

PROGRAM REGENERACE MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY ŠTERNBERK

2013 – 2023

(S VÝHLEDEM DO 2028)

Zpracovali:

Město Šternberk, Městský úřad Šternberk:

odbor školství a kultury, stavební odbor, odbor strategického rozvoje a investic,
odbor životního prostředí, oddělení personalistiky a vnějších vztahů

Mgr. Jana Kameníčková, Mgr. Zuzana Vyjídáková, Bc. Pavla Koukalová, Ing. Robert Černocký,
Bc. Eva Keclíková, Ing. Pavel Sehnal, Jiří Kummer, Mgr. Antonín Kostrůnek, Mgr. Irena Černocká

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci:

Ing. Dalibor Buršík, vedoucí odboru EDIS

Ing. arch. Dobroslava Neckařová, odbor péče o památkový fond

Chrisula Hekelová, referát dokumentačních fondů a knihovny

Vyjádření nezávislého odborníka:

Ing. arch. Blanka Zlamalová

červenec 2013

Schválilo Zastupitelstvo města Šternberka dne 11. 9. 2013, usnesení č. 471/20.

Obsah

1.	Úvod	5
1.1.	Důvody pro pořízení programu regenerace	6
1.2.	Podklady pro pořízení programu regenerace	7
2.	Základní charakteristika území (památkové zóny)	9
2.1.	Lokalita a její hranice	9
2.2.	Charakteristika území	10
3.	Historický a urbanistický vývoj a skladba území	11
3.1.	Architektonický vývoj města	11
3.2.	Šternberk v datech	17
3.3.	Architekti, stavitelé, sochaři a malíři	21
3.4.	Charakter zástavby a klasifikace veřejných prostor z pohledu jejich role v území – historická zástavba, novostavby a rušivé objekty, vývoj domovního a bytového fondu	24
3.5.	Základní demografické a sociální tendence vývoje města	31
4.	Strategie rozvoje města, jeho silné a slabé stránky	35
4.1.	Strategický plán města	35
4.2.	Územně analytické podklady města	36
4.3.	Územní plán města	36
4.4.	Silné a slabé stránky rozvoje města	37
5.	Historické hodnoty a památková ochrana území	40
5.1.	Ochrana kulturních hodnot území	40
5.1.1.	Národní kulturní památka, nemovité kulturní památky	40
5.1.2.	Archeologické lokality	44
5.1.3.	Válečné hroby a pohřebiště, pietní místa	44
5.1.4.	Ostatní kulturní, urbanistické a architektonické hodnoty	45
5.2.	Ochrana přírodních hodnot území	50
5.3.	Zásady obnovy historického jádra města	50

5.3.1.	Zásady pro ochranu historických hodnot a urbanistické kompozice	51
5.3.2.	Zásady obnovy hradebního systému města	53
5.3.3.	Zásady pro funkční využití území	55
5.3.4.	Technická a dopravní infrastruktura	56
5.3.5.	Veřejná prostranství a zeleň, městský mobiliář	56
5.3.6.	Vodní toky a plochy, záplavová území	57
5.3.7.	Nakládání s odpady	57
5.4.	Zásady obnovy v ochranném pásmu hradu	58
5.5.	Cestovní ruch a kulturní život v kontextu ochrany území	58
6.	Cíle programu regenerace městské památkové zóny	60
6.1.	Výsledky programu regenerace z minulých let, příklady dobré praxe	60
6.2.	Hlavní cíle rozvoje města	66
6.3.	Hlavní cíle regenerace a obnovy území městské památkové zóny	68
6.4.	Legislativa	69
6.5.	Návrh postupu regenerace	72
6.5.1.	Obnova kulturních památek a objektů	72
6.5.2.	Obnova hradeb	75
6.5.3.	Obnova v ochranném pásmu hradu	76
6.5.4.	Obnova veřejných prostranství, zeleně a technické infrastruktury	77
6.5.5.	Etapizace, odhad nákladů obnovy památek	78
6.5.6.	Realizace připravené pro nejbližší období	81
7.	Závěr	81
8.	Přílohy	82

1. Úvod

Město Šternberk se pyšní množstvím nemovitých kulturních památek a památek místního významu. Historické jádro města bylo v roce 1992 vyhlášeno Ministerstvem kultury městskou památkovou zónou. Šternberk je držitelem titulu Historické město roku 2008. Od roku 1995 se město zapojilo do Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón.

Městský program regenerace představuje soubor účelově zaměřených, veřejně prospěšných opatření, směřujících k záchraně historicky nejcennějších částí města, v souladu s Programem regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky¹, a k zahájení a rozvinutí jejich cílevědomé komplexní a kontinuální regenerace. Program napomáhá účelnému a hospodárnému vynakládání soukromých i veřejných finančních prostředků, nalézá společné zájmy města a jednotlivých majitelů nemovitostí na zvelebování nejviditelnějších a nejcennějších částí města. Podmínkou je respektování jedinečných podmínek města, jeho architektonického a urbanistického prostředí, využití objektů ke vhodným účelům a splnění zásad státní památkové péče. Program respektuje územně plánovací dokumentaci města a další odborné dokumentace.

Na území městské památkové zóny bylo v minulých letech realizováno množství zásadních akcí, které byly předznamenány v průběžných aktualizacích programu regenerace a které vedly k významnému zhodnocení jednotlivých objektů včetně jejich zpřístupnění a prezentace veřejnosti. Obdobná je i situace v rámci veřejných prostranství a parterů. Všechny tyto aktivity vedou k celkové harmonizaci a revitalizaci území města, které je dotčeno památkovou ochranou.

Program regenerace městské památkové zóny Šternberk je souborem účelově zaměřených, veřejně prospěšných opatření, směřujících k záchraně a zachování historicky nejcennějších částí města a k jejich revitalizaci.

Hlavními cíli programu jsou:

- * neodkladné práce na záchranu ohrožených objektů a souborů,
- * obnova a modernizace systémů technické infrastruktury,
- * podněcování oprav, rekonstrukcí a pravidelné údržby,
- * osvěta podněcující zájem vlastníků objektů a dalších obyvatel podílet se na regeneraci,
- * usměrňování způsobů využití objektů,
- * péče o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí a zachování historického charakteru města,
- * rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství, ulic, náměstí včetně jejich vybavení drobnou architekturou a mobiliářem,
- * zřízení dopravně zklidněné, popř. pěší zóny,
- * zastavení vylidňování centra města,
- * budování informačního systému o území a památkách,
- * zvyšování zájmu a finančního podílu města na záchraně památek,
- * věcná a časová koordinace regeneračního procesu.

¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 25. března 1992 č. 209 k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

1.1. Důvody pro pořízení programu regenerace

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón vyhlásila vláda České republiky v roce 1992. Jeho hlavním smyslem bylo a je napomoci k záchraně a rozvoji nejcennějších částí našich historických měst. K podpoře realizace programu v jednotlivých městech mohou být vyčleněny finanční prostředky ze státního rozpočtu, z rozpočtu krajů a obcí. Nutnou podmínkou pro možnost poskytnutí státní finanční podpory na rekonstrukce kulturních památek je schválený městský program regenerace. V zásadě jde o program rozvoje jako soubor opatření směřujících k záchraně historicky nejcennějších částí měst.

Program regenerace městské památkové zóny (dále jen MPZ) pro město Šternberk byl schválen zastupitelstvem města dne 30. 3. 1995, je každoročně aktualizován a dopracováván. Současnost vyžaduje rekapitulaci rozsahu projektů, které již byly realizovány, míru naplnění cílů programu, změny v území a nové podněty k řešení problémů. V zájmu získání vyšší bonifikace při poskytování dotací na obnovu památek bylo proto Město Šternberk vyzváno k předložení nového Programu regenerace MPZ. Z tohoto důvodu byly souběžně se zahájením prací na novém územním plánu města zahájeny práce na novém Programu regenerace MPZ, který byl dokončen v červenci 2013 a dne 11. 9. 2013 byl schválen Zastupitelstvem města Šternberka. Program regenerace zahrnuje požadavky na postupnou obnovu MPZ a hlavní zásady pro obnovu ochranného pásma kolem hradu (dále jen OPH) a zohledňuje platnou územně plánovací dokumentaci města a další odborné dokumenty. Dokumentace Programu je tvořena textovou a grafickou částí a katalogovými listy jednotlivých kulturních památek. Program hodnotí s odstupem více volebních období výrazný posun v naplňování cílů regenerace MPZ a stanovuje další směry obnovy památkově chráněného území.

PROMĚNY V ČASE – ČAS PROMĚN 1998 – 2008

Město Šternberk v letech 1998 – 2008 prošlo výraznými změnami, které příznivě ovlivnily život místních obyvatel. Těmito změnami došlo k turistickému zatraktivnění i zviditelnění města Šternberka. Každoročně zvyšující se zájem o naše město sledujeme především ve statistikách návštěvnosti na turisticky lákavých místech, jako jsou např. Státní hrad Šternberk nebo bývalý augustiniánský klášter včetně kostela Zvěstování Panny Marie a od 11. 11. 2011 jedinečná Expozice času. Město Šternberk je vyhledávanou lokalitou nejen pro kouzlo svých památek, ale i samotného prostředí, které svou přírodou, sportovním, kulturními i relaxačním využitím má svým návštěvníkům co nabídnout.

Město Šternberk získalo Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPZ a je držitelem titulu Historické město roku 2008. O titul Historické město roku se soutěží od roku 1994. Název soutěže naznačuje, o co přesně v soutěži jde. V přihlášených obcích se hodnotí zejména centrum (tedy městská památková zóna nebo městská památková rezervace) a v nich architektonický a stavební charakter, veřejná prostranství, památky, stavební uspořádání, parky, infrastruktura apod.

Mezi dva hlavní důvody, které rozhodovaly o udělení ceny Šternberku, patří:

V roce 2006 dokončilo město Šternberk rozsahem jeden z nejvýznamnějších projektů ve své novodobé historii – stavební část projektu s názvem „Město Šternberk – Proměny v čase, čas proměn“, v rámci něhož dostalo centrum města zcela novou tvář.

V souvislosti s realizací projektu „Město Šternberk – Proměny v čase, čas proměn“, jehož cílem bylo obnovení významného urbanistického prostoru MPZ s významnými objekty z hlediska památkové hodnoty a občanské vybavenosti se záměrem navrátit tomuto prostoru společenskou a shromažďovací funkci, mohli vlastníci nemovitostí v MPZ v letech 2007 a 2008 získat příspěvek z rozpočtu města na obnovu uličních fasád objektů včetně architektonických prvků, výměny klempířských prvků a okenních a dveřních výplní.

1.2. Podklady pro pořízení programu regenerace

1.

Městská památková zóna Šternberk byla prohlášena vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992, o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, ve znění pozdějších předpisů:

§ 3

Pro zabezpečení ochrany a péče o památkovou hodnotu zóny, kterou tvoří zejména význam daného území pro historickou, kulturní a jinou osobitost místa, historické vazby nemovitostí a prostorů a vnější i vnitřní obraz sídla, se stanoví tyto podmínky:

a) programy rozvoje měst se zpracovávají na základě stavebně historických průzkumů území i jednotlivých objektů,

b) při přípravě programů rozvoje měst a při pořizování územně plánovací dokumentace je třeba respektovat památkovou hodnotu zóny,

c) využití jednotlivých objektů a prostorů musí odpovídat jejich kapacitě a technickým možnostem a musí být v souladu s památkovou hodnotou zóny,

d) obnova a restaurování nemovitostí v zóně se musí provádět na základě stavebně historického a restaurátorského průzkumu,

e) pro ochranu technického stavu nemovitostí, které jsou na území zóny, je nutné neodkladně provádět udržovací práce do doby, než bude provedena celková obnova.

2.

Památkové ochranné pásmo kolem hradu Šternberka na Moravě bylo prohlášeno dne 22. 1. 1964 rozhodnutím odboru školství a kultury Okresního národního výboru Olomouc zn. Škol/457/1-64/T.

3.

Územní plán sídelního útvaru Šternberk, zpracovatel Ing. arch. Roman Koucký, architektonická kancelář, Bruselská 13, Praha 2, byl schválen usnesením Zastupitelstva města Šternberka č. 207/18 ze dne 4. 12. 1996. Vzhledem ke kvalitě zpracovaného územního plánu bylo doposud provedeno 8 změn územního plánu, které byly schváleny v letech 1997, 2006, 2008, 2009 a 2010. Žádná z uvedených změn se netýká městské památkové zóny. V roce 2009 zahájilo Město Šternberk práce na novém územním plánu.

4.

Usnesení vlády České republiky ze dne 25. března 1992 č. 209 k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón v přílohách stanoví zejména cíle programu a zásady přípravy, zpracování a realizace městských programů regenerace.

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón je nástrojem k obnově kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech našich historických měst, prohlášených za památkové rezervace a památkové zóny. Finanční příspěvky mohou být z něho poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí společně s vlastníkem na obnově kulturní památky.

Úplné znění Zásad Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón bylo vyhlášeno ministrem kultury dne 12. května 2011, čj. MK 28.808/2010 OPP.

5.

Pro přípravu, zpracování a realizaci programu regenerace je zřízena pracovní skupina jako poradní orgán Rady města Šternberka a je sestavována tak, aby hájila veřejné zájmy, nikoli soukromé zájmy skupin podnikatelů nebo vlastníků nemovitostí, kteří mohou vytvářet vlastní sdružení.

Pracovní skupina byla založena dne 20. 3. 1995, v každém volebním období je její složení aktualizováno. V současné době je složena ze zástupců institucí, profesí takto: člen rady města, člen zastupitelstva města, ředitel Základní umělecké školy, ředitel Vlastivědného muzea v Olomouci, podnikatelé a osoby – zástupci politických stran s mandátem v zastupitelstvu města.

Pracovní skupina se schází víceméně pravidelně především za účelem projednávání:

návrhů na aktualizace Programu regenerace

návrhů na rozdělení finančních prostředků z dotací ministerstva kultury na Program regenerace

řeší případné problémy na území MPZ v souvislosti s výkonem státní památkové péče (zejména problematika používání novodobých nevhodných materiálů, nevhodné stavební zásahy do objektů – půdní vestavby, přístavby)

spolupracuje na propagaci kulturních památek

hodnotí a doporučuje pořádání veřejnosti přístupných kulturně společenských akcí v území památkové zóny

6.

Přehled dokumentů, o které se program regenerace opírá:

název	zpracovatel	vydáno
Program regenerace MPZ Šternberk s aktualizacemi 1995 – 2012	Ing. arch. Pavel Grasse aktualizace odbor školství a kultury, Městský úřad Šternberk	3/ 1995
Strategie rozvoje města Šternberka	GH Consult o.p.s.	10/2006
Strategie cestovního ruchu pro město Šternberk a mikroregion Šternbersko na období 2008–2010 (výhled do roku 2013)	m-ARK Marketing a reklama s.r.o.	3/2008
Programové prohlášení Rady města Šternberka pro volební období 2010 – 2014	Rada města Šternberka (usnesení č. 146/5 ze dne 10. 1. 2011)	1/2011

2. Základní charakteristika území (památkové zóny)

2.1. Lokalita a její hranice

Městská památková zóna Šternberk se nachází v centru města, její zastavěné území je urbanisticky téměř stabilizované. Jde o rezidenční území bez průmyslových ploch, kde je velkou měrou zastoupena oblast obchodu a služeb, s rozlohou 78 ha.

Vyhláška ministerstva kultury z roku 1992² popisuje území MPZ takto: *hranice památkové zóny Šternberk začíná vnějšími hranicemi p.č. 4615, 4732, 4733, 4740, 4742, 4743, 4348, 5238/1, 5237, 5239, 5238/2, 4749 kolem areálu zámku a navazuje na ulici Na Valech p.č. 4759, přechází hranicemi parcel v ulici Zahradní p.č. 4766, dále prochází vnějšími hranicemi p.č. 1142, 29, 28, 30, 27, 32, 31, 36, 37, 293, 321, 329, 332, 1080, 1079, 1077, 1073, 1051, 1050, 1049, 1047, 1048, 784, přetíná ulici Olomouckou a prochází vnějšími hranicemi p.č. 469, 467, 466, 464 k potoku a podél něho pokračuje vnějšími hranicemi p.č. 465, 480/2, 479/2, 480/1 a pokračuje ulicí Potoční p.č. 3679 a ulicí Dvorskou p.č. 4721 až na p.č. 4615, kde se hranice uzavírá.*

V průběhu let došlo ke změnám, tedy současná hranice památkové zóny Šternberk začíná v severozápadním rohu parcely č. 4615/1 a je vedena směrem k východu po vnější hranici parcely č. 4615/1 až do jihovýchodního rohu parcely č. 4725, přetíná parcelu č. 4615/1 směrem do nejzápadnějšího rohu parcely č. 4732 a dále pokračuje směrem k severovýchodu po vnější hranici parcely č. 4732, 4733 a 4616 až do lomového bodu severozápadně od domu na parcele 4737, přetíná parcelu č. 4616 směrem do severozápadního rohu parcely č. 4737 a dále pokračuje směrem k severu po vnější hranici parcely č. 4740, 4742/1, 4743, 4748, 5238/1, 5236, 5291 a 5294. Zde se hranice MPZ lomí a pokračuje směrem k jihovýchodu po vnější hranici parcely č. 5294, 5239, 5237, 5239, 5238/2, obíhá po vnější hranici směrem k severovýchodu a východu parcelu č. 4749/1, přetíná parcelu č. 4759 (ulici Na Valech), lomí se a dále pokračuje směrem k jihu po vnější hranici parcely č. 4759, 4766 a 1142 až do jihozápadního rohu parcely č. 1159. Zde se hranice MPZ lomí a pokračuje směrem k západu, přetíná parcelu č. 1142 a dále pokračuje po vnější hranici parcely č. 29, 28/4, 28/1, 30, 27, 31/3, 300, 31/3, 36, a 37, lomí se a pokračuje směrem k jihozápadu po vnější hranici parcely č. 293/1, 293/2, přetíná parcelu č. 301 a dále pokračuje po vnější hranici parcely č. 327, 331, 332, 330, 333, přetíná parcelu č. 1099 a dále pokračuje po vnější hranici parcely č. 1080, 1079, 1077, 1073/2, 1073/1, přetíná parcelu č. 1072 a dále pokračuje po vnější hranici parcely č. 1051, 1050, 1049, 1047, 1048, 784/2, přetíná ulici Svatoplukovu (parcely č. 784/2) a dále pokračuje směrem k jihozápadu po vnější hranici parcely č. 784/2 a 411/2 až do lomového bodu před domem na parcel č. 762. Zde se hranice MPZ lomí a pokračuje směrem k severozápadu, přetíná parcelu č. 411/2 (ulici Olomouckou) a 413 a pokračuje po vnější hranici parcely č. 419/1, přetíná parcelu č. 439 (náměstí Svobody) a dále pokračuje po vnější hranici parcely č. 469, 467/1, 466, 464 a 465, obíhá po vnější hranici směrem k jihu a západu parcelu č. 479/1 a 480/2, lomí se a pokračuje směrem k severu po vnější hranici parcely č. 480/2, 479/2, 452, 480/1 a pokračuje ulicí Potoční směrem k severu a severovýchodu po vnější hranici parcely č. 3675/1 a ulicí Dvorskou po vnější hranici parcely č. 4721 až do výchozího bodu, kde se hranice uzavírá.

Hranice ochranného pásma okolo hradu Šternberka na Moravě³ začíná poblíž mostu přes Ovčí potok (Sitku) a probíhá směrem východním ulicí Dvorskou k náměstí 9. května, kde jde směrem severojižním,

² Text viz vyhláška Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992, o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, ve znění pozdějších předpisů.

³ Text viz Rozhodnutí odboru školství a kultury Okresního národního výboru Olomouc zn. Škol/457/1-64/T ze dne 22. 1. 1964 (v závorkách současné označení parcelními čísly).

načež postupuje na východ ulicí Zahradní. Tam se obrací zase směrem jižním a po ní pokračuje až k polní cestě parc. č. 117/2 (117/1). po ní probíhá směrem východním na státní komunikace I. tř. č. 46 (Opavskou ulici). Po této probíhá směrem severním, dále pak po serpentíně této komunikace a pokračuje po této komunikaci a její další serpentíně, kde dosahuje nejsevernějšího bodu pod Zeleným altánkem. Tam se obrací směrem západním a jde stále po této komunikaci až k ulici na Valech, kde se lomí směrem jihozápadním, probíhá touto ulicí a přechází na ulici Ořechovou. Odtud odbočuje úvozem až na rozmezí parcel č. 443 a 107/1 (neexistuje) katastrálního území Šternberk – Mlýnský příkop a ve směru tohoto rozhraničení pokračuje ulicí Světlov, po jejíž západní straně pokrčuje až do uličky mezi parcelami č. 1 a 3 katastrálního území Šternberk – Mlýnský příkop. Na konci uličky se obrací před lávkou přes Ovčí potok směrem jižním a pokračuje po levém břehu potoka až do výchozího bodu u mostu přes tento potok.

2.2. Charakteristika území

Současná podoba města Šternberka je výsledkem staletého vývoje, v jehož průběhu se k původnímu jádru připojovaly další historicky vzniklé části, aby postupně vytvořily organický celek, jehož rozvoj není samozřejmě ukončen.

Město Šternberk leží na předělu Hané a úpatí Nízkého Jeseníku ve vzdálenosti 16 km severně od krajského města Olomouc, na 49°45' severní šířky a 17°20' východní délky. Severní a východní část města je velmi kopcovitá a směrem k jihu přechází do roviny Hornomoravského úvalu. Středem města protéká říčka Sitka, v délce asi 5 km, která se vlévá do Oskavy a ta dále do Moravy. Dopravně je město velmi dobře přístupné jak po dálnici Praha – Brno – Vyškov E 50, tak po rychlostní komunikaci Vyškov – Olomouc – Ostrava E 462 a E 442. Dobrá přístupnost je i po železnici. Poloha města je do jisté míry unikátní, tvoří ji rozhraní nížinaté a kopcovité krajiny a doslova tak vybízí k pěší turistice či cykloturistice.

Rozloha: 48,793 km²

Nadmořská výška: 268 m n. m.

Nejstarší zmínka o Šternberku jako městu pochází z roku 1296. Budovatelé města pravděpodobně navázali na starší podhradní osídlení gotického hradu, založeného někdy mezi lety 1253 – 1269 pány ze Šternberka. Výsady hrazeného poddanského města obdržel Šternberk ve 2. polovině 14. století od Alberta ze Šternberka, arcibiskupa magdeburského. Pro válečné útrapy a mory docházelo postupně ke snižování počtu obyvatel české národnosti. Město bylo v 16. a 17. století osídleno přistěhovalci z Německa a Slezska, kteří mu vtiskli německý ráz. V první polovině 19. století se ve městě rozvíjel textilní průmysl (zejména výroba bavlněných látek), který vyvolal stavební rozvoj Šternberka. Kolem jádra města vyrůstala od osmdesátých let 18. století nová předměstí, která se postupně součástí města, které se tak v podstatě rozrostlo do dnešní podoby. Ve druhé polovině 19. století se Šternberk stal okresním městem. V současné době je Šternberk obcí s rozšířenou působností, obvod s rozlohou 306,667 km² tvoří 21 obcí s asi 24 000 obyvateli.

Místní části Šternberka, dříve samostatné obce: Dalov, Krakořice, Těšíkov, Chabičov.

Ve Šternberku jsou umístěny nejdůležitější úřady státní správy a samosprávy, mateřské školy, základní školy, střední odborná učiliště a gymnázium, základní umělecká škola, bankovní ústavy, pošta, kino, knihovna, expozice, moderní sportoviště, nemocnice, zařízení sociálních služeb. Město Šternberk je střediskem a zároveň největší obcí Mikroregionu Šternbersko, který byl ustaven v roce 1998 a sdružuje 23 obcí s celkovým počtem cca 31 000 obyvatel.

3. Historický a urbanistický vývoj a skladba území

3.1. Architektonický vývoj města

Město Šternberk je položeno na úpatí valu zvedajícího se v přechodu hanácké roviny a Nížkého Jeseníku. Prudce stoupající členitý terén podmínil složitost půdorysné osnovy města, vzniklého patrně v několika urbanizačních etapách. Územím procházela obchodní stezka z Olomouce na Bruntál a Opavu a zřejmě také cesta, spojující Olomouc a Uničov, což znamenalo příznivé podmínky ke vzniku trhoviska.

Kolonizace daného území souvisí s hradem, který je však pravděpodobně starší než vlastní poddanské město. Zakladatelem hradu byl Zdeslav z Chlumce z rodu Divišoviců, který získal kraj na sever od Olomouce patrně někdy okolo roku 1253. První písemná připomínka opevněného hradu je však až k roku 1269, kdy byl už v majetku Zdeslava, syna Alberta I. Listina výslovně zmiňuje pouze hrad nikoliv však město, o němž se zachovala prokazatelná zpráva z roku 1296.

Nejstarším jádrem městského půdorysu je dnešní Bezručova ulice (tedy Olomoucké předměstí) a na ni navazující ulice ČSA. Tato městská část je považována za předlokační sídliště ulicového typu, opatřená pravděpodobně i vlastním kostelem, který je možno hledat v dnešním filiálním kostele Nejsvětější Trojice, dříve Očišťování Panny Marie, u něhož byl později založen špitál.

Vlastní kolonizační akt související se vznikem města lze bezpečně hledat v utváření pravidelného čtvercového Hlavního náměstí se sítí okolních ulic. Lokace proběhla zřejmě někdy v rozmezí posledních tří desetiletí 13. století, jistě však až po roce 1269. Farní kostel byl vystavěn v návaznosti na vlastní lokaci města v blízkosti dnešního Horního náměstí. Kostel byl ve 14. století předán augustiniánům, kteří však vystavěli kostel zcela nový a na jiném místě, kde byl později nahrazen dnešní pozdně barokní stavbou.

Charakter skutečného středověkého města však Šternberk získal až krátce před rokem 1376, kdy Albert II. ze Šternberka nechal vybudovat kamenné hradby. Nová hradba se ve své linii maximálně přizpůsobila přírodním podmínkám. Na západní a severní straně byla městská zeď vedena kolem toku říčky Sitky, na východní straně se ostře zařezávala do příkrých svahů a jižní hradba pravděpodobně oddělila polovinu uvažovaného dřívějšího hlavního osídlení při obchodní cestě do Olomouce, pozdější Olomoucké předměstí. Hradba byla prolomena třemi branami. Horní – na severním konci ulice ČSA, která se obracela k Uničovu, Dolní – na jižním konci ulice ČSA, vedoucí k Olomouci, a Podzámecká – na konci ulice vedoucí kolem dnešního gymnázia, která se obracela směrem na Opavu.

Albert II. ze Šternberka, rádce a diplomat Karla IV. a přední osobnost jeho dvora, se zasloužil rovněž o další stavební podniky ve městě, z nichž nejvýznamnější bylo založení kláštera augustiniánů kanovníků, postaveného jako protějšek rodinného sídla, duchovní centrum a zároveň místo posledního odpočinku Šternberků, které spolu s hradem vévodilo poddanskému městu.

Albert II. také přestavěl rodné sídlo, o čemž svědčí hradní kaple, zejména její presbytář, který si i přes razantní novogotické úpravy zachoval větší část původních architektonických článků, včetně svorníků kleneb se znakem litomyšlského biskupství (Albert byl v té době biskupem litomyšlským) a šternberskou hvězdou. Profilace architektonických detailů a celkové ztvárnění architektury kaple je výrazně lineární, odkazující k arrasovskému proudu architektury lucemburské gotiky a stejné linearizující tendence lze sledovat také ve ztvárnění torza dvou ramen původního ambitu při augustiniánském klášteře, která zůstala ušetřena radikální barokizace komplexu v 18. století.

Po obehnutí městského jádra hradební zdí, v době rozkvětu za posledních Šternberků, lze předpokládat i pevnější konstituování městského půdorysu, kdy zástavba postupně získávala městský charakter. Domy však byly zpočátku pravděpodobně ještě převážně dřevěné, případně hrázděné a užití kamene se omezilo jen na podezdívky přízemí a později též klenby sklepů. Středověké stavební zvyklosti zřejmě dlouho přežívaly a pronikání náročnějších prvků slohové architektury jsou

zaznamenány až ve druhé polovině 16. století. Vzhledem k ničivým důsledkům třicetileté války a následným přestavbám je z období gotiky a renesance zachován ve šternberských domech jen velmi chudý počet ojedinělých fragmentárních detailů.

Pozdně gotické architektonické prvky dnes lze rozpoznat pouze na budovách hradu. K rozsáhlejší přestavbě zde došlo již za Kravařů, držících panství po pánech ze Šternberka. Lze předpokládat, že došlo jak k úpravám hradního paláce, tak ke zdokonalení opevnění, což dokládají mohutné na koso posazené plné nárožní věžice.

Za panování Berků z Dubé došlo v průběhu 16. století k dalším adaptacím hradu, což dokládají jak zachované architektonické články, tak letopočty a rodové znaky na upravovaných budovách. Zásadní přestavbu a zároveň rozšíření hradu podnikl až poslední z členů rodu Berků, Jan Václav (1532 – 1565). Zřejmě k roku 1538 bylo dokončeno rozsáhlé podhradí, které spojilo hrad s městem, jak lze vyvodit z data vytesaného nad vstupní branou. V další etapě pak bylo překročeno k celkové přestavbě hradního paláce. Na severozápadní straně bylo v rámci této přestavby palácové křídlo rozšířeno novým traktem, vestavěným do prostoru někdejšího parkánu.

V 16. století zřejmě došlo již k definitivnímu zformování základního městského organismu. Impulsem k rozsáhlejší stavební aktivitě byly pravděpodobně ničivé požáry. O vzhledu šternberských renesančních domů nejsme informováni žádným celistvě dochovaným objektem, což zapříčinily zejména pohnuté osudy města v průběhu třicetileté války. V několika domech se však zachovaly fragmenty renesančních přízemí, přičemž nejreprezentativnější ukázky jsou soustředěny v obou frontách Radniční ulice (č. 16, č. 13, č. 17). Vnitřní dispozice nadále udržovaly skladbu prostor pozdně gotického domu, lze se ale domnívat, že měšťanské domy alespoň na hlavních komunikacích a na náměstí již měly patro.

Novým prvkem, který urbanisticky obohatil ulice a náměstí vnitřního města, byla loubí přistavěná dodatečně k čelnímu průčelí. Dějinné události první poloviny 17. století však znamenaly zkázu jak většiny měšťanských domů, tak rovněž jejich loubí, o kterých jsme na mnohých místech informováni pouze dispozicí suterénu. Poslední dům s loubím stál v Radniční ulici č. 18 a byl stržen v roce 1895.

Stavbou, která v závěru 16. století výrazně obohatila panorama města, byl evangelický kostel Nejsvětější Trojice, vystavěný knížetem Karlem z Minsterberka v letech 1590 – 1592. Kostel stojící původně na místě dnešního gymnázia, měl podle starých vyobrazení vysoká gotizující okna a na východní straně věž. Roku 1668 byl kostel vysvěcen a předán katolickým bohoslužbám. V rámci josefínských reforem však došlo v roce 1787 jeho zrušení a roku 1796 byl stržen.

Třicetiletá válka vstoupila do dějin Šternberka dvojí okupací cizími vojsky a její důsledky pro život města a jeho obyvatel byly katastrofální. Stejně ničivě bylo město poznamenáno po strážce stavební. První velkou ranou byl dánský vpád a následné dobývání města císařským vojskem v roce 1627, kdy lehla popelem většina veřejných budov a silně byla poškozena velká část soukromé zástavby. V průběhu relativně klidnějších 30. let sice došlo k částečné konsolidaci města, doprovázené obnovou a opravou poškozených staveb (radnice, kostel, klášter), ale švédské obsazení Moravy v letech 1642 – 1650 tento vývoj přerušilo.

Rozhodujícím činitelem architektonického vývoje města v období baroka byl především zdejší bohatý augustiniánský konvent, jehož zásluhou byla přestavěna a podstatně rozšířena nejen vlastní budova kláštera, ale zveleben byl také starý, původně luteránský kostel Nejsvětější Trojice, stojící níže ve městě. Na náměstí pod klášterem byl postaven nový mariánský sloup. Posledním stavebním počinem konventu byla výstavba monumentálního klášterního kostela, jehož slohovou podobu již zcela ovládlo tvarosloví raného klasicismu osvětské doby. Je příznačné, že vzápětí po dokončení stavby chrámu došlo ke zrušení kláštera v rámci josefínských reforem a kostel, na jehož ztvárnění se podíleli přední soudobí moravští umělci, byl na dlouhou dobu posledním významnějším architektonickým počinem církve ve Šternberku.

S velkou obnovou komplexu kláštera, jež svými rozměry a podobou nevyhovoval reprezentativním

nárokům vrcholného baroka, bylo započato vybudováním nového probošství, skládajícího se ze dvou pravouhlých křídel přiléhajících ke staršímu klášternímu objektu. Data výstavby 1718 - 1723 jsou dokumentována vstupními portály. Přestavbu inicioval probošt Patricius Lehmann. Stavbu probošství pravděpodobně realizoval zednický mistr Karel Antonín Rejna. Lehmanův nástupce probošt Patricius Jan Meixner soustředil pozornost k obnově klášterní zahrady, doplněné bazénem, oranžerií a letohrádkem. Probošt Meixner se zabýval rovněž plánem přestavby a rozšířením konventu, k němuž však došlo až za dalšího probošta Jana Josefa Glätzla. Projekt patrně vypracoval lichtenštejnský architekt Antonio Nicolao Beduzzi.

Se stavbou konventu bylo započato v roce 1736 pod vedením opavského zednického mistra Matyáše Wagnera, který vystřídal mezitím zemřelého Beduzziho. Roku 1783 byla dostavba komplexu završena monumentálním chrámem na místě starého gotického kostela a zvonice ze 14. století. Autorem projektu nového kostela byl František Antonín Grimm. Provádějící stavitel Václav Thalherr zřejmě výslednou podobu v detailech pozměnil, přesto však šternberský chrám náleží k nejlepším ukázkám Grimmova díla. Nový chrám se stal novou, monumentální dominantou města, tvořící charakteristické panorama v jeho zadním plánu. Chrám byl dostavěn nedlouho před zrušením konventu v roce 1783, ale na jeho vnitřním vybavení se pracovalo ještě v 19. století.

V 18. století, díky nezájmu vrchnosti, k rozvoji stavební činnosti nedocházelo. Až v závěru století se iniciativy chopili měšťané, kteří díky růstu místního tkalcovství začali s modernizací a rozšiřováním domů.

Vzrůst a rozvoj města lze sledovat již od 70. let 18. století, kdy začala vznikat nová předměstí. Ve 169 domech města a 158 domech olomouckého předměstí tehdy žilo již asi 6000 obyvatel. V 80. letech jsou doloženy všechny později se prudce rozvíjející předměstské části, Uničovské předměstí, Novosady, Hvězdné pole (Sternfeld), k nimž se ještě v 90. letech přidružil Zámecký vrch a Hvězdné údolí. Kolonie nových domů vznikaly také na panských pozemcích. V 80. letech zde již existoval Světlov a předměstí Valy. Zahušťování zástavby a růst počtu obyvatel je však možno sledovat i na starém Olomouckém předměstí a vrchnostenské Dlouhé ulici.

Rozvoj města nezastavily ani napoleonské války. Šternberští tkalci, jejichž zásluhou město již od druhé poloviny 18. století hospodářsky sílilo, bohatli i ve válečných letech a mnozí použili své úspory na stavbu nových domů.

Kulminačního bodu dosáhl stavební rozvoj města však až v období po Vídeňském kongresu asi mezi lety 1820 – 1840. Zhruba mezi těmito daty se radikálně změnila tvář Šternberka po ekonomické i architektonické stránce. Rozsáhlou vlnu výstavby vyvolalo zejména soustředění nově příchozích tkalcovských řemeslníků, kteří se zde usazovali. Na předměstských čtvrtích vznikaly další kolonie charakteristických přízemních domů, které obklopily jádro města sevřené dosud hradební zdí s věžovými hradbami. Z velké části bylo v této době téměř od základů přestavěno samotné vnitřní město a též staré části původních předměstí, kde starší, ještě přízemní venkovské domy, nahrazovaly patrové novostavby. Souvislá zástavba řadových domů tak vznikla zejména na Olomouckém předměstí (Olomoucká ulice, Bezručova ulice) a Uničovském předměstí (západní strana Rýmařovské ulice), částečně i Potoční ulice – dřívější Fatkov při městské hradbě). Plán stabilního katastru zhotovený v roce 1834 v podstatě zachycuje rozsah města a zastavěné plochy odpovídající stavu zachovanému až do 20. století.

Urbanismus období klasicismu s charakteristickým řešením pravidelných sítí ulic s dominujícími architekturami v pohledových závěrech se ve Šternberku neuplatnil ani v nově zakládaných čtvrtích zejména díky determinacím daným místními poměry. Růst města byl víceméně živelný a vycházel z ekonomických poměrů šternberských občanů a jejich vlastnických vztahů, v zásadě bez výraznějších zásahů úřadů. Regulační snahy lze jen minimálně sledovat v nařízeních Silničního komisariátu nebo magistrátu města. Tlak magistrátu na vlastníky domů, motivovaný snad jakýmsi urbanistickým zřetelem, lze doložit snahou uvolnit Radniční ulici od dvou posledních loubí u domů, která zasahovala

do ulice, což se ovšem díky překážkám ze strany majitelů objektů zdařilo až v průběhu druhé poloviny 19. století.

Stará síť ulic a cest, v jádru středověká, byla určující osnovou při zakládání nových domů i přestavbách starších objektů. Jedinými razantnějšími zásahy do tohoto organismu bylo ve 40. letech zřízení nové Opavské cesty (roku 1845) a zboření Dolní brány (roku 1842). Horní brána přečkala až do roku 1871, kdy byla rovněž zdemolována.

Opavská silnice byla napojena na dnešní Horní náměstí v jeho východním nároží a do struktury města zasáhla zbořením několika domů a také shluku objektů uprostřed náměstí. Nová komunikace byla vedena po vrstevnici poměrně příkrého svahu, což si vynutilo rozsáhlé terénní úpravy. Její výstavba zasáhla rovněž do dolní části někdejší klášterní zahrady.

Průmysl do vzhledu města v první polovině 19. století nijak nezasáhl, díky tradičnímu faktorskému systému místního řemeslného průmyslu založeném na podomácké výrobě. Budovy doložených manufaktur, vzhledem k faktu, že v nich probíhaly jen dílčí fáze výroby (zejména barvení), nebyly příliš rozsáhlé. Dvě se dosud zachovaly v přestavěné podobě na Opavské ulici (čp. 56 a čp. 67). Šternberk, ačkoliv byl evidentně silným průmyslovým střediskem s vysokým hospodářským obrátem, postrádal atributy jiných hospodářských center – rozměrné tovární budovy, činžovní domy a periferie. Město této doby skutečně charakterizují v centru i části předměstí tradičně utvářené, středně veliké jednopatrové měšťanské domy v jednoduše zástavbě připomínající maloměsto, v níž se jen na několika málo místech vypínala rozměrnější dvoupatrová budova.

Vnitřní dispozice klasicistních novostaveb i objektů pouze přestavovaných plně vycházela z místních tradic a v zásadě udržela schémata měšťanského domu staršího období. Na vzniku nové architektonické podoby města se ve 20. až 40. letech pravděpodobně podíleli zejména ve Šternberku usazení stavitelé a zedníci mistři, kteří jsou také zastoupeni některými dochovanými plány. Styl jejich projektů je velmi obdobný, po celá 20. a 30. léta užívající rejstřík tradičních klasicistních motivů, konstituovaných v architektonické tvorbě na našem území již od poslední třetiny 18. století. Až koncem 30. let a ve 40. letech je možno zaznamenat nástup čistě empírových forem, jež pak po polovině 19. století dostává historizující nádech.

Domy vystavěné zhruba mezi lety 1820 – 1840 můžeme nejčastěji ztotožnit s tvorbou Ignaze Schmieda a Jakuba Petra Snietivého. U obou jsou patrné fasády členěné vpadlými poli kolem oken nebo slepými arkádami, s pásovou rustikou v přízemí, průběžnými parapety a kordonovými římsami a také motivem zuborezu pod korunní římsou. Schmied i Snietivý rovněž často užívali prvek zaobleného odsazeného nároží a jejich stavby byly zakryty vysokými mansardovými střechami. Totožný styl ztvárnění je patrný také na vstupních portálech jejich domů. Vyspělé empírové tvarosloví používal ve svých projektech až měšťanský stavitel Johann Aulegk, který je zřejmě autorem velké části staveb z rozmezí konce 30. let až do konce let 60., ale jen několik z nich je archivně doloženo plánovanou dokumentací. Mezi jeho nejvýznamnější zakázky patřila ve 40. letech výstavba domu tkalcovského cechu (r. 1842) a stavby realizované pro rodinu Grögerových (Opavská ulice č. 18 a Bezručova č. 7).

Výraznou empírovou architekturou vzniklou v roce 1853 byl rozměrný pavilon zvaný „Kiosk“ v sousedství hospody na kraji lesa nad městem. Stavba měla podobu sloupového chrámu vystavěného na půdorysu polovičního kruhu, s trojúhelným tympanonem zdobeným reliéfy na čelní straně. Dnes na místě Kiosku, původně zbudovaného z omítané dřevěné konstrukce, stojí ne příliš zdařilá replika.

Hospodářský a populační rozvoj Šternberka od poloviny 19. století byl přirozeně provázen i stavebním růstem a postupným budováním moderní infrastruktury města. Vedle průmyslových staveb, k nimž kromě tabákové továrny patřila zejména řada nových textilních závodů, bylo od 60. let 19. století postaveno i množství reprezentativních veřejných budov. Starou renesanční radnici z r. 1642 nahradilo v r. 1868 nové sídlo městské správy, v r. 1887 si německý tělocvičný spolek vystavěl svou spolkovou budovu (Turnhalle, dnes Slovanský dům). V letech 1888 – 1890 byl vybudován školní komplex na

dnešním náměstí Svobody. V r. 1902 byla vysvěcena novostavba Katolického spolkového domu v Zahradní ulici, o dva roky později byla slavnostně otevřena nová budova okresního soudu v Opavské ulici. V r. 1905 byl vystavěn Dělnický dům – sídlo německé sociální demokracie, odborů a dělnických spolků, v letech 1906 – 1907 byla postavena nová budova okresního hejtmánství (dnešní gymnázium). V srpnu 1906 byl položen základní kámen k novostavbě kláštera školních sester pod Kioskem (dnešní Vincentinum).

Ještě výraznější byl v tomto období rozmach obytné výstavby, regulované od r. 1885 odborně zpracovaným a úředně schváleným polohovým a zastavovacím plánem města. Na okraji jeho historického jádra a na šternberských předměstích vznikaly desítky nových ulic s obytnými domy. Šternberští průmyslníci a představitelé městské honorace si začali budovat své vily zejména při opavské silnici a dnešní Jívavské ulici. K nejcitelnějším zásahům v historickém jádru města patřila demolice staré a stavba nové radnice v r. 1868, v roce 1871 byla zbořena z komunikačních důvodů věž Horní brány. V roce 1871 bylo rozšířeno Horní náměstí odkoupením a zrušením staré „knížecí zahrady“. V roce 1895 byl stržen historický dům v Radniční ulici č. 18 s posledním dochovaným loubím a na jeho místě bylo podle plánů vídeňského architekta Josefa Gartnera postaveno reprezentativní novogotické sídlo městské spořitelny. V r. 1907 byla zbořena poslední branka ve zbytku městského opevnění a o rok později byla stržena i historická městská věznice v Panské ulici. V témže roce byl zdemolován starý špitál v sousedství kostelíka Nejsvětější Trojice na Olomouckém předměstí (na jeho místě zřízen parčík).

V roce 1870 na nové nádraží přijíždí první vlak od Olomouce, tím Šternberk získává železniční spojení s Olomoucí a Šumperkem. V roce 1872 vzniká státní tabáková továrna, která nahrazuje postupně upadající textilní průmysl. V roce 1886 je zahájena rozsáhlá rekonstrukce hradu od renesance, který v té době byl v troskách. Textilní průmyslníci 2. poloviny 19. století si nechali vybudovat výstavní rezidence podél nové Opavské ulice a ve Sprchovém údolí. V roce 1894 byla zřízena vyšší německá reálka, v roce 1925 nová budova české měšťanské školy a v roce 1935 české reálné gymnázium.

Největší změnou v tradičním panoramatu historického jádra města byla generální rekonstrukce šternberského hradu, započatá v roce 1886. Hrad byl z podnětu a nákladem knížete Jana II. z Lichtenštejna obnoven a přestavěn podle projektu vídeňského architekta Karla Gandolpha Kaysera. Výsledkem byla v duchu romantického historismu zidealizovaná knížecí rezidence, její původní gotické a renesanční jádro bylo rozšířeno o nové objekty. Přes 20 let trvající rekonstrukce hradu byla završena vybudováním malého přírodně krajinářského parku podle projektu vídeňského zahradního architekta Alberta Esche.

Rozvoj města na počátku 20. století přerušila světová válka. Většina veřejných budov byla zabrána pro ubytování raněných a nemocných vojáků. K nejnákladnějším projektům této doby patřila přeměna zrušeného hřbitova pod Kioskem na městský park. Výstavba městského parku byla dokončena v r. 1928 vybudováním hudebního pavilonu.

V roce 1938 byl Šternberk na základě Mnichovského diktátu připojen k nacistickému Německu. Druhá světová válka a zejména její konec znamenal pro město citelnou ztrátu původních obyvatel a zejména výrazné přerušování předešlého dlouholetého vývoje. Dosídlení města lidmi ze vzdálených a kulturně i ekonomicky odlišných krajů nemohlo nahradit původní relativně stabilizovanou strukturu osídlení. Nástup komunistického režimu s tzv. plánovaným hospodářstvím po roce 1948 přinesl městu Šternberk další devastační impulsy, zejména zrušením soukromého podnikání, což vedlo k zániku nejen prosperujícího průmyslu, ale i drobných živností, které měly na předchozí vývoj města zásadní vliv. Struktura zástavby s drobnými provozovny ve dvorních traktech, malými továrnami a soukromými činžovními domy byla nevhodná pro megalomanské záměry režimu. Stále více objektů trpělo absencí údržby a oprav, což vedlo k chátrání velké části zástavby. Výsledkem byly kromě zanedbaných budov také vynucené demolice a zejména nevhodné novostavby v samém centru města. Samostatnou

kapitolou jsou pak sídliště typových panelových domů s jednotvárnou architekturou a urbanismem, která našťstí do zástavby centra města nezasáhla.

Po roce 1989 dochází k obnově rozvoje a ke změnám vlastnictví jednotlivých staveb, což má důsledky pozitivní i negativní. Pozitivním důsledkem je obnova pravidelné údržby zchátralých objektů, záchrana a postupná likvidace havarijních stavů. Nově vznikající soukromé podniky a drobné provozovny vyžadují rovněž úpravy stávajících nevyhovujících budov, jejich rehabilitaci, ale i konverzi k novým účelům.

Negativními důsledky však je, že soukromí investoři mnohdy vytvářejí tlaky na změny stávajících staveb, které s sebou nesou problémy s kvalitou a úrovní zpracování jednotlivých projektů a záměrů. Projektanti i dodavatelské firmy jsou nuceni podléhat tlakům investorů, jejich nevhodným a neodborným požadavkům. Výsledkem toho jsou bohužel příklady nevhodných přestaveb či dostaveb, necitlivé úpravy fasád, okenních a dveřních výplní, střech apod.

Šternberský hrad byl po roce 1945 konfiskován a po generální opravě r. 1948 byl poprvé zpřístupněn veřejnosti. Spolu s průmyslovým rozvojem se město dále viditelně rozrůstalo. Obyvatelé se potýkali s trvalým nedostatkem bytů, zastaralou a nevyhovující infrastrukturou. Výstavba města se měla řídit novým zastavovacím a regulačním plánem. Během 50. a 60. let byla demolována starší zástavba, na jejím místě vznikala nová sídliště. Asanace se také významně dotkla i samotného centra města. V březnu 1959 byl za pomoci tanků odbourán poslední pozůstatek Horní brány a v dalších letech bylo z důvodu rozšíření ulice ČSA zbořeno několik starých domů naproti spořitelny. Další asanace staré zástavby byla provedena v r. 1975 v samotném historickém centru města poblíž bývalé Dolní brány. V souvislosti s výstavbou velkého nákupního střediska byla zbourána část tzv. domu osvěty a sousedních objektů. Nákladné úpravy vnitřních prostor hradu probíhaly zejména v 60. a 70. letech 20. století, v roce 1973 bylo na hrad přestěhováno z objektu v ulici Bezručova hojně navštěvované muzeum hodin. Šternberský farní kostel se dočkal nové břidlicové krytiny v r. 1972, v roce 1977 byla zahájena oprava vnější fasády a říms. Rozsáhlý komplex bývalého augustiniánského kláštera byl využíván jako velkosklad textilního zboží a probíhaly zde necitlivé stavební úpravy. Zachránit se naopak podařilo několik hodnotných klasicistních portálů a domovních vrat (v r. 1972 byly opraveny portály na ČSA 2 a 42, na Hlavním náměstí 16).

Farní kostel získal v r. 1979 novou fasádu, v letech 1983 – 1984 byla provedena obnova fasády farní budovy. V r. 1984 – 1985 byly restaurovány Sebastiniho fresky v presbytáři kostela, poškozené ničivým požárem v r. 1927. V letech 1984 – 1985 byl restaurován morový sloup na Horním náměstí.

Po listopadu 1989 se novým směrem ubírala i výstavba města, zastavila se výstavba velkých obytných domů, hlavní prioritou se stala obnova zastaralé infrastruktury. V r. 1992 byla schválena nová koncepce rozvoje bytového hospodářství, zaměřená na důkladnou rekonstrukci starších obytných domů ve vlastnictví města za finanční spoluúčasti nájemníků. V historickém jádru města tak bylo opravena řada chátrajících domů. Za tento přístup byla městu udělena ministerstvem hospodářství v r. 1996 „Cena za kultivovaný přístup k záchraně bytového fondu“.

K velkým investičním akcím patřila rekonstrukce radnice v letech 1991 – 1996. V r. 1989 byla zahájena adaptace zchátralého domu osvěty, v jejímž cíli bylo v r. 2011 otevření Expozice času. I v 90. letech probíhaly opravy a modernizace domů v historickém centru, opravy zastřešení hradních objektů, v r. 1993 byla provedena úprava vstupního nádvoří. V letech 1993 – 1998 byla provedena celková obnova hradního parku, v jejímž rámci bylo zrušeno letní kino. V roce 1994 byly zahájeny práce na objektu bývalého augustiniánského kláštera.

V letech 2005 – 2006 byla provedena kompletní rekonstrukce a regenerace historického centra města při zachování stavebně historických hodnot a zkvalitnění životních podmínek jeho obyvatel. Ve dvou etapách byla rekonstruována obě náměstí spolu s Radniční, Bezručovou a Farní ulicí. V letech 2009 2011 bylo provedeno restaurování freskové výzdoby kostela Zvěstování P. Marie.

V městské památkové zóně pokračuje postupná obnova a zhodnocování objektů, veřejného prostranství a parterů. Jedná se o proces kontinuální, směřující k systematické obnově kulturního dědictví.⁴

Po stránce architektonické představuje město Šternberk unikátní soubor klasicistních objektů, svou kvalitou a rozsahem ojedinělý na Moravě. Domy vznikaly většinou podle plánů místních zednických mistrů a stavitelů a některé jejich stavby bylo možno identifikovat na základě studia bohužel jen fragmentárně zachovaného šternberského stavebního archivu. Ve fondech šternberského archivu a jiných pramenech byla zjištěna také řada jmen osob, ve sledovaném období působících ve Šternberku v oblasti stavebnictví.

3.2. Šternberk v datech⁵

- 1269 nejstarší písemná zmínka o hradě Šternberku
- 1296 nejstarší písemná zmínka o městě Šternberku
- 1339 zřízení špitální kostelík Očišťování Panny Marie
- 1371 založen augustiniánský klášter se zasvěcením Zvěstování Panny Marie
- 1376 zmínka o existenci městských hradeb
- 1430 město dobyto a do r. 1432 obsazeno husity, zkáza kláštera
- 1502 – 1526 goticko-renesanční úpravy hradu
- 1532 – 1565 zásadní přestavba a rozšíření hradu
- 1536 ničivý požár všešlý ze sladovny u Horní brány, který poškodil město i hrad
- 1538 dokončeno rozsáhlé podhradí, které spojilo hrad s městem
- 1562 další velký požár, který postihl celé město a shořel také kostel s klášterem
- 1590-1592 stavba evangelického kostela Nejsvětější Trojice (původně stál na místě dnešního gymnázia)
- 1627 obsazení města dánskými oddíly, při opětovném dobývání města císařským vojskem lehlo město popelem
- 1667 vysvěcen kostel Nejsvětější Trojice podle katolického ritu
- 1719 stavba mariánského sloupu
- 1723 počátek stavby barokní prelatury augustiniánského kláštera

⁴ Literatura:

- VÍTEK, Tomáš a Miroslav PAPOUŠEK. GRANTOVÝ PROJEKT MINISTERSTVA KULTURY ČR. *Architektura první poloviny 19. století ve Šternberku: Historický a architektonický vývoj Šternberka v 1. polovině 19. století*. Svazek 1. Olomouc, 2002.
- KOUDELA, Miroslav. *Šternberské století 1909 – 2009*. 1. vydání. Město Šternberk. Šternberk, 2009.

⁵ Literatura:

- KAŇÁK, Bohdan, Miroslav KOUDELA a Jan MRACKÝ. *Šternberk slovem a obrazem*. 1. vydání. Litomyšl: ARCUS, 1996. ISBN 80-901014-2-9.
- ČERNOCKÁ, Irena. *Expozice času: data 1910-2010*. Město Šternberk. Šternberk, 2011.
- VÍTEK, Tomáš a Miroslav PAPOUŠEK. GRANTOVÝ PROJEKT MINISTERSTVA KULTURY ČR. *Architektura první poloviny 19. století ve Šternberku: Historický a architektonický vývoj Šternberka v 1. polovině 19. století*. Svazek 1. Olomouc, 2002.

- 1783 dokončen nový klášterní kostel, který byl předán městu a dále plnil funkci farního chrámu
- 1784 zrušen augustiniánský klášter
- 1787 zrušen evangelický kostel Nejsvětější Trojice
- 1789 povodeň na říčce Sitce, která poškodila velkou část města
- 1796 stržen evangelický kostel Nejsvětější Trojice
- 1871 zbořena Horní brána (pozn. v některých materiálech jsou uváděny roky 1869 nebo 1870)
- 1886 počátek generální přestavby hradu, nejrozsáhlejší stavební úpravy od jeho renesanční přestavby v 16. století
- 1895 stržen poslední dům s loubím (dnes Radniční č. 18)
- 1912 instalováno nové elektrické pouliční osvětlení, započaty práce na novém zastavovacím plánu města
- 1913 otevřena nová městská nemocnice, nově vydlážděny hlavní ulice v centru města, nad městem vybudován vyhlídkový pavilón, nazvaný „Fürst Liechtensteinwarte“ (zkráceně „Am Kuppel“)
- 1916 pro vojenské účely zrekvírovány dva historické zvony farního kostela z 1. poloviny 18. století spolu s jediným zvonem špitálního kostelíku z r. 1818
- 1922 zahájena stavba moderního kina (pozdější Tylovo divadlo)
- 1923 úředně zavedeno dvojjazyčné česko – německé pojmenování a označení ulic a náměstí
- 1924 na dnešní třídě ČSA byla otevřena první benzínová pumpa
- 1925 přeměna zrušeného hřbitova u Opavské ulice pod Kioskem na městský park, zahájeno odstraněním starých křížů, náhrobků, pomníků i obvodových zdí
- 1926 počátkem roku zahájeny přípravy na důkladnou renovaci farního kostela, které byly urychleny po jeho ničivém požáru 1. srpna 1927, ohni tehdy padly za oběť nejen varhany, ale i neobyčejně cenné Sebastiniho fresky na chrámové klenbě
- 1928 na dnešním náměstí Svobody vystavěna nová hasičská zbrojnice
- 1929 chrám Zvěstování Panny Marie získal nové elektrické osvětlení
- 1930 otevřen Masarykův dům sociální péče v Obloukové ulici
- 1932 renovace špitálního kostela na Olomoucké ulici
- 1933 odhalen pomník dvěma československým vojákům, zastřelených při krvavé demonstraci 4. března 1919
- 1934 nově vydlážděno Horní náměstí, uzavřena odborná tkalcovská škola
- 1938 připojení Šternberka k nacistické „třetí říši“, město centrem okresu a sídlem landráta
- 1939 otevřeno letní koupaliště ve Sprchovém údolí a položeny základy ke stavbě osmi „lidových obytných domů“ v Olomoucké ulici
- 1945 zrušena tabáková továrna, otevřena městská knihovna, městské muzeum a archiv
- 1945-1948 uzavřeny železnorudné doly v okolí města, do objektů bývalé tabákové továrny se nastěhoval závod přesného strojírenství Chronotechna
- 1947 Šternberský hrad po osvobození konfiskován a předán do správy Národní kulturní komise v Praze

- 1948 poprvé po generální opravě a instalaci sbírek zpřístupněn hrad veřejnosti, restaurován poškozený morový sloup na Horním náměstí, zahájena výstavba sportovního stadiónu (dokončeno 1953) a modernizace městského koupaliště ve Sprchovém údolí, zbořen rozsáhlý blok starých domů v Olomoucké ulici
- 1951 adaptace části objektů psychiatrické léčebny ve Lhotě pro potřeby nově zřizovaného vojenského technického ústavu (později vojenského opravárenského závodu), likvidace poslední šternberské textilky, uskutečněna důležitá rekonstrukce elektrické sítě ve městě na napětí 220 V
- 1955 dokončena přestavba bývalého Saxingerova kina na Tylovo divadlo, zastaven provoz mlýnu
- 1956 dokončena rekonstrukce Hlavního náměstí
- 1957 otevřen nový obchodní dům se samoobsluhou na ulici ČSA
- 1958 dokončena výstavba obřího sila u nádraží (nová pohledová dominanta města), zahájena výstavba očistných lázní v Potoční ulici a dokončena rekonstrukce budovy spořitelny na ulici ČSA
- 1959 odbourán poslední pozůstatek Horní brány u mostu na Rýmařovské ulici, ve filiálním kostele v Babicích nalezena vzácná gotická madona z konce 14. století – od té doby nazývaná Šternberská madona
- 1961 předány veřejnosti moderní očistné lázně s krytým bazénem v Potoční ulici, ničivý požár téměř zničil Slovanský dům (někdejší *Turnhalle*), celková rekonstrukce dokončena v r. 1964
- 1962 v rekonstruované budově u Tyršových sadů bylo umístěno nově zřízené odborné učiliště n. p. Chronotechna, opraven zchátralý klasicistní pavilon na Kiosku
- 1963 zahájena výstavba panelového sídliště před nádražím, vybudování sídlišť a budov nových průmyslových závodů změnilo výrazně podobu města, provedena generální oprava radnice
- 1964 v budově na Bezručově ulici č. 1 otevřeno specializované muzeum hodin
- 1967 hodnotný areál bývalého augustiniánského kláštera sloužil velkoskladu textilního zboží, který v něm prováděl rozsáhlé necitlivé úpravy pro své provozní potřeby
- 1969 zrušeno dříve proslulé Kašpárkovo divadlo v Olomoucké ulici
- 1972 dokončena oprava a modernizace budovy poštovního úřadu na tř. ČSA
- 1973 na hrad přestěhováno muzeum hodin
- 1975 zahájena celková rekonstrukce Odborového domu (dnešního Městského klubu) v Masarykově ulici
- 1978 otevřeno velké nákupní středisko na tř. Československé armády
- 1979 farní kostel získal novou fasádu
- 1982 ukončena výstavba rozsáhlého sídliště na Uničovské ulici, v areálu městského hřbitova vystavěna moderní smuteční síň
- 1983 postavena nová tržnice v prostoru před bývalou Horní bránou
- 1984 restaurován morový sloup na Horním náměstí
- 1987 zahájena výstavba nového sídliště na Jívavské ulici
- 1988 zahájena celková oprava pseudogotické budovy někdejší městské spořitelny v Radniční ulici a rekonstrukce klasicistního pavilónu na Kiosku

- 1990 zahájena obnova zastaralé infrastruktury – třetina šternberských domů nebyla napojena na kanalizaci, 80 % rozvodů pitné vody bylo za hranicí životnosti a jen do 50 % objektů ve městě byl zaveden plyn, vysvěcen nový kostel sv. Anežky České řeholních sester klarisek – kapucínek (r. 1996 dokončen klášter klarisek – kapucínek)
- 1991 otevřena městská galerie v klasicistním domě v Radniční ulici č. 3
- 1992 velkosklad textilu definitivně opustil budovy bývalého augustiniánského kláštera a byly zahájeny přípravy na jeho postupnou renovaci
- 1993 otevřen nový ošetřovatelský domov Na Valech pro seniory
- 1996 udělena „Cena za kultivovaný přístup k záchraně bytového fondu“ za modernizace a rekonstrukce domů v historickém jádru města Šternberka, dokončena rekonstrukce radnice, rekonstrukce důležitého mostu přes Sitku za bývalou Horní bránou v Rýmařovské ulici
- 1997 špitální kostelík Nejsvětější Trojice prohlášen za nemovitou kulturní památku
- 1998 otevřen první moderní supermarket na Věžní ulici
- 1999 zahájena přestavba bývalých městských lázní na bytový objekt, zahájena celková rekonstrukce rozsáhlého barokního komplexu bývalého augustiniánského kláštera
- 2000 olomoučtí archeologové objevili pod podlahou tzv. Šternberské kaple ostatky biskupa Alberta II. ze Šternberka, nejvýznamnější osobnosti moravské větve rodu a zakladatele zdejšího kláštera, spolu s pozůstatky jeho synovce Petra jeho ženy Anny, zrušeno muzeum hodin na šternberském hradě
- 2001 hrad prohlášen za národní kulturní památku
- 2002 zahájena stavba nového obytného domu v Labutí ulici, který byl vyhlášen stavbou Olomouckého kraje roku 2004
- 2003 adaptace budovy bývalého soudu (poté polikliniky) v Opavské ulici pro účely městského úřadu
- 2004 ukončena obnova a rekonstrukce městského parku
- 2005 provedena kompletní rekonstrukce a regenerace historického centra města, na Hlavním náměstí byla zbudována fontána a umístěn umělecký objekt evokující proud času, na Horním náměstí nalezena vzácná středověká studna, socha Šternberské madony byla prohlášena za kulturní památku
- 2006 zrestaurování barokního Mariánského sloupu na Horním náměstí, znovupozlacení vrcholové sochy Panny Marie
- 2007 Šternberk se stal vítězem celostátní soutěže Cesty městy za úpravy v centru města, instalován unikátní informační systém tzv. klikotočů, poskytujících v několika jazycích podrobné informace o jednotlivých šternberských památkách
- 2008 otevření nové sportovní haly gymnázia Ecce Homo, na jihovýchodním svahu Vinného vrchu proveden rozsáhlý geologický průzkum v místech starých důlních šachet
- 2009 Šternberk získal prestižní ocenění Historické město roku 2008 za dlouholetou systematickou a cílevědomou obnovu kulturního dědictví v městské památkové zóně a příkladnou spolupráci města s vlastníky kulturních památek, uspořádáno Národní zahájení Dnů evropského dědictví s ústředním mottem „Památky měřené časem“, zahájena obnova interiéru chrámu Zvěstování Panny Marie, otevřeny prostory budoucí Expozice času veřejnosti
- 2011 dokončení restaurátorských prací v interiéru chrámu Zvěstování Panny Marie, otevřena jedinečná Expozice času v kompletně zrenovovaném objektu ul. ČSA č. 19

3.3. Architekti, stavitelé, sochaři a malíři

Přehled architektů, stavitelů, sochařů a malířů, kteří se podíleli na stavebně-historickém a uměleckém vývoji města do konce 19. století.⁶

a) Městská zástavba

architekti, stavitelé:

Franz Schmied (1751 – 1825), zednický mistr

dílo: zachoval se jediný plán na výstavbu malého předměstského domku

Ignaz Schmied (1789 -1875), zednický mistr, syn zednického mistra Franze Schmieda

dílo: malý rodinný domek v zahradě na Uničovském předměstí

účast na novostavbě domu č.p. 1294 na Olomouckém předměstí

dům č.p. 1151 na Olomouckém předměstí

dvoupatrový dům v severním ukončení Radniční ulice (plány z r. 1836)

novostavba mlýna

Jakub Petr Snietivý (1792 – 1836), městský stavitel

dílo: půdorysy augustiniánského kláštera překreslené podle starších plánů, rok 1824

plány pro znovuvýstavbu domu č.p. 140 v Partyzánské ulici, rok 1831

právovárečný městský dům č.p. 102

obytný dům č.p. 1180 (dnešní Česká spořitelna)

Johann Aulegk (1815 – 1873), městský stavitel

dílo: dům vystavěný v řadové zástavbě jižní fronty Hlavního náměstí, rok 1842

dům Franze Grögra v dnešní Bezručově ulici č.p. 1154 (objekt dochovaný téměř v původním stavu včetně empírové čelní fasády s trojúhelným štítem zdobeným reliéfním motivem)

dům s balkonem terakotovými reliéfy a vysokým pilastrovým řádem v Radniční ulici č.p. 163

plány pro přestavbu a rozšíření domu č.p. 68 v Opavské ulici, rok 1846

stavba nové měšťanské střelnice na Olomouckém předměstí, rok 1975

umělecká řemesla:

Jan Bolongari (1762 – 1807), šternberský cínař

Josef Cardis (1776 – 1862), šternberský cínař

Josef Florián Matzke (1748 – 1832), toufar – Šternberská fajáns (lidová keramika)

b) Augustiniánská kanonie

architekti, stavitelé:

Karel Antonín Rejna (před 1680 – 1730), zednický mistr z Rokytnice

dílo: autor projektu proboštství a nového konventu kanonie

⁶ Literatura:

- VÍTEK, Tomáš a Miroslav PAPOUŠEK. GRANTOVÝ PROJEKT MINISTERSTVA KULTURY ČR. *Architektura první poloviny 19. století ve Šternberku: Historický a architektonický vývoj Šternberka v 1. polovině 19. století*. Svazek 1. Olomouc, 2002.
- Nizozemské obrazy ze sbírek Olomoucka, Katalog výstavy, Muzeum umění Olomouc, Arcidiecézní muzeum v Olomouci, 2003, 87 stran.
- MALIVA, Josef. *Výtvarné památky renesančního slohu ve Šternberku*. 1. vydání. Město Šternberk, 2004.
- HRADIL, Filip a Jiří KROUPA (eds.). *Šternberk. Klášter řeholních lateránských kanovníků*. 1. vydání. Římskokatolická farnost Šternberk, 2009.
- TOGNER Milan. *Umění baroka ve Šternberku*. 1. vydání. MKZ, Galerie Šternberk, 2002.

Antonio Maria Nicolao Beduzzi (1675 – 1735), boloňský malíř, architekt a divadelní inženýr
dílo: stavba dnes zaniklého letohrádku v zahradě kanonie spolu se Zachariášem Libischem

Matyáš Wagner (zemřel 1747), opavský geometr
dílo: podílel se na výstavbě kanonie

František Antonín Grimm (1712 – 1784), brněnský architekt a inženýr, jeden z nejvýznamnějších architektů 2. poloviny 18. století na Moravě
dílo: architektonické plány nového chrámu Zvěstování Panny Marie

Václav Thalherr, fulnecký architekt a zednický mistr
dílo: provedl stavbu nového chrámu Zvěstování Panny Marie s menšími úpravami původního Grimmova plánu

sochaři:

Augustin Jan Thomasberger (1680 – 1734), olomoucký sochař
dílo: sousoší Krista s apoštoly na Olivetské hoře ve výklenku mezi kostelem Zvěstování Panny Marie a renesančním portálem starého konventu kanonie
sochařská výzdoba mariánského morového sloupu na Horním náměstí

Baltassare Fontana (1660 – 1733), štukatér
dílo: výzdoba jednotlivých interiérů nového refektáře a proboštství lateránské kanonie

Filip Sattler (1692 – 1738), sochař a štukatér
dílo: podíl na výzdobě dnes zaniklého letohrádku v zahradě kanonie (spolu s J. K. Handkem)
hlavní oltář filiálního kostela Nejsvětější trojice ve Šternberku

Jan Kammereit (1715 – 1769), sochař
dílo: socha Salvatora Mundi v nice nádvorní fasády západního křídla konventní budovy kanonie
oltáře Panny Marie Pasovské v kostele Zvěstování Panny Marie
výzdoba reprezentativního sálu děkanství kanonie (spolu s J. K. Handkem)

Jan Michael Scherhauf (1724 – 1792), olomoucký sochař
dílo: sochy v průčelí kostela Zvěstování Panny Marie – sv. Jan Evangelista a sv. Jan Křtitel
monumentální figury alegorií (Víra, Naděje a Lásky) osazené na vrchol nástavce kostela Zvěstování Panny Marie

Jan Václav Prchal (1744 – 1811), štukatér
dílo: štukové dekorace stěn presbytáře kostela, kompozitní hlavice pilastrů celého kostela Zvěstování Panny Marie
epitaf Alberta II. ze Šternberka v boční kapli Panny Marie Pomocné kostela Zvěstování Panny Marie

Ondřej Schweigl (1735 – 1812), brněnský sochař
dílo: hlavní oltář, bočního oltáře sv. Kříže, oltář Poslední večeře, oltář sv. Augustina v kostele Zvěstování Panny Marie

malíři:

Jan Kryštof Handke (1694 – 1774) malíř
dílo: oltářní obraz Nejsvětější Trojice v kostele Zvěstování Panny Marie
výzdoba některých místností kanonie (spolu se sochařem Baltasarem Fontanou), letního a zimního refektáře, knihovny, schodiště a dnes zaniklého letohrádku
nástěnná malba s námětem Oslavy Panny Marie v místnosti ve 2.NP nárožní prelatury
výzdoba obdélného sálu ve 2.NP jižního křídla konventu s nástěnnou malbou s námětem Kristus povolává učedníky, alegorické zobrazení čtyř ctností, dva fiktivní portréty připomínající

osobnosti zakladatelů šternberské kanonie Alberta a Petra ze Šternberka, obraz Klanění tří králů, obraz Svatého Jeronýma, portréty významných proboštů kanonie

Josef Ignác Sattler (1725 – 1767), syn olomouckého sochaře Filipa Sattlera

dílo: plátno Zvěstování Panně Marii v kostele Zvěstování Panny Marie

Antonín Martin Lublinský (1636 – 1690) malíř

dílo: oltářní obraz Zvěstování Panně Marii (olejomalba) v kostele Zvěstování Panny Marie

Antonín Richter (1710 – 1760), jediný šternberský malíř působící na severní Moravě

dílo: obraz Adorace Nejsvětější svátosti v kostele Zvěstování Panny Marie

František Antonín Šebesta-Sebastini (1724 – 1789), prostějovský malíř

dílo: cyklus nástěnné malby věnovaný oslavě Panny Marie na klenbě kostela Zvěstování Panny Marie (1781 – 1784)

plátno Svatá rodina se sv. Jáchymem a Annou v kostele Zvěstování Panny Marie

Josef Winterhalder (1743 – 1807), vídeňský malíř

dílo: oltářní obrazy Svatý Augustin a Svatý Jan Nepomucký v kostele Zvěstování Panny Marie

Leopold Kupelwieser (1796 – 1862)

dílo: obraz s náměty Svatého Josefa a Svatého Floriána v kostele Zvěstování Panny Marie

c) Hrad Šternberk:

architekti:

Karl Gandolph Kayser (1837 – 1895), vídeňský architekt

dílo: přestavba hradu v pozdně historizujícím duchu

Gustav von Neumann (1859 – 1928), lichtenštejnský architekt

dílo: přestavba hradu v pozdně historizujícím duchu

Lichtenštejnská sbírka:

sochaři:

Domenico Ganini (kolem 1440 – 1490), italský sochař

dílo: socha z mramoru Anděl ze Zvěstování, konec 1. čtvrtiny 15. století

Giovanni Dalmata (asi 1440 – 1509), sochař dalmatského původu

dílo: mramorový reliéf Panna Maria s dítětem, počátek 16. století

malíři:

Girolamo di Benvenuto (1470 – 1524), italský malíř

dílo: obraz Vestálka Tuscia

Raffaellino del Garbo (1466 – 1526), italský malíř oltářních obrazů a fresek

dílo: obraz Hlava dívky

Bernardino Licinio (1489 – 1565), benátský malíř

dílo: obraz Dáma s chlapcem

Giorgio di Giovanni, zvaný též Giorgio da Siena (1538 – 1553), malíř

dílo: obraz Orfeus hrající zvířatům

Hans Maler (1490 – 1540), německý malíř

dílo: obraz Podobizna Hanse Schmidla

obraz Podobizna Anny Schmidlové

Friedrich Juvenel (1609 – 1647), německý malíř

dílo: obraz Chrámový interiér I (Kristus uniká kamenování)
obraz Chrámový interiér II (Kristus a cizoložnice)

Quirin Gerritszoon van Brekelenkam (1613 – 1675), významný Leidenský malíř žánrových scén

dílo: obraz V ševcovské dílně

Abraham de Pape (kolem 1620 – 1666), malíř mravoličných obrazů

dílo: obraz Holandská domácnost

Jacob Fopsen van Es (1590 – 1666), antverpský malíř květin a zátiší

dílo: obraz Zátiší s humrem a lososem

Pauwels Franck, zv. Paolo Fiammingo (1540 – 1569), antverpský malíř krajín

dílo: obraz Hornatá krajina s figurální stafáží a pohledem na město v nížině

obraz Hornatá krajina s figurální stafáží, hradem a mořským zálivem s loděmi

Jan van Huysum (1682 – 1749), významný amsterdamský malíř zátiší a krajín

dílo: obraz Italská krajina s figurální stafáží

Peter van Lint (1609 – 1690), antverpský malíř náboženských a historických výjevů a portrétista

dílo: obraz Podobizna ženy s vějířem

Joos de Momper (1564 – 1635), vlámský krajinář

dílo: obraz Pohled na Řím s Tiberou a Andělským hradem

Balthasar van der Veen (1596/1597 – 1657), holandský malíř šerosvitně malovaných krajín

dílo: obraz Pohled na holandské město s průplavem v popředí

3.4. Charakter zástavby a klasifikace veřejných prostor z pohledu jejich role v území – historická zástavba, novostavby a rušivé objekty, vývoj domovního a bytového fondu

Současný charakter zástavby města je výsledkem složitého vývoje. Za nejstarší jádro městského půdorysu je všeobecně považována zástavba dnešní Bezručovy ulice (tedy Olomoucké předměstí) a na ni navazující ulice ČSA. Kolonizačním aktem v závěru 13. století vzniklo jádro města s Hlavním náměstím a sítí okolních ulic. Tato část města se rozvíjela v podhradí hradu a byla později vymezena městskými hradbami (založenými kolem roku 1376) se třemi městskými branami (Horní, Dolní a Podzámecká). Středověký půdorys města, obehnaného hradbami, se udržel v podstatě až do závěru 18. století, kdy si rozvoj tkalcovství vyžádal rozšíření zástavby. Již v 80. letech 18. století jsou doloženy všechny později se prudce rozvíjející předměstské části: Uničovské předměstí, Novosady, Hvězdné pole (Sternfeld), k nim se ještě v 90. letech 18. století přidružil Zámecký vrch a Hvězdné údolí. Kolonie nových domů vznikaly také na panských pozemcích. V 80. letech 18. století již zde existoval Světlov a předměstí Valy. Zahušťování zástavby a růst počtu obyvatel je však možno sledovat i na starém Olomouckém předměstí a vrchnostenské Dlouhé ulici.

Kulminačního bodu dosáhl stavební rozvoj města však až v období mezi lety 1820 a 1840. V předměstských čtvrtích vznikaly další kolonie charakteristických přízemních domů, které obklopily jádro města sevřené dosud hradební zdí s věžovými branami. Z velké části bylo v této době téměř od základů přestavěno samotné vnitřní město i staré části původních předměstí, kde starší, ještě přízemní venkovské domy, nahrazovaly patrové novostavby. Významným dokladem měšťanské éry té doby je

honosný klasicistní měšťanský dům v Olomoucké ulici 1, budova Národního domu (někdejší střelnice) a novoklasicistní pavilon Kiosk nad městem.

Stará síť ulic a cest, v jádru středověká, byla určující osnovou při zakládání nových domů i přestavbách starších objektů. Jedinými razantnějšími zásahy do tohoto organismu bylo ve 40. letech 19. století zřízení nové Opavské cesty (roku 1845) a zboření Dolní brány (roku 1842). Horní brána přečkala až do roku 1871, kdy byla rovněž demolována.

Dnešní urbanistická situace města je tedy výsledkem složitého a nerovnoměrného vývoje, z velké části živelného a ve druhé polovině 20. století zcela nekonceptního.

Základní strukturu centra města tvoří bloková zástavba kolem centrálního Hlavního náměstí a ulic Radniční (směrem ke hradu), ČSA (Československé armády), Bezručovy a Olomoucké, doplněná na severu zástavbou kolem Horního náměstí a ulice Opavské, na jihu zástavbou mezi ulicemi Olomouckou, Obloukovou a Kopečnou. Urbanistická struktura postupně graduje od Bezručovy ulice a ulice ČSA přes čtvercové Hlavní náměstí, Radniční ulici k Hornímu náměstí s kostelem Zvěstování Panny Marie a bývalým klášterem k hradu Šternberk, který se nachází na nejvýše položeném místě. Další dominantou města je dvouvěžový kostel Zvěstování Panny Marie se širokým kamenným přístupovým schodištěm a s Mariánským sloupem. Vlastní město se rozkládá na území, které se svažuje dolů k říčce Sitce.

Na centrum města navazují jednotlivá předměstí, umístěná převážně podél hlavních komunikačních os. Těmi jsou ulice Opavská, Svatoplukova, Olomoucká, Masarykova, Uničovská, Rýmařovská a Hvězdné údolí. S železniční stanicí je město spojeno ulicí Nádražní. Tranzitní silniční doprava je vedena převážně mimo centrum města (trasa Olomouc – Opava a Olomouc – Uničov), výjimkou zůstává silnice směrem na Paseku a Huzovou (ulice Rýmařovská), procházející těsně kolem severozápadního okraje centra města.

Klasifikace veřejných prostor z pohledu jejich role v území MPZ a ochranného pásma hradu

Hlavní městské prostory:

Hlavní náměstí, Horní náměstí, ulice Radniční, ČSA, Bezručova, Olomoucká, Opavská, U Horní brány, Čechova, Pekařská, Oblouková, Dvorská

Významné městské prostory:

ulice Na Valech, Jaroslavova, Světlov, Vodní, Potoční, Zahradní

Doplňující městské prostory:

ulice Panská, Farní, Příkopy, Ztracená, Ořechová, bývalé požární uličky

Novostavby a rušivé jevy

Na území městské památkové zóny je několik objektů, které narušují historickou urbanistickou skladbu města.

Nejzávažnější závadu představuje obchodní dům na jižním konci ulice ČSA, který narušuje urbanistické řešení této části města svou hmotou, architekturou a především tím, že nerespektuje původní uliční čáry.

Dalšími rušivými objekty jsou:

- novostavba objektu finančního úřadu v Obloukové ulici, která svou hmotou i architektonickým řešením negativně narušuje tuto část městské památkové zóny před rekonstruovanými městskými hradbami
- novostavba objektu policie v Obloukové ulici, která svou hmotou i architektonickým řešením negativně narušuje tuto část městské památkové zóny
- bytovací budova střední školy v Opavské ulici, která svou hmotou i architektonickým řešením negativně narušuje tuto část městské památkové zóny

- skladový objekt v Obloukové ulici, který svou západní stranou sousedí s vnější stranou městských hradeb, měl by být odstraněn bez náhrady
- nesourodá stavba ve Vodní ulici, která by měla být nahrazena kvalitnějším objektem na nároží ulic Vodní a Střední
- plechová hala a přístřešek ve dvoře školy v Opavské ulici, který by měl být odstraněn bez náhrady
- novostavba kláštera sv. Anežky České v zahradě ulice Opavské v sousedství bývalého augustiniánského kláštera, která svou hmotou i architektonickým řešením negativně narušuje tuto část městské památkové zóny
- některé drobné objekty a garáže

číslo v mapě M3	objekt	ulice	parc.č.
1	obchodní dům	ČSA	273
2	novostavba objektu finančního úřadu	Oblouková 2	279/9
3	novostavba objektu policie	Oblouková 4	397
4	ubytovací budova střední školy	Opavská 8a	32
5	skladový objekt	Oblouková 19	286
6	nesourodá stavba	Vodní 8	211
7	plechová hala a přístřešek ve dvoře školy	Opavská 8a	31/4
8	novostavba kláštera sv. Anežky České	Opavská 27	8/3

tab. 1

U některých budov proběhla v minulosti necitlivá úprava fasád a výměna oken, bylo by vhodné provést jejich rehabilitaci. Jedná se např. o objekt gymnázia na Horním náměstí 5, domy na Horním náměstí 8, v ulici ČSA 9, v Bezručově ulici 2, 5, 8, 11, 13, 15, 16 a 18, v Zahradní ulici 4 a 6, v ulici Na Valech 1 a 5, v ulici U Horní brány 6, 13 a 15, v Jaroslavově ulici 3, 5, 7, 9, 11 a 16.

U některých památkově chráněných objektů je nutné provést obnovu neudržovaných fasád (např. dům v Olomoucké ulici 18, dům v Obloukové ulici 36, bývalý augustiniánský klášter – směrem do Zahradní ulice, hrad Šternberk).

U objektů na Hlavním náměstí 11 a 18, v Radniční ulici 6, 9 a 11, ve Střední ulici 2 je doporučeno provést změnu řešení parteru.

Domovní a bytový fond ve vlastnictví Města Šternberka

Regionální spisovatel a badatel Karel Morav ve svých místopisných studiích Šternberka dokládá, že se základní půdorys historického jádra zachoval až do dnešních dnů, s výjimkou většího stavebního zásahu u nákupního střediska naproti spořitelně, zmizel z něj však kostel sv. Jiří, dále městský příkop, zvaný voda a také městské hradby se všemi třemi branami i oběma fortami. Po jejich zbourání v polovině 19. století se s městem spojila tehdejší předměstská sídliště, samostatné vsi. Během několika desetiletí pozměnila vzhled rozrůstajícího se města zvláště výstavba panelových sídlišť, další zásahy do historické struktury, dále výstavba rodinných domků a budování průmyslových a sportovních areálů i nových komunikací.⁷

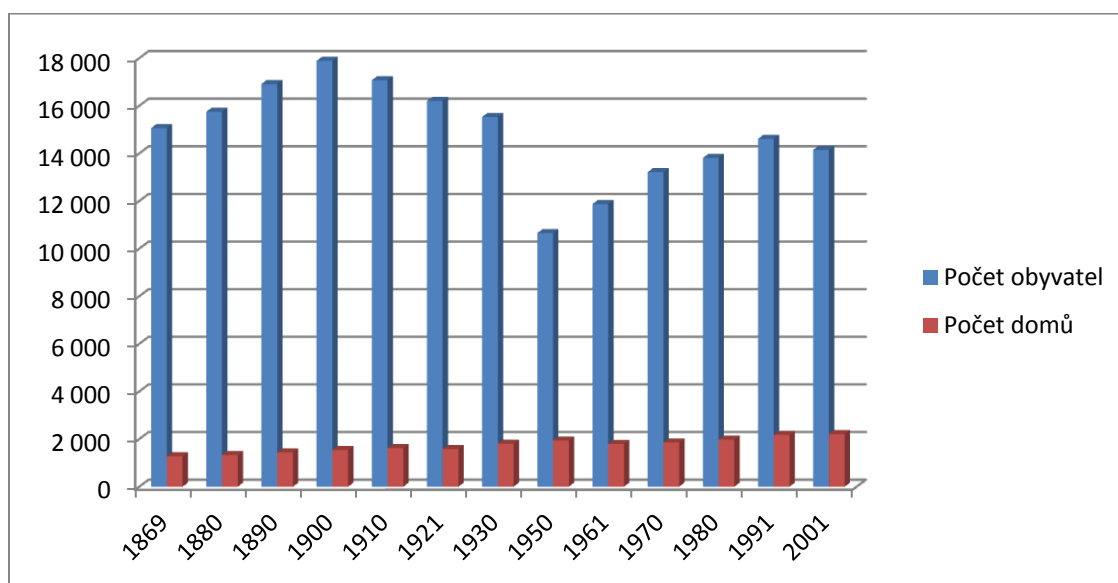
Výrazný hospodářský a populační rozvoj Šternberka od poloviny 19. století byl přirozeně provázen stavebním růstem a postupným budováním moderní infrastruktury města. Vedle průmyslových staveb,

⁷ HLŮZOVÁ, Vlasta. *Šternberské ulice*. Šternberk, 2007. str. 8.

k nimž kromě tabákové továrny patřila zejména řada nových textilních závodů, bylo od 60. let 19. století postaveno i množství reprezentativních veřejných budov. Ještě výraznější byl v tomto období rozmach bytové výstavby, regulované od roku 1885 odborně zpracovaným a úředně schváleným polohovým a zastavovacím plánem města. Na okraji jeho historického jádra a na šternberských předměstích vznikly desítky nových ulic s obytnými domy pro stále rostoucí populaci města. Šternberští průmyslníci a další představitelé městské honorace si začali budovat své výstavní vily zejména při opavské silnici a v tzv. Sprchovém údolí (dnešní Jívavská ulice).

Historické jádro města přestávalo být sídlem ekonomicky neaktivnější a finančně nejsilnější skupiny jeho obyvatel a zaznamenalo po polovině 19. století celou řadu více či méně závažných úprav a změn. K nejcitelnějším zásahům patřila demolice staré a stavba nové radnice, zboření věže Horní brány, posledního významného zbytku někdejšího městského opevnění, byl stržen historický dům v Radniční ulici s posledním dochovaným podloubím ve městě, byla zbořena poslední branka (fortna) ve zbytku městského opevnění. Bezsporně nejviditelnější změnu v tradičním panoramatu historického jádra města přinesla generální rekonstrukce šternberského hradu, započatá v r. 1886. Hrad, který do té doby připomínal spíše zříceninu, jak dokládají dobová vyobrazení, byl z podnětu a nákladem knížete Jana II. z Lichtenštejna obnoven a přestavěn podle projektu věhlasného vídeňského architekta Karla Gandolpha Kaysera.

Na počátku 19. století bylo ve Šternberku 1,5 tisíce domů, jejichž počet se zvyšuje každých deset let o cca 100.⁸

graf 1

Ke dni 31. 10. 1991 byl městu Šternberk na základě zákona ČNR č. 172/1991 Sb. předán bytový a nebytový fond z majetku státu. Hodnota předaného majetku k tehdejšímu datu představovala částku 150.095.772 Kč. Jednalo se o 1.596 bytů ve 231 domech, tj. 30,77% z celkového počtu bytů ve městě. Z uvedených 231 objektů se jich 95 nacházelo v městské památkové zóně. (Celkový počet objektů v městské památkové zóně byl 257. Počet obyvatel, trvale hlášených k pobytu v městské památkové zóně byl 909. Z tohoto počtu tvořili 46% lidé v důchodovém věku. S postupující rekonstrukcí a modernizací bytového fondu v městské památkové zóně se tato struktura obyvatelstva postupně mění.)

Jaký byl předaný bytový fond?

- především v městské památkové zóně zchátralý;

⁸ Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869. Dostupné z <http://www.czso.cz/sldb/sldb10.nsf/index>

- město nemělo možnost ovlivnit v bytových domech výši a délku nájmu nebytových prostor, pronajatých v rámci malé privatizace (výše nájemného bytů byla stanovena dle vyhlášky z roku 1964);
- byly přerušeny dotace do bytového fondu.

Na druhé straně se projevila i pozitiva:

- dobrá struktura bytového fondu, ve středu města s převážnou zástavbou bývalými měšťanskými domy;
- nevyužité rezervy ve stávajícím bytovém i nebytovém fondu.

Poměrně rozsáhlý bytový fond v centru města – jeho městské památkové zóně – vedl město Šternberk k přijetí zásad, které se staly i součástí celkové koncepce bytové politiky města Šternberka.

Pro městskou památkovou zónu vyplynuly z této koncepce následující hlavní principy:

- neprivatizovat objekty s nebytovými prostory a veškeré objekty v městské památkové zóně, neboť nájem z těchto objektů je významným finančním zdrojem na jejich obnovu,
- stabilizovat podnikatelské subjekty na území městské památkové zóny na základě dlouhodobých pronájmů,
- tyto pronájmy realizovat až po důkladném provedení přípravných prací, prověřujících využitelnost objektu a vhodnost účelu využití,
- zahájit výstavbu a rekonstrukci bytů a nebytových prostor s finanční účastí nájemců a vytvořit tak zdroje pro nutnou reprodukci bytů ve stávajícím domovním fondu s přihlédnutím k rezervám pro bytovou výstavbu a případné nebytové prostory,
- u domů v městské památkové zóně využívat pro nebytové potřeby v co nejširším měřítku pouze prostory 1.NP. V maximální možné míře pak zbývající prostory využít k účelům bytovým. Tímto vytvářet podmínky pro celkové oživení parteru města a současně zabránit večernímu „vylidnění centra“, které se postupně stalo problémem celé řady měst. Cílem je, aby každý dům měl své stálé obyvatele.
- odstranit nevhodné úpravy členění bytů, vrátit původní zástavbě v co největší možné míře její původní dispozice,
- obnovu bytového fondu provádět systematicky a komplexně.

Bytová politika města Šternberka se tak v městské památkové zóně stala neodmyslitelnou součástí systematické památkové péče.

Veškeré práce jsou prováděny koncepčně, s dostatečným časovým předstihem, s důrazem na dokonalou přípravu akcí.⁹

Koncepce bytové politiky respektuje roli státu v oblasti bydlení, která je v evropských zemích obvyklá a která je zakotvena v mnoha mezinárodních dokumentech, např. ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech nebo v Evropské sociální chartě. V těchto a dalších dokumentech je obsaženo obecně formulované právo občanů na přiměřené bydlení, za jehož naplňování jsou vlády jednotlivých zemí odpovědné. Právo na bydlení však není chápáno jako nárokové, a proto úloha obce v oblasti bydlení nespočívá v přímém poskytování bydlení, nýbrž ve vytváření takové situace, kdy si lidé buď sami, nebo s určitou pomocí veřejné podpory zajistí odpovídající bydlení.

Pod pojmem veřejná podpora se rozumí poskytnutí finančních prostředků z jakéhokoli veřejného rozpočtu, včetně krajských a obecních; spadají sem všechny formy – tj. nejrůznější dotace, půjčky s výhodným úročením nebo příspěvky na úhradu úroků, záruky za úvěry, osvobození od daně, snížení příspěvků na sociální zabezpečení, pronájem nemovitosti ve vlastnictví státu, kraje či obce za sníženou cenu apod. V případě veřejné podpory se tedy nejedná pouze o finanční prostředky přímo poskytnuté

⁹ SEHNAL, Pavel. *Šternberk, městská památková zóna a problematika obnovy bytového fondu v MPZ*. Závěrečná práce. České vysoké učení technické v Praze. Fakulta architektury, 1998.

ze státního, resp. obecního nebo krajského rozpočtu, ale jde i prostředky, které příjemce „ušetří“ v důsledku poskytnuté výhody.

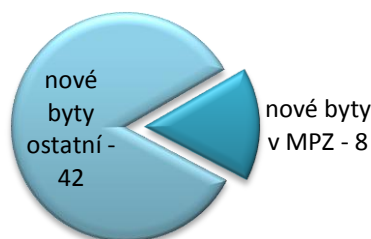
Výstavba obecních bytů je podporována ze zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj a Státního fondu rozvoje bydlení primárně pro občany s nízkými příjmy a na okraji společnosti a na stávající nájemní byty obce.

Město Šternberk v zájmu zlepšení úrovně bydlení, životního prostředí a vzhledu města založilo v roce 1995 Fond rozvoje bydlení města Šternberka za účelem poskytování půjček na zvelebení obytných budov na území města. Pravidla vytvoření a použití účelových prostředků fondu byly stanoveny ve smyslu Zásad pro poskytování návratné finanční výpomoci na opravy a modernizaci bytového fondu vydaných Ministerstvem financí České republiky v roce 1995. V prosinci roku 2005 deklarovalo zastupitelstvo města pokračování tohoto fondu z finančních prostředků Města Šternberka s názvem Fond rozvoje bydlení a rozvoje města. Půjčky bylo možno žádat na tyto tituly: obnova střechy starší 10 let; půdní vestavby a nástavby bytů rušící ploché střechy; zřízení plynového, dřevoplynového, elektrického nebo solárního ohřevu užitkové vody ve stávajícím domě; zřízení domovní čistírny odpadních vod pro 1 dům; zřízení kanalizační přípojky pro dům s napojením na kanalizaci veřejnou; izolace domu proti vodě; zateplení obvodového pláště domu; vybudování WC, koupelny v bytě, domě, kde dosud není; oprava, pořízení fasády domu; oprava, pořízení fasády domu včetně výměny oken, dveří, vrat, garážových vrat; obnova architektonických prvků fasády, portály, kování, dveře, vrata; odstraňování provozních rizik výtahů; napojení dešťových svodů domu kanalizační přípojkou do veřejné kanalizace; výměna stávajících zdrojů vytápění za nízkoemisní zdroje v rodinných domech. Půjčky byly úročeny 2% pro domy v městské památkové zóně a 4% pro domy mimo městskou památkovou zónu.

- do prosince 2011 bylo uzavřeno 337 smluv o půjčce;
- zapůjčeno 41.697.209 Kč;
- nejvyužívanější tituly půjček:
 - oprava, pořízení fasády domu včetně výměny oken, dveří, vrat, garážových vrat
 - zateplení obvodového pláště domu
 - obnova střechy starší 10-ti let
 - zřízení plynového, dřevoplynového, elektrického nebo solárního ohřevu užitkové vody ve stávajícím domě.

V současné době je čerpání fondu pozastaveno především z důvodu širší nabídky půjček na trhu, zastupitelstvo města v případě zájmu z řad vlastníků nemovitostí může čerpání fondu obnovit.

Nová výstavba bytů 2001 - 2011

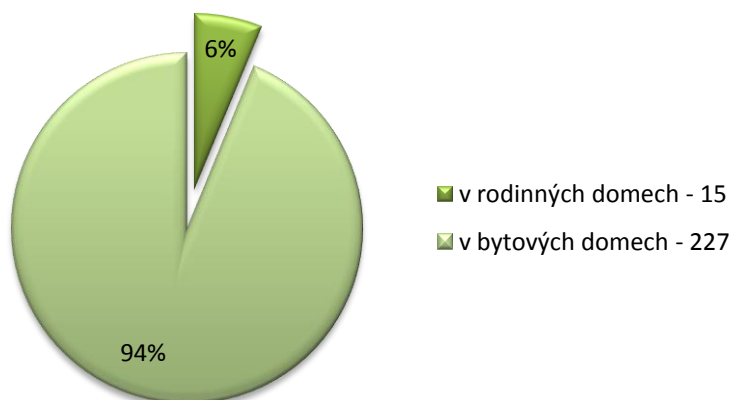
graf 2

Podle celorepublikových statistik činí průměrná velikost trvale obydleného bytu 76 m² celkové plochy a 49,5 m² obytné plochy.¹⁰ Ve Šternberku připadá průměrná plocha na byt 58 m², v bytě bydlí průměrně 2 osoby.

¹⁰ Koncepce bytové politiky (vládní usnesení č. 292 ze dne 16. března 2005), dostupné z <http://www.mmr.cz/getmedia/8653bd48-51d6-4172-b236-da73da398d90/Koncepce-bytove-politiky.pdf>

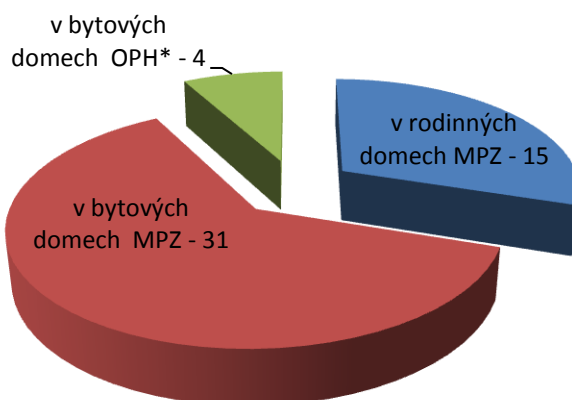
Počet bytů ve vlastnictví Města Šternberka

graf 3

z toho:

graf 4

*OPH = ochranné pásmo hradu

Město Šternberk má povinnost v rámci své zákonem vymezené samostatné působnosti pečovat v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Dobrou bytovou politikou má možnost předejít umístování občanů v pobytových sociálních službách a ušetřit tak nemalé finanční prostředky, které provoz sociálních služeb vyžaduje.

Město si zachová adekvátní počet bytových jednotek, kterými pokryje bytovou potřebu sociálně znevýhodněných obyvatel města. Městské byty projdou rekonstrukcí a modernizací a budou v dobrém stavebně technickém stavu se zvýšeným ekologickým standardem (úspory energií, vody, apod.). Část bytů bude pro potřeby starších a omezeně pohyblivých osob rekonstruována na bezbariérové byty s odpovídajícím standardem.

3.5. Základní demografické a sociální tendence vývoje města

Před 100 lety představovalo město Šternberk se svými 14 600 obyvateli (dle výsledků sčítání lidu z r. 1910) významné hospodářské a správní centrum severní Moravy. Po r. 1848 sice přestalo být střediskem rozsáhlého lichtenštejnského dominia, převzalo však úlohu okresního města. Okresní hejtmánství ve Šternberku vykonávalo státní správu nad 73 obcemi Šternberska a Uničovska s téměř 54 500 obyvateli.

Bouřlivý rozvoj města, které v průběhu 19. století více než zdvojnásobilo svou populaci a připojením řady předměstí i intenzivní výstavbou po r. 1850 podstatně rozšířilo své území, byl založen především na expanzi zdejšího textilního průmyslu. Z národnostního hlediska si Šternberk udržoval ještě před sto lety vyhraněně německý ráz (v r. 1910 se hlásilo 14 357 obyvatel města k německé obcovací řeči, jen 160 občanů k řeči české, podle výsledků sčítání lidu v roce 1921 se k české národnosti hlásilo 1 113 obyvatel města, výraznou většinu, 11 675 obyvatel, však nadále tvořili občané německé národnosti).

Při sčítání lidu v roce 1930 bylo ve Šternberku napočteno 1 503 domů a 12 760 stálých obyvatel, z nichž bylo 11 178 německé a 1 346 české národnosti. Počet obyvatel města tedy v průběhu 20. let mírně poklesl (oproti roku 1910 však činil úbytek 1 840 obyvatel), současně se zvýšil podíl českého obyvatelstva (na 10,5 % celkové populace).

V rámci sčítání lidu v únoru 1950 bylo ve Šternberku napočítáno 8 682 obyvatel (z nich jen 32 osob německé národnosti a 23 rakouských státních příslušníků), v r. 1957 zde žilo již 10 800 stálých obyvatel. K tomuto nárůstu přispělo i správní připojení obce Lhoty k městu Šternberku k 1. dubnu 1953.

V polovině roku 1960 byl zrušen šternberský okres a jeho území bylo začleněno do rozšířeného okresu Olomouc v rámci nově zřízeného Severomoravského kraje. Při sčítání lidu v březnu 1961 bylo ve Šternberku napočteno 11 327 obyvatel, na sklonku roku 1968 zde žilo již 12 136 obyvatel.

Dle výsledků sčítání lidu k 1. 12. 1970 žilo ve Šternberku 12 396 obyvatel. Ve 121 ulicích města se nacházelo 1 725 domů s 2 615 byty (599 z nich bylo postaveno před r. 1870, 356 v období 1870-1899, 659 v letech 1900-1945 a 111 po r. 1946). V katastru Šternberka bylo postaveno 120 rekreačních chat a zřízeno 469 zahrádek.

Území města bylo rozšířeno o sousední obec Lužici, která byla k 1. červenci 1971 připojena ke Šternberku. Koncem následujícího roku dosáhlo město počtu 12 927 obyvatel, čímž překonalo předválečnou úroveň populace. Počátkem roku 1974 byly ke Šternberku připojeny do té doby samostatné obce Babice s Krakořicemi, Chabičov s Hlásnicí a Těšíkov s Lipinou a Stachovem, v roce 1975 se stal místní částí města i Domašov u Šternberka. Město se tak rozrostlo na 14 471 obyvatel a koncem roku 1977 překročilo hranici 15 000 obyvatel.

K 1. červenci 1979 se Šternberk rozrostl o další integrované obce – k městu byly připojeny Mladějovice s místními částmi Komárovem a Řídečí, Dalov s Horním Žlebem a Horní Loděnice s Novými Dvorky. Na území rozšířené městské aglomerace tak k 31. 12. 1979 žilo 16 592 obyvatel (v samotném městě včetně Lužic 13 464 obyvatel). Na konci roku 1982 překročil počet obyvatel Šternberka poprvé hranici 17 000 (ve vlastním městě a Lužicích tehdy žilo 14 336 obyvatel) a tento stav se bez výraznějšího nárůstu udržel až do konce 80. let.

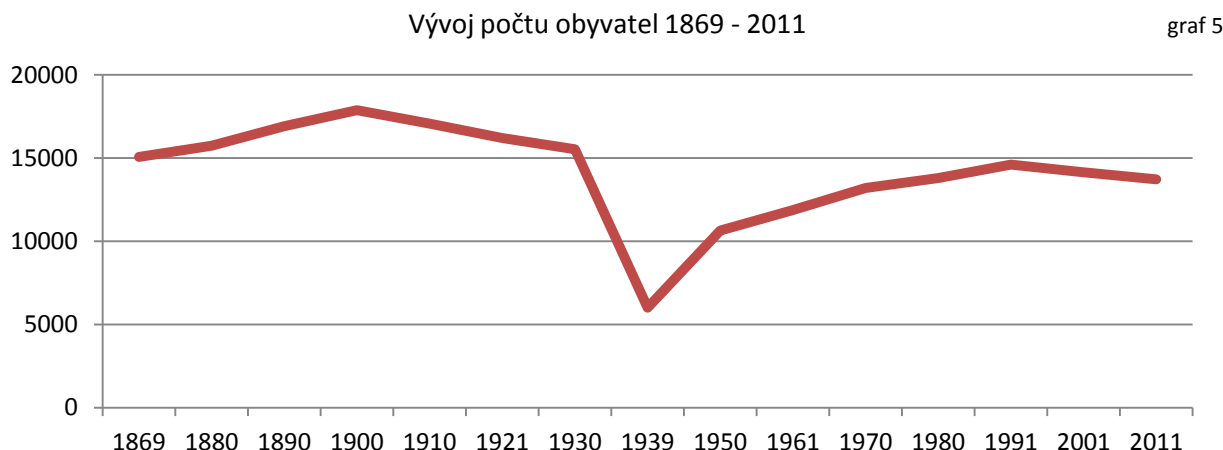
Obnova demokracie, lidských práv a občanských svobod vyvolala v prvních polistopadových měsících vlnu euforie, v níž vznikaly nebo obnovovaly svou činnost desítky politických stran a společenských organizací. Také obce, které byly v 70. letech „z vyšší moci“ a většinou bez ohledu na názory svých obyvatel integrovány k městu Šternberku, využily příležitosti a obnovily svou samostatnost. Již na podzim 1990 se od města oddělily obce Babice, Domašov u Šternberka, Hlásnice, Lipina a Mladějovice, v následujícím roce se osamostatnily Horní Loděnice a Lužice, od 1. 1. 1993 Komárov a na počátku roku 1994 Řídeč. Ve svazku s městem tak zůstaly jen Dalov s Horním Žlebem, Chabičov, Krakořice a Těšíkov.

V důsledku dezintegrací a dalšího demografického vývoje tak počet obyvatel Šternberka klesl ze 17 486 na sklonku r. 1989 na 14 334 na konci r. 1998.¹¹

K 1. lednu 2013 má Šternberk 13 681 obyvatel.

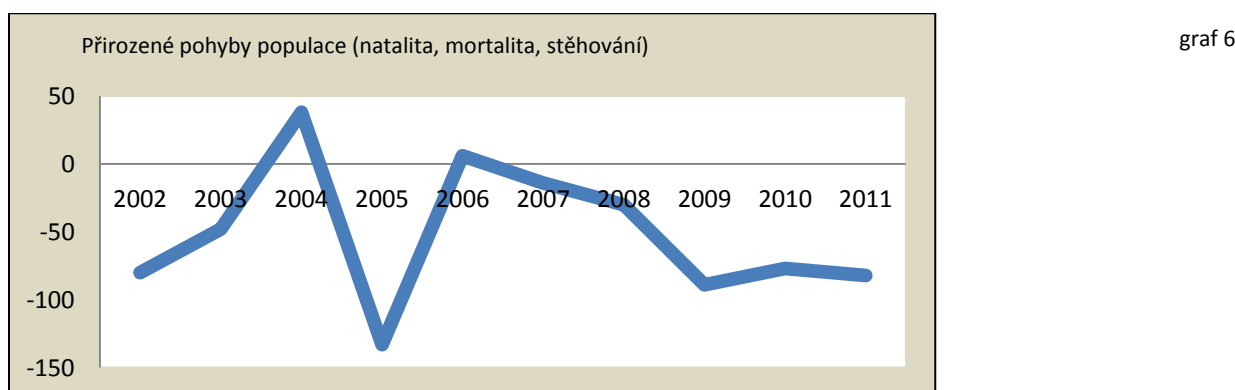
Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel města:¹²

V přehledu jsou uvedena data ze sčítání lidu od roku 1869, za území města podle územního uspořádání krajů a okresů podle správního členění obcí k 1. 1. 2005. Z toho důvodu se data mírně liší od údajů uvedených v textu výše.

V letech okupace a poválečné obnovy Šternberk opustila velká část obyvatel (podle výsledků sčítání r. 1939 zůstalo ve městě jen 74 obyvatel české národnosti). Od března do konce října 1946 byla odsunuta většina německých obyvatel, početní stav této populace tak poklesl na cca 6 000 osob. V průběhu prvních poválečných let Šternberk postupně zabydleli čeští a slovenští osídlenci z celé republiky. Počet obyvatel města však již nikdy nepřesáhl hranici 15 000.

Demografické a sociálně ekonomické tendence vývoje v městské památkové zóně jsou srovnatelné s vývojem v celém městě Šternberku a současně vývoj celého města ovlivňují. Vývoj některých jevů nelze analyzovat na úrovni památkové zóny vzhledem k absenci statistických údajů, které jsou dostupné jen za město jako celek.

¹¹ KOUDELA, Miroslav. *Šternberské století 1909 - 2009*. 1. vydání. Sprint Olomouc, 2009

¹² RŮŽKOVÁ Jiřina, ŠKRABAL Josef a kol. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2001*. ČSÚ, Praha 2006. Dostupné z <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

Setrvalý pokles počtu obyvatel města jako celku se však na území památkové zóny neprojevuje, zde počet trvale bydlících roste zejména díky výstavbě nových bytů – renovací stávajících bytových prostor (často rozdělením velkých bytů na menší) a využití podkroví a půdních prostor.

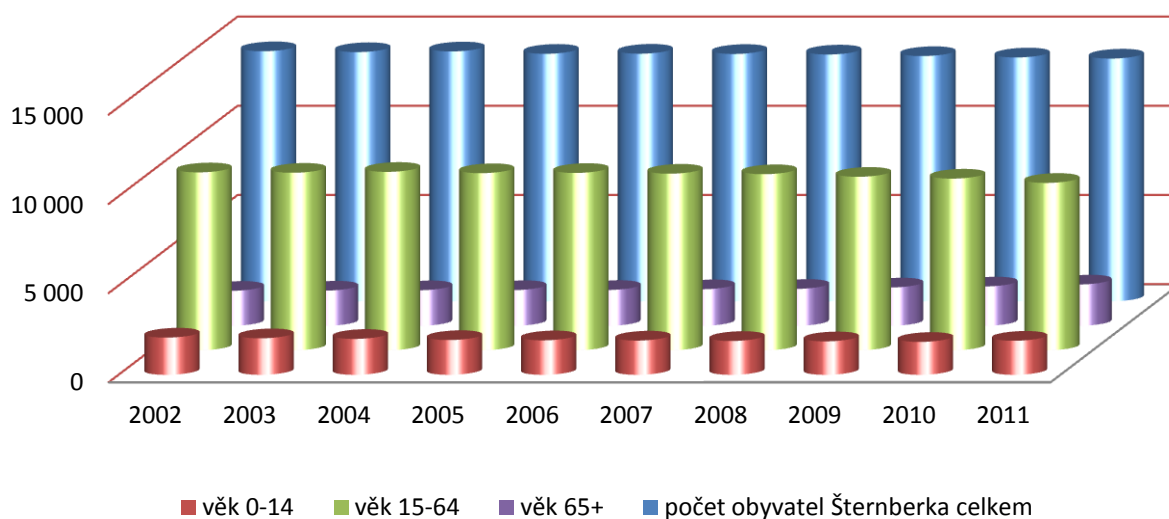
Počet trvale bydlících v MPZ:

v roce 1998	cca 870	cca 6% z počtu obyvatel města
v roce 2008	cca 1040	cca 7,5%
k 31. 10. 2012	1286	9,5 %

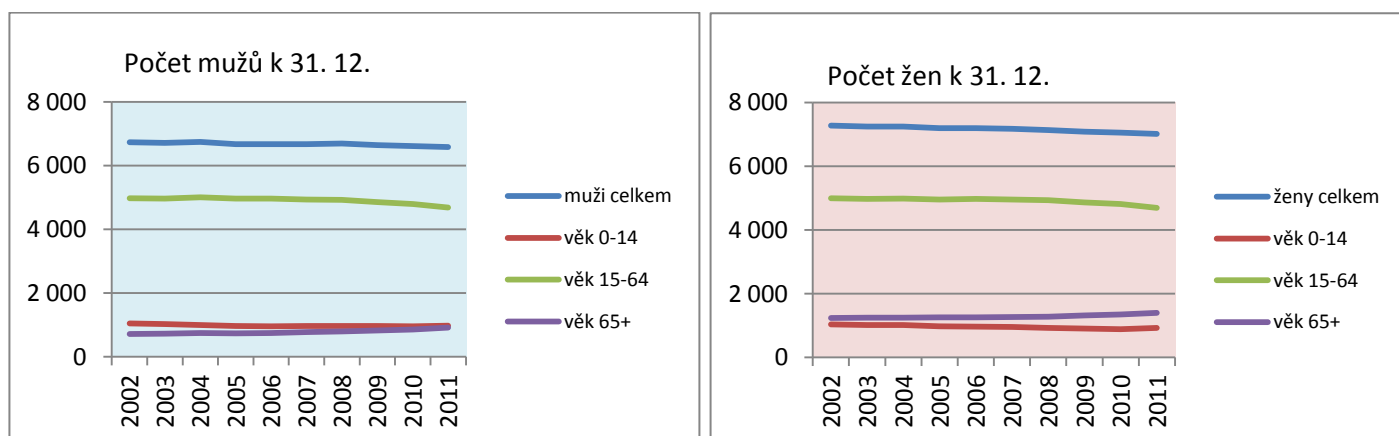
V ochranném pásmu kolem hradu žije k 31. 10. 2012 trvale 618 obyvatel, tj. 4,5%.

Vybrané ukazatele demografického vývoje obyvatel města Šternberka v letech 2002-2011

graf 7

graf 8, 9

Podle prognóz Českého statistického úřadu k nějakému razantnímu zvýšení porodnosti v Česku v příštích letech v žádném případě nedojde. Počet nově narozených dětí bude spíše směřovat někam ke hranici 70 000 a počet zemřelých tak bude toto číslo vysoce převyšovat. Budoucí úbytek naší populace

tak bude záviset na počtu imigrantů. Dalším projevem je stárnutí populace, které souvisí s prodlužováním lidského věku, ubývá lidí v produktivním věku (15-65 let) a přibývá důchodců, kteří jsou na lidech v produktivním věku finančně závislí. Za posledních 50 let vzrostla průměrná délka lidského věku v ČR zhruba o 10 let. Ženy se tak proto u nás mohou dnes dožít zhruba 78 let a muži 72 let. V celé populaci je zhruba 14 procent lidí v důchodovém věku (nad 65 let) a 71 procent lidí ve věku produktivním. Ve Šternberku je cca 17 % obyvatel v důchodovém věku a cca 69 % v produktivním.

4. Strategie rozvoje města, jeho silné a slabé stránky

Vize města:

Šternberk, rozvíjející se město zajišťující pro obyvatele příjemné bydlení, pracovní příležitosti a vzdělání. Pro obyvatele i návštěvníky města nabízející možnosti společenského, kulturního a sportovního využití.

4.1. Strategický plán města

Strategie rozvoje města byla schválena Zastupitelstvem města Šternberka dne 20. června 2007 usnesením číslo 171/6.

Samotná strategie rozvoje města shrnuje v obecné rovině nejdůležitější rozvojové priority města Šternberka. Neobsahuje konkrétní projekty. Ty jsou a dále budou připravovány jako příloha strategie rozvoje města v samostatných dokumentech, akčních plánech. Tyto plány v návaznosti na priority stanovené ve strategii stanoví, které konkrétní projekty, v jaké posloupnosti kroků a v jakém časovém horizontu se připraví a budou realizovat.

Ve Šternberku je prostor pro přípravu kvalitních a zajímavých projektů a je třeba řádně informovat a podporovat všechny subjekty. Dokument je vyvěšen na stránkách města.

Rozvoj města předpokládá zapojení podnikatelů, vzdělávacích, neziskových organizací a zájmových spolků, ale i okolních obcí do realizace strategie rozvoje města.

Studie rozvoje města Šternberka je koncepční rozvojový dokument, jenž se v souladu se zásadami trvale udržitelného rozvoje snaží efektivně řídit procesy plánování sociálně-ekonomického rozvoje města. Je dokumentem, který zejména přispěje k definování vlastní specifické vize města, nalezení a správnému formulování hlavních cílů rozvoje a předpokladů jejich naplnění, vytipování vhodných rozvojových projektů a navržení společných aktivit tak, aby město mohlo uskutečňovat svá strategická rozhodnutí a záměry.

Je třeba si uvědomit, že neřeší veškeré aspekty ekonomického či sociálního rozvoje řešeného území, ale selektivně stanovuje pouze některé prioritní směry rozvoje a prioritní problémy, na které se v daném časovém horizontu jednoznačně zaměřuje a podrobně je řeší. Strategický plán je způsob, jak vybrat podstatné záležitosti v území, shodnout se na nich a případně i nalézt východiska pro jejich řešení.

Umožní reagovat a přizpůsobovat se rychle měnícím se podmínkám ve společnosti (krátkodobé aktivity) a současně dlouhodobě usilovat o realizaci stabilizovaných a širěji vymezených záměrů (dlouhodobé cíle).

Priorita 1. Technická a dopravní infrastruktura

Priorita 2. Bydlení

Priorita 3. Životní prostředí

Priorita 4. Podpora podnikatelských aktivit

Priorita 5. Cestovní ruch

Priorita 6. Sport, kultura, volný čas, kvalita života

4.2. Územně analytické podklady města

Územně analytické podklady (dále jen také „ÚAP“) jsou územně plánovací podklady, které obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území (dále jen "limity využití území"), záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci (dále jen "rozbor udržitelného rozvoje území"). Zpracovávají se pro celé území obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) Šternberk.

ÚAP jsou jedním z podkladů při pořizování územního plánu. Charakteristika ÚAP, způsob jejich pořizování, aktualizace a projednání, vyplývají z ustanovení § 26 až § 29 stavebního zákona. Podrobnosti o obsahu a účelu ÚAP stanoví vyhláška o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

ÚAP pro ORP Šternberk byly pořízeny v roce 2008, poslední (druhá) úplná aktualizace byla pořízena v prosinci 2012. ÚAP jsou aktualizovány v pravidelných dvouletých cyklech a pořizovatelem je Městský úřad Šternberk, odbor stavební.

4.3. Územní plán města

Územní plán stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání, uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezí zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území (dále jen „plocha přestavby“), pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní rezervy a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů.

V současnosti je v platnosti Územní plán sídelního útvaru Šternberk, v platném znění, pořízený a schválený podle předchozího stavebního zákona v roce 1996 a pořizován je nový územní plán dle platné legislativy. Zastupitelstvo města Šternberka rozhodlo dne 17. června 2009, že pořídí ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), nový územní plán.

Územní plán sídelního útvaru Šternberk schválilo Městské zastupitelstvo Šternberk 4. prosince 1996. Do současné doby bylo pořízeno a schváleno, resp. vydáno osm jeho změn. Závazné části územního plánu byly vydány obecně závaznou vyhláškou č. 1/1997 Sb., o závazných částech územního plánu města Šternberk, ze dne 24. března 1997.

Regulativy funkčního využití území na území MPZ v platném územním plánu jsou uvedeny v samostatné příloze.

Návrh zadání územního plánu Šternberk byl schválen zastupitelstvem města 24. února 2010. Zpracovatel předal pořizovateli návrh územního plánu v říjnu 2011 a v únoru 2012 proběhlo společné jednání s dotčenými orgány. Předpoklad vydání nového územního plánu je v druhé polovině roku 2013.

Regulativy funkčního využití území na území MPZ jsou uvedeny v územním plánu.

Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje

Zásady územního rozvoje jsou územně plánovací dokumentací pro území celého kraje. Stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezují plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití, zejména plochy nebo koridory pro veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření, stanoví kritéria pro rozhodování o možných variantách nebo alternativách změn v jejich využití. Zásady územního rozvoje mohou vymezit plochy a koridory s cílem prověřit možnosti budoucího využití. Součástí zásad územního rozvoje je i vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Zásady územního rozvoje se aktualizují každé dva roky.

Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje byly vydány Zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 22. února 2008, aktualizace č. 1 nabyla účinnosti 14. července 2011.

4.4. Silné a slabé stránky rozvoje města

	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Horninové prostředí	Výhradní ložiska nerostných surovin a prognózní zdroje nerostných surovin (stavební kámen)	Poddolované území omezující rozvoj obce Zábor zemědělské půdy v důsledku těžby	Rozvoj těžby může přinést ekonomické výhody Využití dotačních programů na rekultivaci území dotčeného těžbou	
Vodní režim	CHOPAV (Chráněná oblast přirozené akumulace vod)	Vysoký výskyt nadměrně sklonitých pozemků orné půdy → zhoršení přirozeného vodního režimu v krajině Stanovené záplavové území podél řeky Sítky → omezení stavebních aktivit Absence retenčních nádrží a regulovaných koryt pro občasné vodoteče	Realizace systému protipovodňových opatření k ochraně zastavěného území	Kontaminace podzemních vod působením starých ekologických zátěží
Hygiena životního prostředí		Průtah I/46 obcí – zatížení obce hlukem a prašností	Realizace přeložky I/46	
Ochrana přírody	Přírodní park Sovinecko			
Zemědělský a lesní půdní fond	Vysoký výskyt lesních porostů			

Dopravní a technická infrastruktura	Výhodná poloha blízko Olomouce s dobrým dopravním napojením, a to vč. železnice Vybudovány první cyklostezky Vodovod, kanalizace a ČOV i pro spádové obce	Nedostačující dopravní napojení na okolní obce (vyjma Olomouce a obcí, které jsou propojeny železnicí) Absence jednotného terminálu veřejné dopravy Průtah I/46 obcí – neexistence obchvatu	Vybudování terminálů propojující vlakovou a autobusovou dopravu Rozšíření sítě cyklostezek a jejich propojení Elektrizace železniční trati 290 Záměr na vybudování letiště JZ od Šternberka a obchvatu I/46	Růst individuální automobilové dopravy Oddalování výstavby či rekonstrukce dopravních a IS v okrajových částech obce
Sociodemografické podmínky	Realizace projektů na podporu komunitní infrastruktury Obec členem mikroregionu Šternberk	Nedostatečné kapacity některých typů sociálních zařízení Vysoký podíl nepřizpůsobivého obyvatelstva	Zvýšení kapacit některých typů sociálních zařízení Zvýšení atraktivity bydlení, rozvoje služeb a technické infrastruktury	Pozvolná ztráta významu města Šternberka jako centra osídlení ČR
Bydlení	Poloha obce v blízkosti Olomouce Poměrně dost nových rozvojových ploch pro bydlení	Starší bytový fond Špatný stav sídlišť – nedostatek parkovacích míst, zeleně Dopravní a technická nepřípravenost nových rozvojových ploch pro bydlení Nedostatečná občanská vybavenost v poměru k plochám bydlení		Pokles atraktivity bydlení v důsledku nepřizpůsobivého obyvatelstva
Rekreace	Turisticky atraktivní město – Hrad Šternberk, klášter, Expozice času	Absence, případně nevyhovující stav zařízení pro aktivity a sport, a to i pro aktivity v zimních měsících (nevyhovující zimní stadion)	Modernizace městského koupaliště Možnost rozšíření areálu tenisových kurtů Možnost umístění areálu krytého plaveckého bazénu, případně mini aquaparku	
Hospodářské podmínky	Vysoká daňová výtěžnost Poměrně dost nových rozvojových ploch pro podnikání Poloha obce s dobrou dostupností do Olomouce	Vysoká průměrná míra nezaměstnanosti	Podpora tvorby nových pracovních míst; podpora místních firem a podnikatelů Zvýšení četnosti a infrastrukturní připravenosti	

			podnikatelských a průmyslových zón Vytvořit podnikatelský inkubátor a technologický park. Přestavba ploch brownfields	
--	--	--	---	--

pilíř	hodnocení	
přírodní	+	Velmi kvalitní přírodní rámeček, i když nedostatečně využívaný v místních částech. Výskyt ložisek a zdrojů nerostných surovin. Existence přírodního parku a vysoká lesnatost pozemků.
sociální	+	Vybavenost technickou infrastrukturou je až na okrajové části dobrá. Poměrně dost nových rozvojových ploch pro bydlení a podnikání. Kompletní občanská vybavenost – jedná se o obsluhující obec. Turisticky atraktivní obec.
ekonomický	+	Ve městě je sice poměrně vysoká průměrná nezaměstnanost, ale velký potenciál má v nových rozvojových plochách pro podnikání, které jsou vzhledem k dobré dopravní dostupnosti k Olomouci atraktivní. Vytvořena nová podnikatelská zóna za podpory EU a kraje.

PROBLÉMY K ŘEŠENÍ

- Omezit využití území u poddolovaných území
- Upřesnit umístění trasy VVN 110 kW tak, aby došlo k min. dotčení zastavěného území a zastavitelných ploch
- Nevymezovat nové zastavitelné plochy v plochách ÚSES, u ÚSES ve stávajících zastavěných plochách hledat nové řešení jeho umístění
- Zajistit ochranu a rozvoj přírodního potenciálu území
- Řešit asanaci a přestavbu ploch brownfields
- V ochranném pásmu hradu nenavrhovat nové plochy pro výrobu a řešit možnost přemístění stávající výrobní plochy
- Navrhnout asanaci a rekultivaci území ekologických rizik
- Zajistit technickou a dopravní připravenost nových lokalit pro bydlení a ploch pro výrobu
- Dořešit odkanalizování místních částí
- Rozšířit síť cyklostezek s napojením na okolní obce
- Doplnit napojení Šternberka na další cyklotrasy a úprava těchto tras na území města
- Ve spolupráci se soukromými subjekty rozšířit síť služeb pro cykloturisty vč. těchto služeb v sousedství kapacitních parkovišť (Dvorská v bezprostředním sousedství MPZ)

5. Historické hodnoty a památková ochrana území

5.1. Ochrana kulturních hodnot území

5.1.1. Národní kulturní památka, nemovitě kulturní památky

Národní kulturní památka

Na řešeném území leží jedna národní kulturní památka - areál hradu Šternberk se zámeckým parkem.

Z historického i uměleckohistorického hlediska patří hrad ve Šternberku k nejvýznamnějším moravským zpřístupněným objektům.

Ve svém jádře vznikl kolem poloviny 13. století jako rodové sídlo předního moravského rodu Šternberků. Z původního raně středověkého hradu, poprvé v písemných pramenech zmíněného v roce 1269, a vybudovaného na nevelkém ostrohu na východním obvodu města, se zachovala válcová obranná věž a obvodové zdivo paláce, výrazně přestavěného v průběhu 15. století. Ve třetí čtvrtině 14. století byla v hradním paláci vybudována gotická arkýřová kaple, z jejíž malířské výzdoby bylo v nedávné době zjištěno několik fragmentů velmi významných gotických maleb. Rozsáhlými stavebními úpravami prošel hrad také v období renesance. V roce 1526 došlo k úpravě a rozšíření hradních fortifikací, v letech 1532 až 1536 k vybudování rozsáhlého renesančního předhradí se správními a hospodářskými budovami a v roce 1560 k dostavbě západního traktu hradního paláce. Poslední romantická přestavba hradu byla realizována po celkem bezvýznamných stavebních úpravách v období baroka ve druhé polovině 19. století, kdy hrad získal svou nynější podobu.

Až do roku 1397 vlastnil hrad rod pánů ze Šternberka. Z dalších významných rodů vlastnili hrad v první polovině 15. století páni z Kravař a v letech 1480 až 1566 Berkové z Dubé. V roce 1565 přešel hrad do držení knížat Münsterberských, v roce 1667 vévodů Württenberských a od roku 1705 knížat z Lichtenštejna. V roce 1945 se majitelem hradu stal československý stát, v současnosti je majitelem Národní památkový ústav.

Areál hradu je tvořen jádrem hradu s válcovou věží, předhradím s bývalou strážnicí, obytným domem správce s ledovnou a rozsáhlým zámeckým parkem.

V roce 1974 byl hrad zapsán do Ústředního seznamu kulturních památek ČR, ve kterém je veden pod rejstříkovým číslem 38729/8-1967. V roce 2001 byl areál hradu prohlášen národní kulturní památkou, vedenou pod číslem 286.

tab. 2

číslo rejstříku	národní kulturní památka	č. parcel
38729/8-1967	hrad Šternberk	92/1, 92/2, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 4749/1, 4749/2, 4750, 4751, 5236, 5237, 5238/1, 5238/2, 5239, 5292, 5294

Kulturní památky:

V sídelním útvaru Šternberk leží 69 kulturních památek, z toho 1 památka v ochranném pásmu; 63 na území městské památkové zóny včetně hradu a 5 památek mimo památkově chráněná území. Nejvýznamnějšími kulturními památkami jsou církevní objekty: pozdně barokní kostel Zvěstování Panny Marie a bývalý augustiniánský klášter, které tvoří hlavní dominanty historického jádra města

Šternberka. Nejstarším dosud stojícím sakrálním objektem je kostel Nejsvětější Trojice, který pravděpodobně vznikl v druhé polovině 13. století.

Velmi významné jsou dva rozsáhlé domy na ulici ČSA č. o. 1 a 19, oba mají renesanční jádro a byly výrazně klasicistně přestavěny, jejich další úpravy proběhly ve 20. století. Dalšími památkami jsou měšťanské domy. Většina z nich jsou klasicistní objekty vzniklé buď na místě starších objektů, nebo se jedná o novostavby z třicátých let 19. století. Výjimečnou památkou je novogotický objekt bývalé spořitelny v Radniční ulici 18.

Důležitou součástí řešeného území jsou zbytky středověkých městských hradeb v Dvorské a v Obloukové ulici a v zahradách mezi Opavskou ulicí a Hlavním náměstím a Pekařskou ulicí.

Dalšími památkami typickými pro Šternberk jsou klasicistní portály se vstupními dveřmi domů, např. v Jarní ulici 8, v ulici Na Valech 1 a v Partyzánské ulici 1.

V neposlední řadě se zde nachází barokní kamenný Mariánský sloup na Horním náměstí a dva přemístěné kamenné smírčí kříže vlevo od schodiště k farnímu kostelu.

Bývalý augustiniánský klášter vznikl postupně – kolem roku 1720 prelatura, v roce 1728 refektář a v roce 1737 konvent s knihovnou. Po zrušení kláštera v roce 1784 byl postupně využíván pro školy, kasárna a skladiště a s tím souvisely různé většinou účelové úpravy. Původní půdorysná dispozice kláštera těmito úpravami značně utrpěla, vznikly nevhodné přístavky sociálního zařízení a část interiéru prošla necitlivými adaptacemi. Tento stav trval prakticky až do roku 1991, kdy byl objekt předán Městu Šternberk. Z objektu byl vystěhován sklad textilu a o rok později zahájeny přípravné práce na nové celkové využití a postupnou stavební a památkovou rehabilitaci. Od roku 1999 je objekt bývalého augustiniánského kláštera zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví a probíhají záchranné práce. Kromě záchranných prací jsou realizovány i práce, které svým charakterem přispívají k navrácení původního vzhledu objektu, dodávají osobité kouzlo daných prostor, čímž dochází ke zvýšenému zájmu z řad veřejnosti. K těmto pracím patřilo zejména restaurování kamenného barokního vstupního portálu, dřevěných vstupních vrat a restaurování části nástěnných fresek.

Morový sloup nechal v roce 1719 postavit kníže Josef z Lichtenštejna na náměstí mezi kostelem a radnicí jako projev díky za ochranu města při morové nákaze, která zachvátila celou Moravu. Šternberku se nemoc však zázračně vyhnula. Sloup si Šternberští v čele s proboštem kláštera Patriciem Vavřincem Lehmannem objednali nejspíše v Olomouci u sochaře Jana Sturmera. Jeho dílna byla na přelomu prvních dvou desetiletí 18. století velmi oblíbená. Dodal morové sloupy i pro jiná města na liechtensteinských panstvích – například pro Moravskou Třebovou.

Části a materiál: Sloup je vytesaný z pískovce. Jednotlivé části jsou na sobě poskládány a zajištěny kovovými čepy. Spodní část sloupu tvoří podstavec, na něm následuje vysoký pylon s hlavicí, na které stojí vrcholová socha Panny Marie. Na rozích soklu nad zatočenými volutami stojí čtyři sochy světců, ke kterým se věřící v době moru modlili.

Světecké sochy: *Sv. Šebestián* žil ve 3. století a byl vojákem římské armády. Zemřel jako mučedník za křesťanskou víru. V roce 680 postavili Římané na jeho počest oltář v kostele San Pietro in Vincovi. Teprve tento skutek zahnal zuřící mor a od této doby je Šebestián uctíván jako jeden z hlavních protimírových patronů. *Sv. Josef* jako manžel Panny Marie a pěstoun Ježíška byl vzorem pro ctnostný život a patronem dobré smrti – tedy smrti po té, co se křesťan vyzpovídá ze svých hříchů a ze života odchází připravený na věčnost. *Sv. Karel Boromejský* patří k ochráncům proti moru. Působil jako biskup a kardinál v italském Miláně ve druhé polovině 16. století. Když zde byla morová epidemie, za které zemřelo množství obyvatel, staral se o nemocné, nosil jim jídlo a snažil se jít příkladem ostatním, kteří se nakažených báli. *Sv. Roch* se narodil v jižní Francii. Je zobrazen v poutnickém oblečení, protože

putoval do Říma. Cestou pomáhal nemocným morem a nakonec se touto nemocí také sám nakazil. Schoval se do jeskyně, kde chtěl zemřít, ale cizí pes mu tam nosil jídlo, a tak mu pomohl k vyléčení.¹³

Příloha: M3 – Hodnoty území

Seznam nemovitých kulturních památek:

tab. 3

číslo v mapě M2, M3	číslo rejstříku	kulturní památka	ulice	č.p.	č.o.	parcela č.
1	11857/9-41	kostel Nejsvětější Trojice	Olomoucká			412
2	25534/8-1972	kostel Zvěstování Panny Marie	Horní náměstí			1
3	45097/8-1963	altán - Kiosk	okraj lesa nad Tyršovými sady			1391
4	13945/8-1977	městské opevnění	kolem historického jádra			3/1, 35, 45, 108, 110, 115, 116/2, 118/1, 128, 129/1, 131, 133, 134, 164, 165, 167, 168, 169, 175, 179, 186, 257, 287
5	37172/8-1976	krucifix	Olomoucká			413
6	20501/8-1975	socha sv. Jana Nepomuckého	Potoční			3675/1
7	11139/9-23	sloup se sochou Ecce Homo	Bezručova			439
8	44822/8-1973	sloup se sochou Panny Marie	Ořechová			4900/1
9	36724/8-1974	mariánský sloup	Horní náměstí			91/1
10	40227/8-1968	smírčí kříž	Horní náměstí			16
11	46351/8-1969	smírčí kříž	Horní náměstí			16
12	32052/8-1970	kašna	Tyršovy sady			1037
13	37317/8-2929	měšťanský dům	ČSA	6	44	165, 166
14	16445/8-1957	měšťanský dům	ČSA	7	42	167
15	29194/8-2928	měšťanský dům	ČSA	9	38	169
16	28802/8-2927	měšťanský dům	ČSA	10	36	170
17	41577/8-2926	měšťanský dům	ČSA	12	32	173
18	35987/8-1964	portál měšťanského domu	ČSA	13	30	174
19	22240/8-2924	měšťanský dům	ČSA	21	14	183
20	28360/8-2923	měšťanský dům	ČSA	23	10	185
21	16844/8-2922	měšťanský dům	ČSA	27	1	136

¹³ ŘÍHOVÁ, Vladislava. *Šternberk – Otisk historie*. Libreto stálé výstavy z dějin města pro prostory augustiniánského kláštera. Město Šternberk, 2008 – 2009.

22	23293/8-2952	měštanský dům	U Horní brány	42	21	121
23	37200/8-2930	měštanský dům	Horní náměstí	46	1	116/1
24	29374/8-1955	činžovní dům	Horní náměstí	47	2	115
25	17590/8-2931	měštanský dům s dvorním křídlem	Horní náměstí	49	4	109/1
26	20311/8-1971	bývalý augustiniánský klášter	Farní	53	7	2, 3/1, 3/2, 3/3, 5, 7, 8/5, 9, 10, 11, 12, 13, 14/1, 14/2, 15
27	22507/8-2932	měštanský dům	Horní náměstí	57	9	18/1
28	19311/8-1964	portál měštanského domu	Jarní	79	8	78
29	15897/8-3167	objekt Komerční banky	Radniční	80	18	89
30	47188/8-2951	měštanský dům	Radniční	82	14	87
31	27995/8-2950	měštanský dům	Radniční	83	12	86
32	18579/8-2948	měštanský dům	Radniční	84	10	84
33	46950/8-2946	měštanský dům	Radniční	88	2	77
34	28920/8-2933	měštanský dům	Hlavní náměstí	90	2	60
35	45385/8-2934	měštanský dům	Hlavní náměstí	93	5	54
36	29735/8-2935	měštanský dům	Hlavní náměstí	94	6	52
37	24924/8-2942	měštanský dům	Pekařská	97	1	46
38	16186/8-2944	měštanský dům	Pekařská	98	3	43
39	19530/8-2943	měštanský dům	Pekařská	102	2	254/1
40	16301/8-2936	měštanský dům	Hlavní náměstí	105	11	259/1
41	27444/9-52	měštanský dům	ČSA	113	19	270
42	32420/8-2925	měštanský dům	ČSA	118	17	247/1, 247/2
43	47250/8-1964	portál měštanského domu	Partyzánská	140	1	248
44	16287/8-2937	měštanský dům	Hlavní náměstí	142	16	204
45	27949/8-2949	měštanský dům	Radniční	159	11	233
46	40383/8-2947	měštanský dům	Radniční	161	7	236
47	46900/8-1954	měštanský dům	Radniční	162	5	237
48	21809/8-1953	měštanský dům	Radniční	163	3	238
49	35994/8-2945	měštanský dům	Radniční	164	1	241
50	19325/8-1956	měštanský dům	Hlavní náměstí	165	18	243
51	19102/8-1965	měštanský dům	Krampolova	307	2	2785/1
52	30147/8-1964	portál měštanského domu	Na Valech	1142	1	4757
53	28988/8-1958	měštanský dům	Bezručova	1151	1	438
54	36071/8-1959	měštanský dům	Bezručova	1154	7	433
55	30467/8-1960	měštanský dům	Nám. Svobody	1160	10	469
56	37947/8-2921	měštanský dům	Bezručova	1166	14	461
57	31286/-1964	portál měštanského domu	Bezručova	1168	10	457/1
58	13859/8-2920	měštanský dům	Bezručova	1172	4	451
59	25624/8-1964	portál měštanského domu	Potoční	1174	1	446
60	37330/8-1962	městský dům	Olomoucká	1252	71	616

61	50468/9-687	činžovní dům	Olomoucká	1280	18	420
62	38413/8-2940	měšťanský dům	Olomoucká	1282	14	424
63	33791/8-2939	měšťanský dům	Olomoucká	1283	12	425
64	35706/8-2941	měšťanský dům	Olomoucká	1294	13	409
65	38638/8-1961	měšťanský dům	Olomoucká	1315	36	347
66	31922/8-2938	měšťanský dům	Olomoucká	1380	4	435

Příloha 8.2. Karty kulturních památek

5.1.2. Archeologické lokality

Celé řešené území je z hlediska archeologického zájmu považováno za území s archeologickými nálezy. V databázi Státního archeologického seznamu ČR je evidováno pod poř. č. 14-44-24/7 „Šternberk – městská památková zóna“ jako území s archeologickými nálezy (ÚAN) kategorie I.

Od 2. poloviny 90. let 20. století jsou soustavněji archeologicky sledovány výkopové práce a prováděny záchranné archeologické výzkumy. Mezi nejvýznamnější akce realizované archeologickým pracovištěm Národního památkového ústavu, ú. o. p. v Olomouci patří rekonstrukce kanalizace ulice Čechova (2001), přípojky kanalizace v ulici U Horní brány (2001), záchranný archeologický výzkum v areálu Státního hradu Šternberk. Další organizací, která se podílí na archeologických výzkumech ve Šternberku, je Archeologické centrum Olomouc, p. o. – výzkum v kostele Zvěstování P. Marie (2000, 2011), v bývalém augustiniánském klášteře (2005), rekonstrukce Hlavního náměstí, Horního náměstí a Radniční ulice včetně kanalizace (2005-2006) nebo rekonstrukce ulice a inženýrských sítí – ulice ČSA (2005-2006) a další.

Tyto archeologické výzkumy přinesly řadu poznatků, především však ten, že v historickém jádru města Šternberka jsou dosud pod novodobými úpravami terénu dochována kulturní souvrství středověkého a novověkého stáří. Na několika místech (např. v ulici U Horní brány nebo v Radniční ulici) byly dokonce zachyceny vrstvy popožárových planýrek z doby kolem poloviny 16. století. Kromě toho se také pod povrchem nacházejí pozůstatky zděných konstrukcí – základy zaniklých domů, studny (Čechova ul., Horní nám.).

5.1.3. Válečné hroby a pohřebiště, pietní místa

Péči o válečné hroby upravuje zákon č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Válečným hrobem je místo, kde jsou pohřbeny ostatky osob, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo ostatky osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války. Válečným hrobem může být hrob jednotlivce, hrob hromadný nebo osárium, včetně náhrobků a ostatního hrobového zařízení. Válečným hrobem je rovněž evidované místo s nevyzvednutými ostatky osob zemřelých v souvislosti s válečnou událostí, anebo jiný objekt, který je za válečný hrob považován.

Válečným hrobem je i pietní místo, kterým se rozumí pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol připomínající válečné události a oběti, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské

operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo oběti osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války.

Na katastrálním území města Šternberka jsou evidovány válečné hroby, které se nacházejí mimo území MPZ a ochranného pásma kolem hradu Šternberka na Moravě.

tab. 4

umístění	název	popis
náměstí Svobody parc. č. 482	Socha Svobody	Socha z roku 1933 je tvořena podstavcem s obdélnou nikou s nápisovou deskou, pod římsou podstavce je reliéf vavřínového věnce s mečem. Na podstavci je ženská figura, která drží v levé ruce štít se znakem československé státnosti a v pravici větve vavřínu.
hřbitov parc. č. 2534/1	Pomník obětem 1. světové války	Na skalce, která je vytvořená umělým navršením lomového kamene, je osazen kamenný kříž. Na čelní straně skalky je umístěna pamětní deska a pod ní deska s figurálním reliéfem. Ústřední pomník doprovází pole dřevěných křížů obětí 1. světové války.

5.1.4. Ostatní kulturní, urbanistické a architektonické hodnoty

Prostory se zachovalou původní urbanistickou strukturou – svou půdorysnou stopou a hmotovým uspořádáním jsou dokladem historického vývoje města a zahrnují celé řešené území.

Navazující „sestupný“ **system veřejných prostor** – Horní náměstí (nejbližší hradu, součást podhradí, s kostelem, radnicí a klášterem), Hlavní náměstí (přítom bez významných veřejných budov) a Bezručova ulice jako významná historická tržní místa.

Hlavní komunikační osy výškových dominant: hrad – kostel – klášter – ... (dnes zbořené brány Horní a Dolní)

Objekty přispívající k identitě území – drobná architektura (včetně novodobé), kříže, apod.

Významné vyhlídkové body, průhledy – jedná se o místa, ze kterých je možno shlédnout zajímavé partie, dále místa dálkových pohledů a průhledy na městské dominanty.

Budou respektovány plochy a objekty přispívající ke kulturnímu dědictví a identitě sídla, které nepoživají zákonné ochrany památkové péče.

Vstupní portály

Na území města se v jednotlivých objektech zachovalo poměrně velké množství uměleckořemeslných detailů, mezi nimiž vyniká zejména soubor dochovaných vstupních portálů, které patřily k výtvarně nejvýpravnějšími prvkům šternberských klasicistních domů. Vstup býval opatřen zdobeným portálem i u malých předměstských staveb. Vysoké oblibě se těšily portály dřevěné, jak dokládá již jen několik dochovaných kusů, které jsou místním specifikem. Soubor klasicistních portálů a vrat ve Šternberku je jedinečným dokladem vysoké úrovně zdejších řemesel, zejména stolařství a řezbářství v první polovině

19. století. Dnes se zachoval oproti původnímu množství jen zlomek a je nadále ohrožen necitlivými přestavbami a výměnami.

Dnešní fond architektonických památek, připomínající někdejší šternberské tkalce, je již do značné míry jen malým torzem, zasaženým navíc necitlivými úpravami a zejména ochuzeným v případech mnoha objektů o původní detaily.¹⁴

Vysvětlivky:

- zachovalý kamenný portál ▲ zachovalý dřevěný portál
⊕ porušený kamenný portál △ porušený dřevěný portál

tab.5

ulice	č.p.	č.o.	kulturní památka	portál
Bezručova	1161	22		●
Bezručova	1162	20		●
Bezručova	1166	14	dům	▲
Bezručova	1167	12	dům	●
Bezručova	1168	10	portál	●
Bezručova	1169	8		●
Bezručova	1172	45	dům	●
Bezručova	1154	7	dům	●
Bezručova	1151	1	dům	●
Čechova	109	5		⊕
ČSA	113	19	dům	▲
ČSA	23	10	dům	⊕
ČSA	21	14	dům	●
ČSA	17	22		●
ČSA	10	36	dům	⊕
ČSA	9	38	dům	⊕
ČSA	7	42	dům	●
ČSA	1180	56		⊕
Hlavní náměstí	89	1		⊕
Hlavní náměstí	90	2	dům	●
Hlavní náměstí	94	6	dům	⊕
Hlavní náměstí	104	10		●
Hlavní náměstí	142	16	dům	△
Hlavní náměstí	165	18	dům	●
Horní náměstí	47	2	dům	●
Jarní	71	1		△
Jarní	79	8	portál	●
Jaroslavova	171	14		△
Kopečná	1187	3		△
náměstí Svobody	1160	10	dům	△
Na Valech	1142	1	portál	▲
Oblouková	1315	36	dům	△

¹⁴ VÍTEK, Tomáš. *Stavební rozmach Šternberka v období klasicismu*. Šternberk, 2002.

Olomoucká	1289	3		⊕
Olomoucká	1281	16		▲
Olomoucká	1282	14	dům	△
Olomoucká	1236	49		●
Olomoucká	1252	71	dům	●
Opavská	68	2		⊕
Opavská	56	8		⊕
Partyzánská	140	1	portál	●
Pekařská	97	1	dům	⊕
Pekařská	102	2	dům	⊕
Pekařská	98	3	dům	●
Potoční	1174	1	portál	△
Potoční	117	6		△
Potoční	482	18		⊕
Potoční	487	22		⊕
Příkopy	1331	3		⊕
Příční	1602	6		△
Radniční	164	1	dům	⊕
Radniční	163	3	dům	●
Radniční	162	5	dům	●
Radniční	161	7	dům	⊕
Radniční	88	2	dům	●
Radniční	87	4		⊕
Radniční	84	10		●
Radniční	83	12	dům	⊕
Radniční	82	14	dům	●
Rýmařovská	573	25		▲
Schodová		1		▲
Sluneční	1339	6		△
U Horní brány	45	23		⊕

Ostatní architektonické hodnoty

V roce 2006 byla dokončena rekonstrukce Hlavního náměstí. V jeho jižní části je umístěn vodní prvek, v severní části náměstí je umístěno sochařské dílo Stroj času.

Kašna vychází z rastru břidlicových desek a projevuje se jako výrazná vertikální dominanta ve formě břidlicových bloků, mezi kterými tryská do výšky voda. Další dominanta náměstí – sochařské dílo Stroj času je umístěna na ose objektu uzavírajícího severní stranu náměstí. Autorem díla je místní akademický sochař Petr Kuba.

Příloha: M4 – Návrhy na prohlášení a zapsání do ústředního seznamu kulturních památek

Objekty navržené na prohlášení a zapsání do ústředního seznamu kulturních památek:

číslo v mapě M4	objekt	ulice	č.p.	č.o.	parcela č.
1	dům	Bezručova	1155	9	429
2	dům	Bezručova	1168	10	457/1
3	dům	Hlavní náměstí	104	10	258
4	dům	Horní náměstí	58	10	19
5	dům	Jarní	71	1	75
6	dům	Potoční	1174	1	446
7	dům	Radniční	81	16	88
8	dům	Radniční	158	13	232
9	dům	U Horní brány	33	11	127
10	dům	U Horní brány	45	23	117
11	dům	ČSA	30	13	174
12	altán	Tyršovy sady			1036/4

tab. 6

Seznam památek místního významu v sídelním útvaru Šternberk:

- na území městské památkové zóny

číslo v mapě M2, M3	objekt	ulice	č.p.	č.o.	parcela č.
1	dům	Horní náměstí	58	10	19
2	dům	Horní náměstí	59	11	20
3	dům	Horní náměstí	60	12	21
4	dům	Horní náměstí	61	13	22, 23
5	dům	Radniční	160	9	234
6	dům	Radniční	81	16	88
7	dům	ČSA	11	34	172
8	dům	ČSA	8	40	168
9	dům	Hlavní náměstí	106	12	260
10	dům	Bezručova	1167	12	459
11	dům	Jarní	79	8	78
12	dům	Jaroslavova	151	13	222

tab. 7

- mimo území městské památkové zóny

památká	ulice	č.p.	č.o.	parcela č.
dům	Sadová	1426	7	1408
kaple	Svatoplukova			991
kaple	Vinohradská			3567
kaple	Olomoucká			195
náhrobek E. Riedla	hřbitov			2534/1
náhrobek PhDr. Huga Širokého, CSc.	hřbitov			2534/1
Tyršovy sady				1036/4, 1037
kamenný kříž	Opavská			1257
kamenný kříž	Olomoucká			195
kamenný kříž	hřbitov			2534/1
kamenný kříž	Lhota			3173
kamenný kříž	Lhota			2145
pomník obětem 1. sv. války	hřbitov			2534/1
socha Svobody	náměstí Svobody			482

tab. 8

Návrh územního plánu města stanovuje podmínky pro ochranu, regeneraci a využití architektonických hodnot. Jako architektonické hodnoty na území města jsou vymezeny následující architektonicky cenné stavby, které nemají status památky:

průmyslový objekt Tabačka	Nádražní 2481	parc. č. 2174
městská vila	Opavská 1347/12	parc. č. 1108
městská vila	Opavská 1409/15	parc. č. 1114
městská vila	Opavská 1408/16	parc. č. 1305
kino Oko	náměstí Svobody 1503/7	parc. č. 473
bytový dům Labutí	Labutí 2411/25	parc. č. 3344/4
garáže	Uničovská 200/3	parc. č. 3345/2
vila	Smetanova 2476/49	parc. č. 4434/4
rodinný dům	U Vrby 2520/23	parc. č. 1617/1

tab. 9

5.2. Ochrana přírodních hodnot území

Na území Městské památkové zóny Šternberk se nenachází významné krajinné prvky, ani větší plochy zeleně.

Při realizaci programu regenerace budou respektovány chráněné přírodní hodnoty dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se především o obecnou ochranu rostlin a živočichů, ochranu významného krajinného prvku – vodní tok Sitka – a o ochranu krajinného rázu.

Pozitivem městské památkové zóny je lokalizace mimo hlavní dopravní tepny – komunikační průtah městem (silnice I/46) se nachází mimo MPZ a v její dostatečné vzdálenosti, čímž nedochází k rušivým vlivům hluku a prachu. Ve velké části MPZ je doprava řešena snížením povolené rychlosti vozidel na 30 km/hod. a zpomalovacími prvky.

5.3. Zásady obnovy historického jádra města

Hlavním cílem je uchovat a rehabilitovat historické dědictví MPZ Šternberk. Zajišťování ochrany historických hodnot území a kulturních památek vychází z platných právních předpisů (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 66/1988 Sb., k provedení zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů). Snahou památkové péče je rovněž zajistit záchranu a obnovu významných památkových objektů i v rámci celého správního obvodu Šternberka.

Zamýšlí-li vlastník objektu v MPZ provést výměnu oken a dveří do stávajících otvorů (nátěr či opravu), úpravu fasády – nátěr fasády, výměnu klempířských prvků nebo osazení pískovcového soklu, je ze zákona povinen si předem vyžádat závazné stanovisko odboru školství a kultury MěÚ Šternberk. Odbor školství a kultury vydá závazné stanovisko po předchozím písemném vyjádření Národního památkového ústavu v Olomouci (NPÚ). S největším problémem najít kompromisní řešení se setkáváme při výměnách oken a nátěrů fasád. Vlastníci objektů při výměně oken preferují moderní plastová okna či okna typu Euro, která jsou z pohledu NPÚ zcela nevhodná pro objekty v MPZ, jedná se o modernizaci a není zde dodržen požadavek preference původního materiálu – dřevo (plastová okna) a tradičního způsobu úpravy a řešení oken (izolační dvojsklo a široké profily nových oken, které nelze po technické stránce přizpůsobit tradičně zasklívaným oknům). Při obnově fasády je kladen důraz na doplnění plastických prvků (pásová rustika, šambrány, římsy atd.) a na barevné řešení objektů, které musí vycházet z původního barevného řešení objektu (to lze zjistit ze sond, které se provádějí přímo na objektu, dále ze stavebně-historického průzkumu nebo z doby vzniku objektu). Majitelé objektů při obnově fasády preferují moderně pojatou kombinaci barev (modrá/žlutá) či syté a hodně výrazné barvy (modrá, vínová, tmavě zelená, modrofialová, oranžová ...), které nemají na území města Šternberka historické opodstatnění a řada objektů může pak působit nevěrohodně a ahistoricky. V některých případech jsou úpravy objektů (okna i fasády) prováděny zcela nebo z části v rozporu se závaznými stanovisky.

5.3.1. Zásady pro ochranu historických hodnot a urbanistické kompozice

- * respektovat urbanistickou kompozici historického jádra sídla, pohledy a průhledy na významné dominanty MPZ, zachovat historickou parcelaci
- * zachovat výškovou hladinu zástavby
- * pokračovat v realizaci postupné obnovy hradebního systému města
- * respektovat veřejná prostranství, historické cesty a pěší trasy
- * respektovat plochy zeleně
- * zachovat základní principy historického urbanismu a architektonického výrazu
- * zachovat historickou zástavbu a novodobé architektonicky kvalitní objekty
- * při využití staveb a ploch přihlížet k jejich kapacitním možnostem (únosnosti stavby, území, prostoru) se zřetelem na památkovou podstatu území
- * při stavebních úpravách, změnách staveb, které nejsou kulturními památkami a neuvažují se k ochraně, zajistit obnovu směřující k nápravě rušivého působení objektu
- * dostavby dvorních traktů připustit pouze tehdy, pokud se nebudou rušivě uplatňovat z veřejného prostoru či v panoramatech, jejich objem nesmí výrazně překročit obvyklou zastavěnost v dané části sídla
- * novou výstavbu navrhovat přednostně na místě objektů zaniklých, případné novostavby situovat na pozemek podle principů utváření historického půdorysu sídla
- * půdorysné a hmotové řešení nové výstavby musí korespondovat s historickou hmotovou strukturou a parcelací, novostavby nesmějí rušivě ovlivňovat působení historických dominant a charakteristických panoramat sídla
- * zůstane zachována stávající skladba střech s možnostmi změn na novostavbách rušivě působících v tradiční skladbě střech
- * veškerá reklamní a propagační zařízení musejí být zhotovena tak, aby co nejméně ovlivnila vzhled stavby a architektonickou kompozici průčelí a jeho významné detaily
- * při jakýchkoliv zásazích do terénu, který lze označit za území s archeologickými nálezy, je třeba respektovat § 21-23 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Stavebník je povinen záměr stavební činnosti oznámit archeologickému ústavu a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický průzkum
- * v souladu s článkem 4, odstavcem (iii) Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy, (Sb. m. s. č. 99/2000) zajistit ochranu a údržbu archeologického dědictví, nejlépe na původním místě – omezit zásahy do terénu na nutný rozsah jak plošně, tak i do hloubky

Při provádění stavební údržby a rekonstrukce všech objektů, které se nacházejí na území městské památkové zóny a ochranného pásma, je nutné se řídit obecnými zásadami. Každý objekt však musí být posuzován individuálně a výchozím předpokladem je to, že zůstane v podstatě zachován půdorysný tvar objektu, výška objektu, tvar střechy, průčelí domu.

Požaduje se ochrana všech dosud dochovaných historických krovů, zpracovaných tradiční tesařskou technikou s dřevěnými prvky. Při výměně střešní krytiny je důležité hledisko zachování autenticity historického materiálu a vzhledu. Za nejvhodnější střešní krytinu lze považovat takovou, která je na dané střeše historicky doložena. V případě, že toto není možné, je nutné vycházet z místní tradice a autentické krytiny obdobných staveb v dané oblasti. U novostaveb se doporučují tvary střech a krytiny, které se na řešeném území v minulosti aplikovaly, a které jsou pro toto území charakteristické.

Prosvětlení podkroví osazením vikýřů a střešních oken je třeba řešit vždy ve vztahu ke konkrétnímu objektu, k jeho stavebnímu vývoji, architektonickému řešení a situování v rámci řešeného území; jejich

tvár, velikost a umístění musí být posuzováno individuálně pro každý případ. Komíny jsou součástí střešní krajiny, jejich bourání je možné pouze ve výjimečných případech (posuzováno individuálně pro každý případ). Veškeré architektonické prvky střechy musí být navrhovány a posuzovány v širším kontextu celkového řešení budovy nebo podle prokazatelně doložených historických prvků. Výtahové strojovny nesmí přecházet nad hřeben střechy, budou umístovány do dvorních poloh. Prvky solární energetiky jsou výjimečně přípustné v místech, která nejsou pohledově exponovaná.

Televizní antény, satelitní paraboly a zabezpečovací zařízení na bázi vnějšího kamerového systému budou umístěny mimo pohledově exponovaná místa jako dočasné technické vybavení, jejich umístování bude hodnoceno a povolováno zejména z hlediska ochrany památkové podstaty objektů.

Historická průčelí domu budou zachovávána a rehabilitována od nevhodných mladších zásahů, která nectila jejich architektonické a uměleckořemeslné zpracování. Při obnově průčelí domů je nutné vycházet z historické obrazové a fotografické dokumentace. Barevnost nátěru fasády bude vycházet z nálezové situace na konkrétním domě. V případě zániku původní barevnosti fasády bude nová barevnost vycházet ze slohové analogie památkové zóny.

Přípustná jsou okna a ostatní otvory svou velikostí, měřítkem, povrchovou úpravou a členěním odpovídající historickému charakteru objektu a prostoru památkové zóny. Nově zhotovené okenní výplně budou zachovávat materiálovou skladbu historických okenních výplní vždy ve vztahu ke konkrétnímu objektu. Hodnotné uměleckořemeslně zpracované okenní výplně je žádoucí uchovat a repasovat.

Cenné kamenné a sochařské stavební detaily, dveře, vrata, mříže, domovní znamení a další artefakty budou zachovány na původních místech.

Pro oplocení a vymezení pozemků jsou přípustné dřevěné lačkové a prkénkové ploty, omítané ohradní zdi, stříhané živé ploty, v exponovaných polohách kovářsky vypracované mříže. Ploty z drátěného pletiva jsou přípustné pouze v poloze mimo pohledový kontakt s veřejně přístupným prostorem.

Vestavby do proluk, nahrazující zbouraný objekt nebo novostavby v území památkové zóny musí svým architektonickým řešením vhodně doplnit historické prostředí; v prolukách bude využito maximálně původně zastavěné území (bude dodržována stávající uliční i stavební čára, přednostně se bude vycházet z půdorysů zaniklých staveb). Rušení a zastavování ploch veřejné zeleně je možné pouze ve výjimečných případech (posuzováno individuálně pro každý případ).

Reklama na území MPZ Šternberk¹⁵

Podle § 3 odst. 2 zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, se zařízením pro účely tohoto zákona rozumí informační a reklamní panel, tabule, deska či jiná konstrukce a technické zařízení, pokud nejde o stavbu podle § 2 odst. 3. V pochybnostech, zda se jedná o stavbu nebo zařízení, je určující stanovisko stavebního úřadu. Zařízení o celkové ploše větší než 8 m² se považuje za stavbu pro reklamu.

Označení provozoven, reklamní a propagační zařízení mnohdy představují základní problém z hlediska obrazu historických center. Pro regulaci označení provozoven, reklamních zařízení se v městské památkové zóně Šternberk aplikuje ustanovení § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, který regulaci reklamy nepojímá v obecnější podobě, ale vždy ke konkrétnímu reklamnímu zařízení. Město Šternberk nemá zpracován závazný dokument upravující umístování označení provozoven, reklamních a propagačních zařízení v městské památkové zóně.

¹⁵ KUČA, Karel a Věra KUČOVÁ. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Státní ústav památkové péče, 2000. ISBN 80-86234-15-0.

Při posuzování označení provozovny na území městské památkové zóny Šternberk jsou důležitými aspekty:

- * velikost – je posuzována podle názvu, charakteru a návrhu řešení označení provozovny
- * materiál – preferovány jsou tradiční materiály (dřevěné, kovářské, kamenické, keramické a štukatérské výrobky)
- * technické provedení – nežádoucími prvky jsou veškerá světelná zařízení
- * estetické provedení – musí být v souladu s architektonickým a barevným řešením fasády
- * umístění – v souladu s architektonickou kompozicí průčelí a jeho významnými detaily

Veškerá reklamní a propagační zařízení musejí být zhotovena tak, aby co nejméně ovlivnila vzhled stavby a architektonickou kompozici průčelí a jeho významné detaily.

Předzahrádky na území MPZ Šternberk

Předmětem památkové ochrany je v případě umísťování předzahrádek především historické prostředí městské památkové zóny zahrnující historicko-architektonické hodnoty přilehlé zástavby, tak i veřejných ploch a v neposlední řadě celkové urbanistické řešení prostředí. V urbanisticky exponovaných polohách se nesmí umísťovat dočasné stavby, které by toto území mohly znehodnotit, zejména svým řemeslným ztvárněním, objemovými parametry, vzhledem a použitými materiály¹⁶. Měly by být více preferovány předzahrádky v provedení bez navýšování podlah sezení kromě minimálního rovinného srovnání a nenarušení historické dlažby, s ohrazením minimalizovaným, bez reklam, s použitím tradičních přírodních materiálů.

5.3.2. Zásady obnovy hradebního systému města

Městské opevnění ve Šternberku se dochovalo pouze ve fragmentech, přesto však představuje důležitý urbanizační prvek památkové zóny. Výstavba gotického městského opevnění je datována před rokem 1376, oprava severní části hradeb je datována po povodni roku 1789, Dolní brána byla zbořena v roce 1845, Horní brána v roce 1871.

Opevnění se zachovalo jen asi v jedné třetině délky svého původního průběhu po obvodu jádra města (ulice Dvorská, Farní, Oblouková, Opavská a Potoční). Dominantní prvky fortifikace – brány, bašty, ochozy se nedochovaly. Část opevnění je v původní linii doplněna novějšími konstrukcemi. Autentické zdivo tvoří řádkovaný lomový kámen o síle asi 2 m, výška se dochovala v různé úrovni, nejvíce na západní straně.

Severní úsek opevnění uzavírá parcely domů v ulici U Horní brány a je pohledově přístupný z ulice Dvorské. V západní části je v délce asi 75 m v místě gotické hradby, stržené po povodni na konci 18. století, zachována kamenná ohradní zeď o výšce cca 2,5 m a tloušťce 1 m. Další úseky hradby na severní straně městského jádra se dochovaly na zadní části pozemků domů na Horním náměstí, přičemž z větší části se jedná o autentickou středověkou konstrukci pojatou do zástavby dvorních traktů.

Východní úsek začíná v ulici Farní, je veden od severní strany k jihozápadu po hranici areálu augustiniánského kláštera, až po ulici Opavskou ulicí, délka dochovaného úseku je asi 45 m. Jižní část

¹⁶ KUČA, Karel a Věra KUČOVÁ. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Státní ústav památkové péče, 2000, s. 104. ISBN 80-86234-15-0.

východního úseku v délce 85 m kopíruje hranici parcely č. 33 až k jihovýchodnímu nároží opevnění a je zcela skryta v pozemcích zahrad.

Jižní úsek hradby uzavírá dvory domů jižní fronty Hlavního náměstí, přičemž však skutečně středověkou konstrukci, dochovanou do výše cca 4 m představuje pouze část po hranici domu č.p. 105.

Západní úsek opevnění je tvořen celistvějšími částmi hradby v zadních částech pozemků domů na ulici ČSA, kde jsou však z velké části pojaty do pozdější zástavby. Pohledově přístupný líc hradby je na jižním konci Potoční ulice, v zahradě na pozemku parcelní č. 152. Kamenné zdivo zde dosahuje výšky až 5 m.

Příloha: M5 – městské opevnění

Městské opevnění číslo rejstříku: 13945/8-1977

tab. 10

lokality	parc.č.	omezení ochrany	vlastník
jižní úsek			
Oblouková	257	hradební zeď	Město Šternberk
Oblouková	287	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV ¹⁷
východní úsek			
Farní	3/1	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	církev
Opavská	35	hradební zeď	Olomoucký kraj
Opavská	45	hradební zeď	Město Šternberk
severní úsek			
Dvorská	108	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	Olomoucký kraj
Dvorská	110	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
Dvorská	115	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	Město Šternberk
Dvorská	116/2	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	SV
Dvorská	118	řízení na znovuprohlášení KP	SV
Dvorská	128	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	Město Šternberk
Dvorská	129/2	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
Dvorská	131	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
Dvorská	133	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
Dvorská	134	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
západní úsek			
ČSA	164	hradební zeď	Město Šternberk
ČSA	165	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	SV
ČSA	167	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	SV
ČSA	168	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
ČSA	169	v rozsahu hradební zdi, součást jiné KP	SV
ČSA	175	hradební zeď	Město Šternberk
ČSA	179	jen část pozemku, v rozsahu hradební zdi	SV
ČSA	186	hradební zeď	SV

Obnova fragmentů opevnění má být vždy prováděna po předchozím zpracování stavebně-historického průzkumu a na základě jeho závěrů a doporučení. Stavebně-historický průzkum opevnění ve Šternberku byl zpracován pouze na některé části hradeb, konkrétně na severní úseky obracející se do

¹⁷ vysvětlivka: SV = soukromý vlastník (fyzická/právní osoba)

ulice Dvorské (autor Z. Gardavský, 1993) a na jižní část hradeb (PÚ v Olomouci, 1999). Průzkum není dosud zpracován pro dochované fragmenty hradeb na západní a východní straně města.

Oprava opevnění byla provedena pouze v severním úseku (1994) a dále bylo provedeno zajištění jižního úseku hradeb (2001).

Pro zajištění možnosti další obnovy dochovaných fragmentů opevnění bude nutno zpracovat stavebně-historický průzkum pro západní a východní úseky hradebních zdí. Je možné zvolit zpracování elaborátu podle standardní metodiky, přizpůsobené zjednodušenou formou charakteru památky (fotografická dokumentace, terénní nákresy, archivní rešerše, bez vyhodnocení stavebního vývoje do půdorysných plánů). Pro zpracovatele průzkumu bude nutné zajistit přístup ke zkoumaným objektům (soukromé zahrady, areály).

5.3.3. Zásady pro funkční využití území

Hlavní využití	bydlení ve víceúčelových objektech
	bydlení v bytových domech
	občanské vybavení veřejné (výchova a vzdělávání, sociální služby, zdravotnické služby, kultura, veřejná správa, ochrana obyvatelstva)
	občanské vybavení komerční (administrativa, obchodní prodej, ubytování, stravování, služby)
Přípustné využití	ostatní doplňující zařízení přímo související s funkčním využitím jednotlivých ploch a zařízení a jejich provozoven
	stavby a zařízení drobné nerušivé výroby
	stavby a zařízení pro vědu a výzkum
	venkovní otevřená zařízení pro tělovýchovu a sport do 1000 m ²
	parkoviště na terénu, řadové (skupinové) garáže, hromadné garáže (parkovací domy) nebo podzemní hromadné garáže pro uspokojení potřeb kapacity dopravy v klidu obyvatel a uživatelů dané plochy
	infrastruktura cestovního ruchu
	nezbytné liniové trasy a plochy technické a dopravní infrastruktury
	plochy veřejných prostranství
	ochranná, izolační a vnitroareálová zeleň, veřejná zeleň
Nepřípustné využití	maloobchodní zařízení nad 800 m ² prodejní plochy
	zařízení komerčního občanského vybavení, velkoplošná a velkoprostorová zařízení pro velkoplošný maloobchod a velkoobchodní prodej, společenská a zábavní centra, výstavní areály, administrativní komplexy a jiná komerční zařízení s vysokými nároky na dopravní obslužnost
	samostatné objekty a zařízení pro tělovýchovu a sport
	veškeré využití, které není v souladu s hlavním nebo přípustným využitím
	všechny činnosti, zařízení a stavby, jejichž negativní účinky na životní prostředí překračují limity stanovené příslušnými právními předpisy nad přípustnou míru

* zachovat využití MPZ jakožto smíšeného centrálního území města s reprezentativní funkcí a pestrou škálou nabídky občanského vybavení, zejména v okolí Hlavního náměstí a hlavních ulic

- * území ostatních historických ulic rozvíjet jako symbiózu bydlení, občanského vybavení a kulturních aktivit, podporovat vznik drobných provozoven, nebytové funkce integrovat přednostně do parteru objektů bytových domů nebo víceúčelových objektů
- * hlavním principem navržených zásad je umožnit (při zachování památkových hodnot) rozvoj území a zajistit tak živost památek a MPZ
- * nepřipustit výrobní a jiné podnikatelské záměry, narušující obytnou pohodu a prostředí MPZ
- * respektovat současné prostorové dispozice

5.3.4. Technická a dopravní infrastruktura

Jedním z nejdůležitějších prvků původní technické infrastruktury, procházející celou památkovou zónou, byl původní mlýnský náhon. Ve fragmentech jsou dochovány jeho zatrubněné části, které bývaly využívány jako součást veřejné kanalizace. Stopy náhonu jsou zřejmé i v parcelaci (některé parcely v místech původních otevřených úseků dodnes nesou označení jako vodní tok). Mimo zmíněné fragmenty byl náhon na mnoha místech přerušen při provádění dalších sítí, případně byla při jejich provádění využita jeho původní trasa. Systém je tak prakticky neobnovitelný.

Celá městská památková zóna je zásobena veřejným vodovodem a území je kompletně plynofikováno. V zásadním rozsahu je celé území odkanalizováno veřejnou kanalizací.

Systém dopravní infrastruktury respektuje vývoj území, parcelaci a vychází tak z původních schémat obsluhy území. Provedená opatření v nedávné minulosti kladla důraz na zklidnění dopravy bez současného potlačení či upřednostnění jednotlivých druhů dopravy. Potřeby statické dopravy pro centrum města vyřešilo vybudování kapacitního parkoviště v lokalitě „Dvorská“ v bezprostředním sousedství městské památkové zóny.

5.3.5. Veřejná prostranství a zeleň, městský mobiliář

Provedená rekonstrukce centra města (v letech 2005-06) kladla, v rámci finančních možností, důraz na tradiční materiálová řešení. Na hlavních veřejných prostranstvích (Horní a Hlavní náměstí) byly užity tradiční materiály, v méně exponovaných prostorech byla užita „náhradní“ řešení – živičné povrchy vozovek v kombinaci maloformátové betonové dlažby pěších tras.

Užitý mobiliář klade důraz na funkčnost a střídmost, výjimkou jsou solitérní řešení některých prvků (mříž studny na Horním náměstí), kde je však také kladen důraz na řemeslné zpracování.

Město Šternberk má zpracován generel veřejné zeleně. Významnější plochy veřejné zeleně se nacházejí v MPZ pouze v okolí bývalého špitálního kostela na Olomoucké ulici. Bývalá klášterní zahrada, která tvoří největší celek zeleně na území MPZ, je veřejnosti nepřístupná – s rušícím prvkem nového objektu kláštera klarisek-kapucínek na Opavské ulici. V zahradních a dvorních traktech měšťanských domů se nacházejí na soukromých pozemcích celky zeleně. Jedná se především o zadní trakty domů na ulicích Opavská, Příkopy a Oblouková.

Významnější celky liniové veřejné zeleně se nacházejí na Hlavním náměstí, ulicích Radniční, ČSA, Bezručova a Potoční; jedná se většinou o mladé stromy vysazené při rekonstrukci centra města v letech 2005-06. Solitérní stromy většího vzrůstu na území MPZ nejsou – nově byla na ulici Bezručova vysazena Lípa státnosti (2009) a na Hlavním náměstí platan (2012). Obě dřeviny budou v budoucnosti tvořit významnou dominantu těchto veřejných prostranství.

Celkově lze konstatovat, že z důvodu urbanistického vývoje města je území MPZ Šternberk chudé na plochy zeleně, např. chybí tradiční prstenec parků kolem bývalých hradeb, jak je tomu u jiných historických měst.

V ochranném pásmu Státního hradu Šternberk, které na severu navazuje na MPZ, se nachází park, zvaný také Zámecký, který prošel v roce 2012 celkovou regenerací – ta měla za cíl nejen ozdravit a vyměnit vzrostlou zeleň, ale také provést terénní úpravy, které zvýraznily celý areál a zpřístupnily ho z více směrů. Tím vznikl nový, doposud neznámý pohled na hrad s odpočinkovými a vyhlídkovými místy. Výsadbou nových stromů a keřů, kterých bylo vysazeno přes 5 tisíc kusů, se zcela změnilo dříve zanedbané území. Projekt má za cíl vrátit parku podobu z počátku 20. století.

5.3.6. Vodní toky a plochy, záplavová území

Na území MPZ se nenacházejí žádné vodní plochy. Západní hranici MPZ tvoří vodní tok Sitka, který má vyznačenu hranici záplavového území (pro úroveň Q_{100}) pouze v rozsahu svého koryta. Pozůstatkem vodního díla je dnes již zatrubněný bývalý mlýnský náhon, který procházel napříč celým územím MPZ od severu k jihu; v současné době existují jen jeho dílčí části bez podrobnějších zmapování – jsou určeny ke zrušení. Dílčí oddělené úseky bývalého mlýnského náhonu jsou stále využívány některými majiteli nemovitostí k nelegálnímu odvodu odpadních vod – je postupně odstraňováno.

5.3.7. Nakládání s odpady

Netříděný komunální odpad je pravidelně svážen od původců z nádob (kontejnerů a popelnic) ve stanovené dny. Nádoby dle Obecně závazné vyhlášky města Šternberka č. 4/2012 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem nesmí být umístěny na veřejném prostranství – kromě svozového dne. Nádoby jsou ve vlastnictví původců odpadu, tzn. majitelů a nájemců nemovitostí.

Na území památkové zóny jsou na veřejných plochách čtyři stanoviště kontejnerů na tříděný odpad – nacházejí se na ulicích Příkopy, U Horní brány, Potoční a Na Valech. Z toho na dvou stanovištích jsou umístěny podzemní kontejnery (Příkopy, Na Valech) z důvodu snížení vizuální rušivosti přítomnosti odpadních nádob a odkládaného odpadu (časté černé skládky). Negativním vlivem na vzhled se vyznačuje stanoviště U Horní brány – nadzemní kontejnery zde nemají vybudované zpevněné stanoviště, jsou umístěny nevhodně podél zdi nemovitosti a zvláště v této lokalitě jsou častým terčem vandalů. V současné době je zpracováván projekt nového stanoviště podzemních kontejnerů v této lokalitě s předpokládanou stavební realizací v průběhu roku 2013.

Odpadní vody z nemovitostí v MPZ jsou odváděny jednotnou veřejnou kanalizací do městské čistírny odpadních vod. V několika lokalitách jsou však části nemovitostí stále napojeny na bývalou (historickou) kanalizaci, která může fungovat už jen jako kanalizace dešťová. Jedná se především o některé domy v ulicích Panská, Potoční a Bezručova. Po napojení těchto nemovitostí na řádnou kanalizaci budou staré kanalizace zrušeny – včetně zbytků bývalého mlýnského náhonu. V současné době je připravována realizace výstavby nové kanalizace pro odvod odpadních vod z několika domů v ulici Panská, jejichž dvorní trakty jsou stále napojeny do bývalého mlýnského náhonu. Stavební realizace této akce je plánována na rok 2013.

5.4. Zásady obnovy v ochranném pásmu hradu

Památkové ochranné pásmo kolem hradu Šternberk bylo vymezeno správním rozhodnutím pro ochranu vnějšího obrazu okolí chráněného území¹⁸. Památkové ochranné pásmo je formou nepřímé ochrany chráněné památky či sídla. V památkovém ochranném pásmu jsou sledována poněkud odlišná hlediska než ve vlastních chráněných územích, neboť je zde jiný předmět ochrany, a ochranný režim je zde nejmírnější a znamená regulaci určitých činností v okolí kulturní památky či památkové rezervace nebo zóny. Památkové ochranné pásmo zajišťuje vlastní ochranu chráněného území před „vnějším“ poškozením, k němuž by došlo například měřítkově neúměrnou novou výstavbou v těsném sousedství chráněného území nebo porušením panoramatu. Zabezpečuje nerušené působení historických urbanistických dominant a zachování významných pruhledů (jak pohledů na chráněné území zvenčí, tak pohledů z chráněného sídla do okolí či do volné krajiny)¹⁹.

Předmětem ochrany památkového ochranného pásma kolem hradu Šternberk je především zachování dominantního postavení hradu Šternberka tak, aby byly zachovány veškeré pruhledy. Z hlediska zájmů památkové péče je nutné výškovou hladinu jednotlivých bloků budov uvnitř ochranného pásma uzpůsobit tak, aby nedošlo k narušení pohledového uplatnění národní kulturní památky. Nová zástavba se nesmí pohledově uplatňovat při dálkových pohledech na národní kulturní památku hrad Šternberk.

5.5. Cestovní ruch a kulturní život v kontextu ochrany území

Město Šternberk má zpracovanou pro rozvoj cestovního ruchu Strategii cestovního ruchu pro město Šternberk a mikroregion Šternbersko na období let 2008 – 2013, která byla schválena Zastupitelstvem města Šternberka 26. března 2008, usnesením číslo 389/12. Strategie jednoznačně vychází z klíčových atraktivit a aktivit, které je třeba podporovat a rozvíjet, soustřeďuje se na klíčové problémy a překážky rozvoje cestovního ruchu, které je nutné odstranit nebo alespoň zmírnit.

Vize města – stav, kterého chceme dosáhnout do roku 2015:

Město Šternberk a mikroregion Šternbersko – dobře řízené území regionálního a v některých případech národního významu (Státní hrad, Ecce Homo, Expozice času, památková zóna, býv. augustiniánský klášter) známé jako oblast příměstské rekreace s významným kulturně-historickým dědictvím a jedinečnými podmínkami pro aktivní trávení volného času a zábavu. Oblast, která se moderně rozvíjí, drží krok s trendy cestovního ruchu, plně využívá všech svých předností a tak přispívá k ekonomické prosperitě obyvatel a trvale udržitelnému rozvoji města i celého mikroregionu. Šternberk - město památek a turistiky.

Město Šternberk má silné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a kulturního života. Předností této lokality je především výhodná a atraktivní poloha a klíčové atraktivity: hrad Šternberk, trať pro mezinárodní automobilové závody – akce spojená se značkou Ecce Homo, Expozice času – silné spojení image města s hodinami a přírodní potenciál (cykloturistika, pěší turistika, rekreace...). Šternberk má také poměrně dobrou strukturu ubytovacích zařízení v pestrém zastoupení jednotlivých kategorií (od hotelu po kemp). Další atraktivity města představují městská památková zóna s klikotočí a rekonstruovaný střed města, kulturní a historická hodnota komplexu bývalého augustiniánského kláštera.

¹⁸ Rozhodnutí odboru školství a kultury Okresního národního výboru Olomouc zn. Škol/457/1-64/T ze dne 22. 1. 1964

¹⁹ KUČA, Karel a Věra KUČOVÁ. *Principy památkového urbanismu*. Praha: Státní ústav památkové péče, 2000, s. 104. ISBN 80-86234-15-0.

Je však nutné konstatovat, že potenciál, který má město Šternberk a okolí pro rozvoj cestovního k dispozici, není v současné době zcela využit.

Rezervy jsou zejména ve využití:

- jedinečné geografické polohy (vazba na město Olomouc, poloha města)*
- známosti Expozice času a spojení města Šternberka s hodinami*
- prostor komplexu bývalého augustiniánského kláštera*
- absence atraktivit volnočasového a zábavního charakteru*
- nedostatečná nabídka doplňkových služeb a turistických programů pro konkrétní cílové skupiny (např. pro cykloturisty, rodiny s dětmi...)*
- nízká koordinovanost a spolupráce jednotlivých subjektů v oblasti cestovního ruchu a*
- nekoncepční přístup k marketingu (zejména ve spojení se soukromým sektorem)*

Město Šternberk podporuje a vítá tzv. kulturní turistiku. Nabízí obyvatelům a návštěvníkům nejen poznávání krajiny, památek a sídel, ale také poznávání tradic a způsobů života např. v prostorách hradu (stále expozice, výstavy s velikonoční a vánoční tematikou) a bývalém augustiniánském klášteře (expozice města, galerie významných osobností, ukázky interiérů, výstavy betlémů), nabízí spojení zábavy a vzdělávání v Expozici času (animační programy pro děti i dospělé) a lidovou zábavu a sport např. při Šternberských slavnostech či akci Město v pohybu.

V roce 2011 otevřelo město Šternberk jedinečnou Expozici času, která by se měla stát novým lákadlem tzv. kulturních turistů, kteří uvádějí vzdělání a kulturní prožitek jako hlavní motiv návštěvy daného místa. Snažíme se také přizpůsobit dalšímu trendu, a to návštěvám rodin s dětmi. Jsme zapojeni v celostátním projektu Putování po historických sídlech Čech, Moravy a Slezska, který propaguje všech 14 historických měst ČR vyhlášených Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska a prostřednictvím cestovních knížek motivuje turisty k návštěvě těchto měst. Ze stejného důvodu město vstoupilo také do projektu „Regionální dukát“, kterým propagujeme „vlastní měnu“ Šternberské kolečko.

Kulturní památky rozhodně nejsou ve Šternberku uzavřenými objekty, naopak jsou zcela otevřeny návštěvníkům a jsou oživovány bohatou nabídkou kulturních programů a výstav, které dotvářejí image místa. Vhodný výběr a propagace pořádaných akcí v památkových objektech mohou přilákat nové návštěvníky a zpříjemnit nebo prodloužit pobyt těch, kteří region navštívili za jinými účely. Jsme si vědomi toho, že památková a turistická atraktivita toho kterého památkového objektu je vyjádřena zájmem nejširší veřejnosti. Tento zájem je pak měřitelný počtem návštěvníků, kteří projdou objektem a množstvím doprovodných akcí pro veřejnost, které se na daném objektu ročně uskuteční.

Vztah mezi kulturním dědictvím a turistikou je dynamický, ve Šternberku se zaměřujeme na zachování kulturního dědictví pro příští generace a jeho ochranu, která však nebude překážkou rozvoje cestovního ruchu a nabídky kvality prožitku pro návštěvníky. Návštěvníka je nutné nejen informovat o tom, že památka či produkt existuje a jaké služby nabízí, ale je třeba jej přesvědčit k návštěvě a připomínat se k opětovným návratům. Tuto strategii se snažíme ve Šternberku důsledně uplatňovat, nejen prezentací na internetových portálech, ale také cíleně zaměřenou propagací ve spolupráci s Olomouckým krajem, propagací v tiskovinách zaměřených na cestovní ruch, vydáváním vlastních propagačních materiálů, billboardy apod.

Kulturní cestovní ruch je třeba chápat nejenom jako důležitou součást cestovního ruchu, ale i jako sociální a ekonomický jev. Je potřeba mít na paměti, že kulturní turismus je nejenom ovlivňován společensko – ekonomickými trendy, ale sám je i aktivně ovlivňuje.

6. Cíle programu regenerace městské památkové zóny

6.1. Výsledky programu regenerace z minulých let, příklady dobré praxe

Město Šternberk se od roku 1995 zapojilo do Programu regenerace městských památkových zón a městských památkových rezervací. V rámci dotačního programu byla rekonstruována řada měšťanských domů, kostel Zvěstování Panny Marie nebo Expozice času.

Hlavní důraz Programu regenerace městské památkové zóny byl kladen na systematickou a komplexní obnovu objektů v MPZ, především zanedbaného domovního fondu, stabilizaci obyvatel v historických částech města, vytváření podmínek návratu života do centra města, zachování autentičnosti tvarosloví, materiálů, členění.

U všech akcí v městské památkové zóně předcházely přípravným a projektovým pracím důkladně zpracovaný stavebně historický průzkum stavby, kdy součástí, týkající se návrhu památkové obnovy, se stala hlavním jasným vodítkem a současně i určujícími mantinely pro další práci architekta a projektanta. Dalším stupněm přípravy pak bylo zpracování studie využití objektu (často ve variantách). Nedílnou součástí studie využití objektu je i ekonomické vyhodnocení s cílem optimalizace vynaložených nákladů při respektování památkové hodnoty objektu.

Právě studie využití objektů napomohly ve vyhledávání případných rezerv v bytovém fondu, případně prostorů k nebytovým účelům a ověření proveditelnosti navrhovaných úprav. O efektivnosti tohoto způsobu práce hovoří počet 11 nových bytových jednotek, které v letech 1992 – 1996 vznikly v městské památkové zóně Šternberk při zániku jediné bytové jednotky ve stejném období.

Obnova objektu Pekařská 2²⁰ byla první akcí, realizovaných na výše uvedeném principu v městské památkové zóně a prokázala i zde možnost užití tohoto způsobu zajištění výstavby. Celý dům Pekařská 2 je klasicistní novostavba, vystavěná na úzké středověké parcele původního domu, strženého v roce 1832. Stavitelem byl jeden z nejvýraznějších místních stavitelů 1. třetiny 19. století, Jakub Petr Snietivý. Ze staršího objektu ponechal Snietivý pouze část pravé obvodové zdi, která byla společná se sousedním objektem. Podstatou památkové rekonstrukce objektu byla důsledná obnova jeho klasicistní dispozice a fasády. Do průčelí objektu byl opětovně vsazen kamenný portál, druhotně použitý na dvorní fasádě. Bylo zrušeno propojení domu s vedlejším objektem. Na domě byly obnoveny původní vikýře v mansardové střeše. Tato obnova umožnila využití podkroví pro vznik dvou nových bytových jednotek. Naopak odstraněny byly úpravy, provedené v patře v r. 1947. Toto řešení znamenalo návrat do původních dispozic, a z něj vyplývající obnovení jediné velké bytové jednotky. Celé přízemí pak bylo využito k nebytovým účelům pro provoz služby.

Termíny realizace:	11/1994 – 06/1995
Celkové náklady:	4.340.000 Kč
Autor řešení:	Ing. arch. Blanka Zlamalová
Zhotovitel:	Stavební firma Světnický, Olomouc

Příloha: 8.3 – Přehled vynaložených prostředků na obnovu MPZ

²⁰ SEHNAL, Pavel. *Šternberk, městská památková zóna a problematika obnovy bytového fondu v MPZ*. Závěrečná práce. České vysoké učení technické v Praze. Fakulta architektury, 1998.

Přehled dosavadních akcí obnovy v městské památkové zóně Šternberk

(z Programu regenerace MPR a MPZ, jiných dotačních titulů, z vlastních zdrojů; bez ohledu na vlastníka)

měšťánské domy

- 1997: ČSA 27/1 – oprava fasády, výměna střešní krytiny, změna parteru
ČSA 118/17 – zahájení celkové rekonstrukce
Horní náměstí 47/2 – půdní vestavba, výměna střešní krytiny, výměna oken
Radniční 162/5 – celková rekonstrukce
Radniční 88/2 – dokončení úprav parteru
Radniční 161/7 – celková rekonstrukce
Olomoucká 1282/14 – výměna střešní krytiny
U Horní brány 42/21 – obnova fasády včetně pískovcového obkladu
- 1998: ČSA 118/17 – dokončena celkové rekonstrukce
ČSA 9/38 – obnova fasády
Horní náměstí 47/2 – částečná rekonstrukce
Olomoucká 1283/12 – úprava parteru
Olomoucká 1294/13 – úprava parteru
Olomoucká 1282/14 – obnova obvodového pláště
- 1999: ČSA 27/1 – pískovcový obklad
Horní náměstí 47/2 – obnova parteru, dokončení půdních vestaveb
Olomoucká 1282/14 – obnova obvodového pláště
Partyzánská 140/1 – zahájení komplexní rekonstrukce
- 2000: Horní náměstí 47/2 – restaurování vstupních vrat a kamenného portálu
Hlavní náměstí 93/5 – oprava střechy a krovu, rekonstrukce parteru
Olomoucká 1282/14 – pokračování obnovy obvodového pláště
Horní náměstí 49/4 – komplexní rekonstrukce
Jarní 79/8 – komplexní rekonstrukce objektu
Partyzánská 140/1 – dokončení komplexní rekonstrukce
- 2001: Horní náměstí 47/2 – obnova dvorní fasády včetně restaurování vnitřních vrat a kamenného ostění
Hlavní náměstí 93/5 – rekonstrukce parteru na NP a fasády části objektu
Horní náměstí 49/4 – pokračování obnovy obvodového pláště
Olomoucká 1280/18 – repase oken
Jarní 79/8 – komplexní rekonstrukce
- 2002: Olomoucká 1282/14 – pokračování obnovy obvodového pláště
Horní náměstí 49/4 – výměna střešní krytiny
Hlavní náměstí 105/11 – odstranění nevhodných dvorních přístaveb a úprava bytu
Radniční 88/2 – odstranění nevhodných dvorních přístaveb a úprava bytu
Olomoucká 1280/18 – dokončení repase oken
Jarní 79/8 – dokončení komplexní rekonstrukce, restaurování portálu a dveří
- 2004: Horní náměstí 49/4 – obnova východní fasády
Radniční 84/10 – restaurování dřevěných prvků výkladce

ČSA 21/14 – rekonstrukce střešního pláště
Potoční 1174/1 – výměna střešní krytiny
ČSA 118/17 – výměna střešní krytiny
Bezručova 1151/1 – výměna střešní krytiny

- 2005: Radniční 84/10 – oprava uliční fasády, restaurování vstupních dveří a výloh
Partyzánská 140/1 – dispoziční úpravy nebytových prostor
Radniční 84/10 – oprava fasády, restaurování vstupních dveří a výloh
- 2006: Horní náměstí 47/2 – terénní úpravy dvorního traktu
ČSA 27/1 – oprava věžičky
Radniční 84/10 – osazení výkladce, drobné stavební úpravy
Radniční 164/1 – výměna oken
Oblouková 1308/22 – výměna oken, vybudování koupelny a výměna podlah
ČSA 118/17 – dispoziční úpravy nebytových prostor
Hlavní náměstí 142/16 – odstranění omítek 1. a 3. NP, oprava části střechy
ČSA 13/30 – dispoziční úpravy objektu
- 2007: Hlavní náměstí 94/6 – výměna oken, restaurování vstupních dveří a kamenného portálu, obnova fasády a pískovcového soklu
Horní náměstí 57/9 – sanace vlhkosti zdiva, výměna oken, oprava krovu, výměna střešní krytiny a klempířských prvků, obnova fasád, obnova vstupního portálu, restaurování štukových prvků
Olomoucká 1282/14 – restaurátorské práce, obnova kamenných prvků, obnova truhlářských výrobků a malby
Horní náměstí 46/1 – výměna oken, obnova fasády, osazení pískovcového soklu, oprava vchodových dveří
Bezručova 1166/14 – obnova fasády
Radniční 164/1 – obnova fasády včetně pískovcového soklu a schodů, restaurování vchodových vrat a výkladců
Horní náměstí 49/4 – osazení pískovcového soklu
Radniční 84/10 – osazení pískovcového soklu, restaurování kamenného portálu
Pekařská 98/3 – restaurování portálu a vstupních vrat
Olomoucká 1283/12 – výměna oken v 1. NP
U Horní brány 42/21 – výměna vstupních dveří
ČSA 9/38 – restaurování kamenných prvků fasády
ČSA 7/42 – výměna oken
ČSA 118/17 – výměna střešní krytiny
Radniční 161/7 – sanace objektu
Hlavní nám. 94/6 – celková obnova fasády
Horní nám. 57/9 – obnova fasády, restaurování portálu a štukových prvků
- 2008: Olomoucká 1282/14 – obnova výmaleb interiéru a obnova podlah
U Horní brány 42/21 – osazení pískovcového soklu a očištění pískovcového parapetu
ČSA 9/38 – obnova fasády a restaurování výkladců a dveří
ČSA 23/10 – obnova fasády
ČSA 7/42 – obnova fasády a stavební úpravy interiéru
ČSA 118/17 – výměna střešní krytiny
Horní náměstí 47/2 – obnova arkád a spojovacího krčku ve 2. NP
Hlavní náměstí 105/11 – obnova fasády

Radniční 164/1 – oprava a nátěr dvorní fasády
Radniční 88/2 – výměna oken
Pekařská 102/2 – obnova uliční fasády
Bezručova 1168/10 – restaurování portálu, obnova soklu, výměna oken

2009: ČSA 10/36 – obnova poškozené fasáda a repase oken
Hlavní náměstí 165/18 – obnova fasády
ČSA 7/42 – výměna výkladců
Radniční 84/10 – stavební úpravy části 1. PP a 1. NP
ČSA 21/14 – výměna oken
Horní náměstí 49/4 – oprava fasády a položení dlažby ve dvorní části, půdní vestavba
ČSA 27/1 – obnova fasády, nátěr oken, výměna klempířských prvků, restaurování povodňového kamene
ČSA 6/44 – stavební úpravy objektu, oprava ležaté kanalizace
ČSA 113/19 – restaurování vstupních vrat a dřevěného portálu
Horní náměstí 49/4 – rekonstrukce podkroví
Bezručova 1166/14 – restaurování dřevěného portálu vstupních vrat

2010: ČSA 10/36 – repase oken
ČSA 6/44 – stavební úpravy
ČSA 22/12 – výměna oken
Radniční 83/12 – výměna krovu
ČSA 13/30 – repase oken a výměna oken do dvora
Hlavní nám. 90/2 – obnova nátěru fasády
Hlavní nám. 142/16 – stavební úpravy
Horní nám. 57/9 – stavební úpravy
Olomoucká 1280/18 – výstavba kanalizační přípojky
ČSA 21/14 – výměna střešní krytiny a klempířských prvků
Horní nám. 47/2 – změna členění výkladce

2011: Radniční 163/3 – stavební úpravy
Radniční 83/12 – stavební úpravy
Horní nám. 47/2 – stavební úpravy
Radniční 88/2 – stavební úpravy a dokončení úprav fasády
Hlavní nám. 94/6 – vestavba bytu do krovu
Hlavní nám. 165/18 – stavební úpravy, obnova fasády
Bezručova 1166/14 – restaurování vstupních vrat

2012: Hlavní nám. 165/18 – obnova fasády a restaurování portálu
ČSA 27/1 – obnova fasády a výměna oken
Hlavní náměstí 94/6 – stavební úpravy
Olomoucká 1280/18 – udržovací práce
ČSA 27/1 – obnova části fasády orientované směrem do ulice ČSA

Expozice času (bývalý dům osvěty)

2000: částečná oprava krovu

2001: příprava projekčních a inženýrských prací k zahájení celkové rekonstrukce objektu za účelem vzniku Expozice času

- 2002: zahájena komplexní rekonstrukce
- 2003: výměna střešní konstrukce, výměna stropů ve 2. NP
- 2004: obnova fasády, obložení pískovcovým obkladem, osazení oken a plynofikace objektu
- 2005: přečištění portálu a přelakování dřevěných vrat, obnova dvorní fasády, instalace ocelové konstrukce požárního schodiště, osazení ocelových mříží oken v suterénu
- 2006: obnova podlahových konstrukcí v 1. PP
- 2009: restaurování vrat a portálu
- 2009 - 2010: stavební úpravy pro Expozici času

bývalý augustiniánský klášter

- 1999 - 2000: 1. etapa záchranných prací na krovech, výměna střešní krytiny, sanace vlhkosti, oprava komínů
- 2001 - 2004: 2. etapa záchranných prací na krovech, výměna střešní krytiny, sanace vlhkosti zdiva, oprava komínů, repase oken, demolice novodobých přístavků, restaurování fresek, obnova arkád, oprava opěrné zdi
- 2005: obnova kamenných podlah, odkanalizování objektu, zajištění vnitřních schodišť
- 2006: realizace sociálních zařízení, obnova fasád vnitřního nádvoří, restaurování fresek, restaurování portálu a vrat, obnova povrchů vnitřního nádvoří
- 2007: zahájena obnova Z fasády vstupního nádvoří, obnova schodiště do sklepa, obnova vnitřních schodišť, obnova části interiérových dveří v 1. NP
- 2008: zahájena obnova SZ a JZ fasády vstupního nádvoří, obnova vnitřních schodišť
- 2009: nátěr fasád vnitřního a vnějšího nádvoří

kostel Zvěstování Panny Marie, farní budova

- 2000: oprava střechy a krovu, výměna střešní krytiny
- 2001: pokračování v opravě střechy a krovu, výměna střešní krytiny
- 2002: oprava střechy a krovu, výměna střešní krytiny
- 2004: restaurování pískovcové vázy, restaurování obrazu Portrét probošta Václava
- 2005: pokračování ve výměně střešní krytiny na severní části chrámové lodi
- 2006: oprava krovů dvou věží kostela
- 2008: výměna střešní krytiny nad bočním vchodem
- 2010 - 2011: rekonstrukce elektroinstalace a osvětlení kostela, restaurování dřevěného zábradlí kůru, restaurování fresek a štukové výzdoby, restaurování oken, obnova varhanního nástroje
- 2011 – 2014: restaurování lavic

kostel Nejsvětější Trojice

- 2000: odstranění vlhkosti zdiva a úpravy okolí
2001: odstranění vlhkosti zdiva, dostavba zídky
2002: úpravy okolí
2008: provedení sanačních omítek
2011: restaurování dveří do krovu

městské opevnění (hradby)

- 1999: zpracování projektové dokumentace
2000: komplexní rekonstrukce jižních hradeb
2009: oprava hradební zdi parc. č. 116 (u objektu U Horní brány)

mariánský sloup na Horním náměstí

- 2003: čištění a zpevnění soch, odstranění starých tmelů, domodelování chybějících částí, retuše doplňků a restaurování svatozáře Panny Marie s pozlacením svatozáře
2004: restaurátorské práce na sochách světců, obnova erbů, odstranění betonových doplňků a mechanické čištění balustrád, rozebrání a lepení poškozených kusů na těle sloupu
2005: závěrečné povrchové úpravy a zlacení vrcholové sochy Panny Marie Immaculaty, závěrečné úpravy těla sloupu, závěrečné povrchové úpravy, tmelení, retuše doplňků, zlacení atributů soch světců
2006: osazení balustrády, schodů a dlažby, spárování, závěrečné povrchové úpravy, paginace, hydrofobizace, úprava betonového základu

krucifix

- 2009: obnova poškozeného figurálního reliéfu na podstavci a zajištění statiky
2010: restaurování a přemístění (pův. ul. Uničovská, nyní ul. Olomoucká)

Příloha: 8.4 – Příklady dobré praxe

6.2. Hlavní cíle rozvoje města

Podle Strategie rozvoje města²¹, ve které jsou stanoveny cíle rozvoje města v obecné poloze a následně pak konkrétní záměry a opatření, lze k území památkové zóny vztáhnout tyto priority, záměry a opatření:

Priorita	Záměr	Opatření
1. Technická a dopravní infrastruktura	Odstraňování havarijního stavu těchto prvků infrastruktury, kdy jejich stav znemožňuje řádné užívání	Sjednocení projektů oprav sítí na stejných úsecích Realizace oprav (rozpočet města, rozpočet správců sítí, dotace)
	Dobudování kanalizací a likvidace odpadních vod	Zajištění územní, projektové a majetkoprávní přípravy akcí Realizace, výstavba, či modernizace kanalizačních sítí
	Zásobování vodou, vodní zdroje	Dostavba a modernizace vodovodů v částech města, kde stále chybí, jsou v nevyhovujícím a zastaralém technickém stavu – zajištění projektové přípravy, financování a realizace
	Rekonstrukce a dostavba regionálních a místních komunikací	Generel dopravy. Systém dopravy městem. Obnova dopravního značení Rekonstrukce a úpravy povrchů, zvýšení kapacity a průchodnosti na místních komunikacích, prvky pro zvýšení bezpečnosti Opravy a vybudování chodníků s navázáním na občanskou vybavenost. Rozšiřování bezpečnostních prvků pro chodce (přechody) Rekonstrukce a příprava komunikací pro statickou dopravu
	Doplňující technická infrastruktura	Společný postup při přípravě a realizaci podle jednotlivých správců sítí, získávání finančních příspěvků a dotací, společná realizace
2. Bydlení	Vytváření podmínek pro individuální bydlení, infrastruktura pro bytovou výstavbu	Hledání variant a možností výstavby – individuální x developerská

²¹ Dostupné z: <http://www.sternberk.eu/zakladni-informace-o-sternberku/strategie-rozvoje-mesta.html>

	Rozvoj a modernizace bydlení na území města	Poskytování informací o možnostech získání finanční podpory (zvýhodněné úvěry, finanční příspěvky, dotace) Nevyužívané či nevhodně řešené objekty sanovat či rekonstruovat
3. Životní prostředí	Ochrana, rehabilitace a tvorba krajiny, uchování typického krajinného rázu	Potírání a asanace černých skládek, uvědomění stavu jako vizitky obyvatel města
	Péče o vzhled města, ochrana architektonického dědictví	Stanovení postupu obnovy zeleně na území, zpracování konkrétních projektů obnovy území, architektonických prvků – spolupráce a partnerství s partnery ve městě Odborná údržba, osvěta a zapojení veřejnosti
	Řešení odpadového hospodářství, využívání obnovitelných zdrojů energie	System zvýšení informovanosti a motivace občanů při třídění odpadů
4. Podpora podnikatelských aktivit	Podpora přípravy nových a stávajících nemovitostí pro rozvoj podnikání, podpora investorů	Ve spolupráci s potencionálními investory příprava projektů pro řešení problémů
5. Cestovní ruch	Podpora rozvoje cestovního ruchu a kulturních tradic	Identifikace klíčových subjektů turistického ruchu, pravidelná společná setkání Spolupráce s klíčovými subjekty při tvorbě a propagaci turistických atraktivit
	Opravy a rozšiřování sítě turistických tras, cyklotras a cyklostezek a další infrastruktury pro cestovní ruch	
	Zázemí turistického ruchu	Příprava individuálních projektů a zajišťování možností jejich financování ze strany jednotlivých subjektů
6. Vzdělání, sport, kultura, volný čas, kvalita života	Městský majetek – projekty modernizací a rekonstrukcí	
	Výstavba a modernizace sportovních, kulturních a společenských zařízení	
	Sportovní, společenské a kulturní akce, podpora činnosti zájmových spolků	System grantů a podpor zájmovým organizacím

	Výstavba a modernizace zařízení pro sociální služby, rozšiřování sociálních služeb	
	Školství – zvyšování kvality, celoživotní vzdělávání	

6.3. Hlavní cíle regenerace a obnovy území městské památkové zóny

- **Ochrana a obnova kulturního dědictví**
komplexní rekonstrukce městského opevnění
dokončení záchrany stropů III.NP bývalého augustiniánského kláštera
obnova interiérů bývalého augustiniánského kláštera
provádět průběžné opravy kulturních památek
záchrana obvodového pláště kostela Zvěstování Panny Marie
restaurování drobné architektury
označit památky a zapracovat je do orientačního systému (plánu) města
doplnění seznamu nemovitých kulturních památek o další kvalitní stavby
informovat vlastníky kulturních památek o dotačním Programu regenerace MPR a MPZ
- **Ochrana a obnova městské památkové zóny**
provádět průběžné opravy ohrožených objektů a souborů
regulace umístování sezónních restauračních předzahrádek
regulace umístování reklamních zařízení
průběžné doplňování veřejných prostranství o městský mobiliář, kvalitní veřejné osvětlení a plakátovací plochy
- **Rozvoj společenského života**
rozšíření osvětové činnosti v oblasti kulturního dědictví
rozšířit možnost přístupu do dalších památkově chráněných objektů v rámci Dnů evropského dědictví, oslav výročí založení města Šternberka a jiných významných akcí
vytvořit propagační materiál kulturních památek města, včetně situačního plánu s prohlídkovými trasami
rozšíření a zkvalitnění nabídky sezónních restauračských služeb
rozšíření služeb kulturního a sportovního využití
- **Úprava veřejných prostranství a systémů technické infrastruktury**
postupná rekonstrukce a úpravy dalších veřejných prostranství
 - ✓ ulice U Horní brány
 - ✓ lokalita ulic Příkopy, Oblouková, Pekařská
 - ✓ lokalita ulic Jaroslavova a Vodní
 - ✓ ulice Olomoucká
 - ✓ ulice Oblouková
 - ✓ ulice Zahradní
 - ✓ ulice Potoční
 rekonstrukce technické infrastruktury
 - ✓ ulice U Horní brány
 - ✓ ulice Dvorská
 - ✓ lokalita ulic Příkopy, Oblouková, Pekařská

- ✓ lokalita ulic Jaroslavova a Vodní
- ✓ ulice Panská
- ✓ ulice Potoční
- ✓ ulice Bezručova

➤ **Ochrana životního prostředí**

běžná údržba zeleně

ochrana a údržba významného krajinného prvku – vodní tok Sitka

regenerace veřejné zeleně – promenádních alejí

- ✓ ulice Olomoucká – lokalita u kostela Nejsvětější Trojice
- ✓ ulice Opavská
- ✓ Tyršovy sady

výstavba podzemních kontejnerů

- ✓ lokalita U Horní brány
- ✓ ulice Bezručova/nám. Svobody

Do prostředí městské památkové zóny Šternberk je nejvhodnější mobilní vybavení předzahrádek, které nevyžaduje úpravy stávajícího stavu prostranství (kromě vybudování pódia v místech s vyšším sklonem) ani nebrání pohledům na historickou zástavbu.

Z pohledu zájmů památkové péče je problematické umístování reklamy na výrobky na zařízení předzahrádek (včetně slunečníků), neboť působí rušivě, nepříznivě se pohledově uplatňuje a degraduje okolní historicky hodnotné prostředí.

Historické zástavbě a prostředí památkové zóny je důležité přizpůsobit i vzhled slunečníků, proto je nezbytné volit tlumené (nejlépe přírodní) odstíny, které nebudou působit rušivě. Z pohledu památkové péče jsou preferovány slunečníky drobných rozměrů pro jednotlivé stoly před realizací zastřešení předzahrádky pevnou konstrukcí, která brání průhledům na okolní zástavbu a vytváří dojem nového objektu. Markýzy budou mít horní hranu těsně pod úrovní kordonové římsy. Dále je žádoucí, aby byly v textilním provedení a bez reklamy.

6.4. Legislativa

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

§ 2

(2) Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

§ 7

(1) Obec spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost"). Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem.

§ 35

(1) Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.

(2) Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v

souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

- (3) Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí
- a) při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem,
 - b) v ostatních záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona.

§ 61

- (1) Přenesená působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákony, je
- a) v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými tímto nebo jiným zákonem nebo na základě tohoto zákona; v tomto případě je území obce správním obvodem,
 - b) v rozsahu pověřeného obecního úřadu (§ 64) vykonávána tímto úřadem,
 - c) v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností (§ 66) vykonávána tímto úřadem.
- (2) Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí
- a) při vydávání nařízení obce zákony a jinými právními předpisy,
 - b) v ostatních případech též
 1. usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů; tato usnesení a tyto směrnice nemohou orgánům obcí ukládat povinnosti, pokud nejsou zároveň stanoveny zákonem; podmínkou platnosti směrnic ústředních správních úřadů je jejich publikování ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí;
 2. opatřeními příslušných orgánů veřejné správy přijatými při kontrole výkonu přenesené působnosti podle tohoto zákona.
- (3) Metodickou a odbornou pomoc ve věcech uvedených v odstavci 2 vykonává vůči orgánům obci krajský úřad.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zákon definuje podmínky, zásady a postupy péče o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání.

Tvoří nedílnou součást správního práva a s prováděcími vyhláškami č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, vyhláškou č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy a vyhláškou č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón uceleně upravuje problematiku nakládání s památkovým fondem. Zákon o státní památkové péči především upravuje práva a povinnosti směrem k vlastníkům kulturních památek, ale i ostatním fyzickým a právními osobám ve vztahu k památkovému fondu. Upravuje problematiku památkových rezervací, památkových zón a ochranných pásem, archeologických výzkumů a nálezů. Stanoví pravomoc a působnost správních úřadů v oblasti státní památkové péče a v neposlední řadě zakotvuje sankce a nápravná opatření pro případ porušení povinností. Další nařízení vlády a vyhlášky upravují prohlásování národních kulturních památek, památkových rezervací, památkových zón.

§ 29

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- (1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonává a organizuje státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice.
- (2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností
- a) podílí se na zpracování krajské koncepce podpory státní památkové péče a na zpracování střednědobých a prováděcích plánů a programů obnovy kulturních památek,

- b) zabezpečuje předpoklady pro komplexní péči o kulturní památky a nemovitosti, které nejsou kulturní památkou, ale jsou v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu, a v souvislosti s tím vydává jako dotčený orgán na návrh nebo z vlastního podnětu závazné stanovisko a poskytuje další podklady do řízení vedených jinými správními úřady než orgány státní památkové péče podle zvláštních právních předpisů,
 - c) uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci pro území, ve kterém je nemovitá kulturní památka nebo ochranné pásmo nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny, nejde-li o působnost ministerstva kultury podle § 26 odst. 2 písm. c) nebo působnost krajského úřadu podle § 28 odst. 2 písm. c), a ve vztahu k tomuto území uplatňuje stanovisko k vymezení zastavěného území,
 - d) usměrňuje péči o kulturní památky zajišťovanou obcemi,
 - e) vykonává státní správu na úseku státní památkové péče, pokud podle tohoto zákona není příslušný jiný orgán státní památkové péče,
 - f) koordinuje jednotné označování nemovitých kulturních památek tabulkou opatřenou nápisem "Kulturní památka" a velkým státním znakem, popřípadě i značkami stanovenými mezinárodními smlouvami,
 - g) vykonává dozor při obnově kulturních památek a při stavbě, změně stavby, terénních úpravách, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovacích pracích na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu z hlediska státní památkové péče,
 - h) dozírá v rozsahu své působnosti na dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení,
 - i) plní další úkoly stanovené mu tímto zákonem.
- (3) Obecní úřad obce s rozšířenou působností se při plnění svých úkolů opírá o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče.

Vyhláška č. 476/1992 Sb. ze dne 10.9.1992, o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny

§ 3

Pro zabezpečení ochrany a péče o památkovou hodnotu zóny, kterou tvoří zejména význam daného území pro historickou, kulturní a jinou osobitost místa, historické vazby nemovitostí a prostorů a vnější i vnitřní obraz sídla, se stanoví tyto podmínky:

- a) programy rozvoje měst se zpracovávají na základě stavebně historických průzkumů území i jednotlivých objektů,
- b) při přípravě programů rozvoje měst a při pořizování územně plánovací dokumentace je třeba respektovat památkovou hodnotu zóny,
- c) využití jednotlivých objektů a prostorů musí odpovídat jejich kapacitě a technickým možnostem a musí být v souladu s památkovou hodnotou zóny,
- d) obnova a restaurování nemovitostí v zóně se musí provádět na základě stavebně historického a restaurátorského průzkumu,
- e) pro ochranu technického stavu nemovitostí, které jsou na území zóny, je nutné neodkladně provádět udržovací práce do doby, než bude provedena celková obnova.

Rozhodnutí o památkovém ochranném pásmu kolem hradu Šternberka na Moravě

Rozhodnutí školské a kulturní komise ONV v Olomouci o zřízení památkového ochranného pásma kolem hradu Šternberka na Moravě zn. Škol/457/1-64/T ze dne 22. 1. 1964.

6.5. Návrh postupu regenerace

6.5.1. Obnova kulturních památek a objektů

Program regenerace je jednou z významných možností zachovat kulturně-historické hodnoty městské památkové zóny. Program vhodně kombinuje vícezdrojové financování záchranu kulturního dědictví a vhodně propojuje aktivity jak města, tak i jednotlivých soukromých vlastníků objektů v rámci přípravy a realizace jednotlivých akcí. Z hlediska synergie je také významné, že jsou dále nastartovány aktivity navazující nebo dále rozvíjející projekty.

Program regenerace musí být zajišťován v úzké spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Veřejných prostředků je málo a budou se pravděpodobně dále relativně snižovat. Ideálem proto je, aby se soukromé potřeby vlastníků domů do značné míry překrývaly s potřebami obecnými a veřejnými. Na participaci občanů a partnerství veřejného a soukromého sektoru spočívá rozvoj měst v západních zemích. Výdaje, vynaložené soukromými majiteli nebo podnikateli nad rámec vlastních potřeb – ve prospěch veřejnosti nebo města, jim mohou v některých případech přinášet zisk. Jinde je možné jiné zvýhodnění formou převzetí záruk městem nebo zvýhodněná půjčka. Zásadní podpora včetně nevratných příspěvků bude potřebná v případě aktivit neziskových, které však jsou ve veřejném zájmu.

Dotace z programu regenerace je možné čerpat na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky (repose, restaurování), ne však na modernizace a jiné práce, které nejsou pro uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky nezbytné (např. zateplování, vytápění, rozvody vody, kanalizace, nové typy oken a dveří, zřizování obytných podkroví, nové vikýře).

Pouze vlastníci objektů, které jsou kulturními památkami, mohou žádat ministerstvo kultury o příspěvek z dotačního Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty. Účel příspěvku vymezuje MK ČR. Není možné žádat příspěvek na výměny oken a dveří, pokud se nenacházejí v havarijním stavu, který vylučuje jejich opravu (v případě jejich nutné výměny budou akceptovány pouze tvarové a materiálové repliky), na modernizaci bytového fondu a zřizování nových bytových jednotek, na technické zařízení budov, projektovou dokumentaci a na kopie sochařských děl. Dotace je určena na zvýšené náklady, spojené se zachováním a obnovou autentických prvků a konstrukcí kulturní památky.

Vlastníci objektů, které se nacházejí v MPZ, ale nejsou kulturními památkami, nemají možnost získání státní dotace na obnovu svých domů, i když podmínky pro stavbu, změnu stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovací práce na nemovitosti jsou přísné a podobné podmínkám pro údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jiným úpravám kulturní památky.

1. měšťanské domy

Potřeba obnovy a regenerace vychází z kritické analýzy stavebně-technického stavu objektů a z požadavků a potřeb památkové ochrany a jednotlivých vlastníků. Následující přehledy zahrnují největší závady objektů:

Výčet kulturních památek v havarijním stavu

tab. 11

rejstříkové číslo ÚSKP ČR	památko	vlastník
16287/8-2937	měšťanský dům Hlavní náměstí 142/16 narušené stropní konstrukce, narušená statika schodiště, nevyhovující elektroinstalace, poškozený krov, poškozená fasáda	SV

Výčet kulturních památek v technicky nevyhovujícím stavu

tab. 12

rejstříkové číslo ÚSKP ČR	památko	vlastník
50468/9-687	měšťanský dům Olomoucká 1280/18 napadený krov, poškozené okenní a dveřní výplně, poškozená fasáda	SV
38638/8-1961	měšťanský dům Oblouková 1315/36 poškozená fasáda, poškozené okenní a dveřní výplně, poškozený krov	SV
45385/8-2934	měšťanský dům Hlavní náměstí 93/5 poškozená fasáda, odvod splaškových vod	SV
24924/8-2942	měšťanský dům Pekařská 97/1 poškozená fasáda, vztlínající vlhkost	SV
22240/8-2924	měšťanský dům ČSA 21/14 poškozený pískovcový obklad, poškozená střešní krytina	SV
41577/8-2926	měšťanský dům ČSA 12/32 poškozený/chybějící pískovcový obklad, poškozená střešní krytina	SV
37317/8-2929	měšťanský dům ČSA 6/44 poškozená fasáda, poškozená střešní krytina, poškozené okenní a dveřní výplně	SV
28988/8-1958	měšťanský dům Bezručova 1151/1 poškozená fasáda včetně pískovcového obkladu, poškozená střešní krytina, vztlínající vlhkost, poškozené dveřní a okenní výplně, poškozené veškeré vnitřní instalace v I.NP	SV
30467/8-1960	měšťanský dům nám. Svobody 1160/10 poškozený krov, poškozená fasáda, poškozené okenní a dveřní výplně	SV
33791/8-2939	měšťanský dům Olomoucká 1283/12 poškozená fasáda, vztlínající vlhkost	SV
13945/8-1977	městské opevnění narušená statika části jižního úseku hradeb, lokální poškození severního úseku hradeb	Olomoucký kraj, Město Šternberk, SV

2. kostely

Kostel Zvěstování Panny Marie

Již v románské době stával na místě dnešního kostela Zvěstování Panny Marie kostelík zasvěcený svatému Jiří. V roce 1371 byl místo něj postaven gotický kostel a vedle byl vybudován klášter. Později kostel dvakrát vyhořel, byl proto zbořen a započalo se se stavbou nynějšího kostela.

Z hlediska umělecké výzdoby si zaslouží pozornost především rokoková výmalba interiéru. Velkým neštěstím proto bylo její úplné zničení zapříčiněné požárem varhan v létě 1927. Poničená fresková výzdoba se v letech 2009 – 2010 dočkala obnovy. Součástí projektu byla rovněž údržba oken, rekonstrukce elektroinstalace a nové osvětlení chrámového interiéru. Z důvodu existence podzemních krypt a dalších anomálií na základě geofyzikální prospekce si složitost konstrukce lešení vynutila demontáž 40 kostelních lavic. Lavice jsou napadeny dřevokazným hmyzem a některé konstrukční spoje jsou volné. Před zpětnou montáží lavic do kostela je jejich oprava nevyhnutelná.

Původní břidlicová střecha značně chátrala a tím trpěla stropní výmalba. V roce 1969 bylo započato s obnovou střechy, byla pokryta novou břidlicovou krytinou. V roce 1979 byla dokončena oprava fasády kostela. V současné době jsou připravovány etapy obnovy krovu a střešního pláště na SZ části střechy klášterního ambitu. Již byla provedena částečná obnova poškozeného krovu a bednění střechy a byla položena krytina spolu s klempířskými prvky na části střechy. Obnova fasády bude předmětem dalších etap.

Kostel Nejsvětější Trojice

Původně špitální kostelík připomíná, že na jeho místě kdysi stával špitál. Původní podoba kostelíku se nedochovala, v r. 1775 byl zbořen a nově postaven. Rovněž původní zasvěcení bylo změněno, kostel byl zasvěcen Nejsvětější Trojici a o tomto svátku se u něj konalo každoroční posvícení. Parčík, který jej obklopuje, byl založen po zbourání špitálu v r. 1909. Kolem roku 1580 se stal špitální kostel útočištěm šternberských protestantů, kteří zde zřídili vlastní duchovní správu a školu a zahradu u špitálu změnili na hřbitov. Po r. 1918 se zde konaly bohoslužby v českém jazyce a kostelu se začalo říkat český kostelík, kostelíček. V současnosti je filiálním kostelem šternberského farního chrámu, leží na okraji památkové zóny.

Mladší cementová omítka byla po obvodu odspodu místy až do výšky tří metrů ze sanačních důvodů otlučená, bude provedena obnova nátěru.

3. bývalý augustiniánský klášter

Bývalý augustiniánský klášter v současné době vlastní dva majitelé – Město Šternberk (klášter) a Římskokatolická farnost Šternberk (kostel, ambit, bývalý proboštský palác – v současnosti fara). Město Šternberk od r. 1999 usiluje o záchranu objektu ve svém majetku a v dnešní době je objekt opraven tak, že některé části se dají již využívat pro širokou veřejnost – např. druhé nádvoří ke kulturním akcím. V bývalém proboštském paláci jsou sály k různým společenským a duchovním aktivitám.

V současné době se vedou snahy získávat prostředky z různých dotačních titulů k obnově rozsáhlých prostor, freskové výzdoby, obnovy fasád.

Pro veřejnost je k dispozici prohlídka celého areálu, která zahrnuje expozici o historii města, historii kláštera, klášterní sklepy, historické sály s obnovenou nástrojnou malbou, obrazárnu barokních malířů, věžní hodinové stroje, tematické výstavy i výstavy současných autorů.

Prostory po zrušení kláštera byly využívány jako kasárna, německé gymnázium a jako skladiště textilu. Od roku 1991 do 1999 prostory byly opuštěny a bez zájmu investorů. Po uvolnění objektu vznikaly různé studie využití jednak ze strany studentů architektury, jednak ze strany projekčních kanceláří na základě požadavků vlastníka objektu. V současné době není jasná koncepce budoucího využití objektu.

6.5.2. Obnova hradeb

Z původního rozsahu fortifikační architektury města Šternberka zůstaly dochovány fragmenty. Z celkové délky 1,2 km (viz mapy, ikonografie) je dochováno cca 500 m, což je 40 % původní délky. Přestože se toto procento zdá vysoké, působí hradby nesourodě bez výrazněji exponovaných částí; navíc kromě krátkého jižního úseku a severního úseku jsou fragmenty městské zdi skryty po většinu roku v bujně vegetaci nebo v zadních částech parcel soukromých domů a zahrad, bez možnosti prezentace.²²

Obnova zdí a hradeb bude probíhat koncepčně a způsobem, který nepoškozuje specifickou památkovou podstatu těchto významných komponentů městského prostředí. Pro obnovu bude volena nejvhodnější metoda konzervační, nebudou realizovány postupy víceméně vedoucí k výraznému odstraňování starých omítkovin, masivnímu novému nahazování, popř. k mechanickému přetírání obnovovaného díla nevhodným nátěrem.

Výsledkem nevhodného zásahu by bylo potlačení jakéhokoliv kouzla obnovovaných objektů, ale též jejich značná nevěrohodnost.

Při obnově hradebních zdí je nezbytné mít na vědomí, že stopy času a dílčí poškození nejsou nutně závadou z hlediska památkové podstaty objektu a že zpravidla ani nejsou vnímány jako nedostatek estetický, ale spíše naopak. Cílem obnovy proto musí být především zastavení chátrání a ve většině případů následná konzervace a restaurátorské doplnění a sjednocení objektů takovým způsobem, aby neztratily svou charakteristickou vupovídací hodnotu.

Kvalitní obnova historické zdi není jednoduchý úkol ani pro projektanta, ani pro stavební firmu. Vyžaduje specifické způsoby práce – podrobný projekt konzervace, který na základě nálezů zobrazuje celé dílo a stanoví postup práce v každém jednotlivém vymezeném místě, a velmi citlivou a zručnou pracovní sílu na straně stavební firmy.

Zachování památkové podstaty a půvabu této důležité součásti prostředí památkové zóny, zejména prostřednictvím uplatnění konzervační metody, je prioritním úkolem památkové péče.

Pro současný stav hradeb platí: severní a jižní úsek jsou z velké části stavebně zajištěny a vzhledem k jejich vizuálnímu exponování nehrozí bezprostřední zánik; pro západní a východní úsek platí opak. Postupné pohlcování druhotnou zástavbou spolu se zanedbanou údržbou a nezájmem soukromých vlastníků domů a zahrad čím dál více znemožňuje pohledové uplatnění těchto hradeb; posouvají se tak do pozadí zájmu o jejich existenci.

Severní část hradeb se v posledních letech dostává do popředí pohledového uplatnění v návaznosti na nově vybudované odstavné a záchytné parkoviště. Jsou připraveny jednotlivé úseky obnovy severních hradeb v ulici Dvorská z důvodu postupné rekonstrukce v závislosti na odlišném rozsahu prací, technologii obnovy a finančních možnostech:

Úsek č. 1 – parcely č. 134, 133, 131, 129/2

Úsek č. 2 – parcela č. 128

Úsek č. 3 – parcela č. 108

Úsek č. 4 – parcela č. 116/2

Úsek č. 5 – parcela č. 115

Úsek č. 6 – parcela č. 110

Úsek č. 7 – parcela č. 118/1

Je žádoucí, aby hradební úseky byly posuzovány jako jednotný útvar a jako takový byl úpravami scelen. Doporučuje se případně *zazdít průlomy vzniklé probouráním branek nebo vytvořit zde nové branky*

²² CHUPÍK, František. *Památková péče a zříceniny – IV. etapa. Středověké opevnění města Šternberka*. Institucionální úkol Státního památkového ústavu v Olomouci č. G 82. Olomouc, 2002.

v dřevěné nerušivé konstrukci a provázat je na stříšku hradeb, již jedinou je možno korunu hradeb uspokojivě zajistit proti dalšímu rozpadu²³.

6.5.3. Obnova v ochranném pásmu hradu

Při veškerých stavebních úpravách, úpravách prostředí či úpravách dřevin na území ochranného pásma kolem hradu Šternberka, kterými se zasahuje do vnějšího vzhledu, je nutné vycházet z předem vydaného závazného stanoviska a z podmínek prohlášení ochranného pásma kolem hradu Šternberka na Moravě.

Veškeré akce pro nejbližší období mají zpracované technické dokumentace v různých stupních projektové připravenosti a schválená závazná stanoviska.

Následující přehled zahrnuje připravované akce:

- Lichtenštejnská stezka se zahradou
Jedná se o obnovení místní komunikace pod zámeckým parkem. V trase bývalé úvozové cesty jsou navrženy terénní úpravy, které jsou spojeny se stavbou komunikace, zídek a nového schodiště s vyhlídkou.
- Výstavba nové mateřské školy v lokalitě ulice Světlov
Novostavba mateřské školy je navržena jako úsporný, přehledný, dvoupodlažní dvourakt s plochou střechou a jednoduchou dispozicí a s terasami. Součástí mateřské školy je oplocené hřiště s herními prvky ze dřeva a travnatou plochou.
- Výstavba rodinných a bytových domů:
 - ✓ výstavba bytových domů na ulici Světlov
Jsou navrženy celkem čtyři bytové domy na pravém břehu ramene říčky Sitky s výhledem na hrad Šternberk. Objekty budou vilového charakteru se třemi nadzemními podlažními a jedním podzemním podlažím, v každém objektu bude deset bytů. Objekty budou mít plochou střechu a světlíky prosvětlující vnitřní schodiště. Řadový objekt má čtyři nadzemní podlaží a plochou střechu, s devatenácti byty. Zároveň bude řešen i prostor nově vzniklého vnitrobloku se zelení a dětským hřištěm.
 - ✓ řadové rodinné domy na ulici Dřevařská
Nové tři rodinné domky budou dvoupodlažní atriové s plochou střechou, na západní straně každého domu bude terasa. Výškově nebudou přesahovat okolní zástavbu.
 - ✓ rodinný dům v lokalitě ulice Světlov
Objekt má být částečně umístěn pod terénem a částečně má být nad terénem. Tři stěny 1.NP a jeho střecha budou kryty zeminou (zelená střecha), 2.NP (pouze nad částí půdorysu 1.NP) bude vystupovat nad terén a bude kryto nízkou pultovou střechou.
- Průmyslová zástavba v lokalitě ulic Dvorská a Světlov
Areál nebude rozšiřován, jeho využití vychází ze stávající zástavby. V jednotlivých halách jsou navrženy dispoziční úpravy a technická zhodnocení podle účelu využití.

²³ GARDAVSKÝ, Zdeněk. *Město Šternberk. Severní hradby*. Stav – dokumentace – koncepce – studie – technické a architektonické řešení. Strojopis. Olomouc, 1993.

6.5.4. Obnova veřejných prostranství, zeleně a technické infrastruktury

Dokončení obnovy veřejných prostranství je třeba koordinovat s úplnou kompletací, případně rekonstrukcemi technické infrastruktury a souvisí s dořešením systému zklidnění dopravy v rozsahu celé městské památkové zóny, včetně doplnění dopravního skeletu pro obsluhu území ve vhodných trasách bez nutnosti asanačních zásahů.

Většina akcí pro nejbližší období má zpracovanou technickou dokumentaci v různých stupních projektové připravenosti.

Následující přehled zahrnuje hlavní připravované akce, včetně stupně jejich zajištění:

1. ulice U Horní brány
 - celková rekonstrukce komunikace, vodovodu a kanalizace
 - zpracována projektová dokumentace včetně stavebního povolení
 - odhad nákladů 12 mil. Kč
2. Kanalizace v ulici Dvorská
 - rekonstrukce kanalizace v trase původního mlýnského náhonu s jejím současným prodloužením pro odkanalizování ulice Panská
 - v současnosti výrazná hygienická závada (nejasná trasa a stavebnětechnický stav – útočiště hlodavců, zdroj zavlhání stavebních objektů)
 - odhad nákladů cca 2,6 mil. Kč
3. ulice Příkopy, Oblouková, Pekařská
 - dopravní propojení ulic Příkopy a Pekařská (kolem budovy Policie ČR) a ČSA s výstavbou nových parkovacích ploch
 - výstavba inženýrských sítí
 - zpracována projektová dokumentace, vydáno územní rozhodnutí
 - odhad nákladů 22 mil. Kč
4. ulice Jaroslavova, Vodní
 - dokončení opravy chodníkových ploch
 - oprava vozovky provedena v rámci výstavby kanalizace
 - zpracována projektová dokumentace včetně stavebního povolení
5. Olomoucká ulice
 - úsek od křižovatky s ulicí Bezručovou po kostel Nejsvětější Trojice
 - zklidnění provozu, rozšíření chodníků, přechody pro chodce
 - stávající stav komunikace způsobuje poškozování přilehlých objektů
 - zpracována studie řešení
 - odhad nákladů 8 mil. Kč
6. Oblouková ulice
 - nutná celková rekonstrukce havarijního stavu komunikace – poškozování přilehlých objektů
7. Zahradní ulice
 - rekonstrukce vozovky a chodníků ze žulové dlažby mezi křižovatkami ulic Na Valech a Lesní
 - zpracována projektová dokumentace včetně stavebního povolení
 - odhad nákladů 2 mil. Kč
8. Dvorská ulice
 - obnova parkoviště
9. Potoční ulice
 - celkové úpravy parkoviště na bývalé tržnici

6.5.5. Etapizace, odhad nákladů obnovy památek

Návrh zařazení akcí k obnově v roce 2014 a v dalších letech je pouze orientační. Realizace jednotlivých akcí není možné předem pevně stanovit a mohou být průběžně měněny. Jednotlivé etapy a akce budou realizovány podle finančních, organizačních i technických zajištění. Akce, které budou jen částečně realizovány nebo nebudou vůbec realizovány v daném roce, se automaticky přesunují do dalších let.

Odhad nákladů je pouze orientační, skutečné náklady budou stanoveny až na základě zpracovaných projektů, podrobných průzkumů a závazných rozpočtů.

Z výše uvedených důvodů mohou být akce zapracované do Programu regenerace MPZ Šternberk aktualizovány, pozměňovány či upravovány na základě aktuálních potřeb, podnětů ze stran vlastníků a uživatelů, možností financování a okolností zjištěných při zpracování odborných dokumentací.

Etapizace je navržena následovně:

Příloha: M7 – Plán regenerace objektů

MĚSTSKÉ OPEVNĚNÍ – HRADBY – odstranění havarijního stavu, obnova

etapa	časový předpoklad	vymezení/rozsah	odhad nákladů
1.	do roku 2014	severní úsek hradeb	4 100 000 Kč
2.	do roku 2016	východní úsek hradeb	6 000 000 Kč
3.	do roku 2018	západní úsek hradeb	4 100 000 Kč
4.	do roku 2020	jižní úsek hradeb	1 000 000 Kč

tab. 13

BÝVALÝ AUGUSTINIÁNSKÝ KLÁŠTER – restaurátorské práce na obnově nástěnných maleb, štukového dekoru, historické výmalby sálů, repase dveřních výplní, obnova schodišť, záchranné práce III. NP

etapa	časový předpoklad	vymezení/rozsah	odhad nákladů
1.	rok 2014	místnost č. 333/ 3. NP	760 600 Kč
2.	rok 2015	místnost č. 338/ 3. NP	1 100 000 Kč
3.	rok 2016	místnosti č. 305, 306, 307	576 000 Kč
4.	rok 2017	místnost č. 211/ 2. NP	528 900 Kč
5.	rok 2018	místnost č. 209/ 2. NP	496 300 Kč
6.	rok 2019	místnosti č. 208 a 206	343 800 Kč
7.	rok 2020	interiérové dveře 2. NP	420 000 Kč
8.	rok 2021	schodiště JZ křídlo	30 000 Kč
9.	rok 2022	interiérové dveře 3. NP	360 000 Kč
10.	rok 2023	schodiště JV křídlo + hlavní	50 000 Kč
11.	roky 2014 - 2020	záchrana stropů III.NP	

tab. 14

KOSTEL ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE – obnova vnějšího pláště a prostředí areálu kostela

etapa	časový předpoklad	vymezení/rozsah	odhad nákladů
1.	roky 2014 - 2016	dokončení obnovy střešního pláště vč. věží	6 000 000 Kč
2.	rok 2017	obnova kovových prvků a obnova hlavního schodiště	3 000 000 Kč
3.	roky 2018 - 2020	obnova venkovních fasád	8 500 000 Kč
4.	roky 2021 - 2023	obnova kamenických prvků	8 500 000 Kč
5.	roky 2024 - 2025	obnova dřevěných prvků	3 000 000 Kč

tab. 15

DROBNÁ ARCHITEKTURA

památko	časový předpoklad	vymezení/rozsah	odhad nákladů
socha sv. Jana Nepomuckého	do roku 2014	restaurování	190 000 Kč
sloup se sochou Ecce Homo	do roku 2016	restaurování	200 000 Kč
smírčí kříže	do roku 2018	konzervační zásah	20 000 Kč
mariánský sloup na Horním náměstí	do roku 2015	biocidní ošetření, hydrofobizace *	40 000 Kč
mariánský sloup na Horním náměstí	do roku 2020	retuše, hydrofobizace, biocidní ošetření *	300 000 Kč

tab. 16

*v případě, že nebudou provedeny uvedené práce, lze předpokládat, že v roce 2025 bude nutné provést restaurátorský zásah

MĚŠŤANSKÉ DOMY (rozsah obnovy včetně jejich realizace se bude odvíjet od požadavků vlastníků)

číslo v mapě M7	číslo rejstříku	objekt	vlastník
1	37317/8-2929	ČSA 6/44, parcela č. 165, 166	SV
2	16445/8-1957	ČSA 7/42, parcela č. 167	SV
3	29194/8-2928	ČSA 9/38, parcela č. 169	SV
4	28802/8-2927	ČSA 10/36, parcela č. 170	SV
5	41577/8-2926	ČSA 12/32, parcela č. 173	SV
6	35987/8-1964 portál	ČSA 13/30, parcela č. 174	město
7	22240/8-2924	ČSA 21/14, parcela č. 183	SV
8	28360/8-2923	ČSA 23/10, parcela č. 185	SV
9	16844/8-2922	ČSA 27/1, parcela č. 136	SV
10	23293/8-2952	U Horní brány 42/21, parcela č. 121	SV
11	37200/8-2930	Horní náměstí 46/1, parcela č. 116/1	SV
12	29374/8-1955	Horní náměstí 47/2, parcela č. 115	město
13	17590/8-2931	Horní náměstí 49/4, parcela č. 109/1	SV
14	22507/8-2932	Horní náměstí 57/9, parcela č. 18/1	město

tab. 17

15	19311/8-1964 portál	Jarní 79/8, parcela č. 78	SV
16	15897/8-3167	Radniční 80/18, parcela č. 89	SV
17	47188/8-2951	Radniční 82/14, parcela č. 87	SV
18	27995/8-2950	Radniční 83/12, parcela č. 86	SV
19	18579/8-2948	Radniční 84/10, parcela č. 84	SV
20	46950/8-2946	Radniční 88/2, parcela č. 77	SV
21	28920/8-2933	Hlavní náměstí 90/2, parcela č. 60	SV
22	45385/8-2934	Hlavní náměstí 93/5, parcela č. 54	SV
23	29735/8-2935	Hlavní náměstí 94/6, parcela č. 52	SV
24	24924/8-2942	Pekařská 97/1, parcela č. 46	SV
25	16186/8-2944	Pekařská 98/3, parcela č. 43	SV
26	19530/8-2943	Pekařská 102/2, parcela č. 254/1	SV
27	16301/8-2936	Hlavní náměstí 105/11, parcela č. 259/1	SV
28	27444/9-52	ČSA 113/19, parcela č. 270	SV
29	32420/8-2925	ČSA 118/17, parcela č. 247/1, 247/2	stát
30	47250/8-1964 portál	Partyzánská 140/1, parcela č. 248	město
31	16287/8-2937	Hlavní náměstí 142/16, parcela č. 204	SV
32	27949/8-2949	Radniční 159/11, parcela č. 233	SV
33	40383/8-2947	Radniční 161/7, parcela č. 236	město
34	46900/8-1954	Radniční 162/5, parcela č. 237	město
35	21809/8-1953	Radniční 163/3, parcela č. 238	SV
36	35994/8-2945	Radniční 164/1, parcela č. 241	SV
37	19325/8-1956	Hlavní náměstí 165/18, parcela č. 243	SV
38	19102/8-1965	Krampolova 307/2, parcela č. 2785/1	město
39	30147/8-1964 portál	Na Valech 1142/1, parcela č. 4757	SV
40	28988/8-1958	Bezručova 1151/1, parcela č. 438	SV
41	36071/8-1959	Bezručova 1154/7, parcela č. 433	SV
42	30467/8-1960	Nám. Svobody 1160/10, parcela č. 469	SV
43	37947/8-2921	Bezručova 1166/14, parcela č. 461	SV
44	31286/8-1964 portál	Bezručova 1168/10, parcela č. 457/1	SV
45	13859/8-2920	Bezručova 1172/4, parcela č. 451	SV
46	25624/8-1964 portál	Potoční 1174/1, parcela č. 446	SV
47	37330/8-1962	Olomoucká 1252/71, parcela č. 616	SV
48	50468/9-687	Olomoucká 1280/18, parcela č. 420	SV
49	38413/8-2940	Olomoucká 1282/14, parcela č. 424	SV
50	33791/8-2939	Olomoucká 1283/12, parcela č. 425	SV
51	35706/8-2941	Olomoucká 1294/13, parcela č. 409	SV
52	38638/8-1961	Olomoucká 1315/36, parcela č. 347	SV
53	31922/8-2938	Olomoucká 1380/4, parcela č. 435	SV

6.5.6. Realizace připravené pro nejbližší období

Přehled kulturních památek, pro které jsou připraveny k zahájení práce v následujícím rozsahu:

Objekt Radniční 83/12 – restaurování kamenného portálu a vstupních vrat

Severní úsek městského opevnění – obnova v rozsahu ulice Dvorská

Objekt Hlavní náměstí 93/5 – celková rekonstrukce objektu

Mariánský sloup na Horním náměstí – biocidní ošetření a hydrofobizace

Seznam bude doplňován dle aktuální připravenosti.

7. Závěr

Soustavná, systematická práce týmu lidí (odborníků i veřejnosti) je důležitá pro zaznamenávání, uchovávání a zpracovávání nových podnětů přínosných pro regeneraci městské památkové zóny. Naplňování dlouhodobého programu regenerace památkové zóny, rozsáhlých i menších památek a veřejných prostranství není většinou dílem jednoho volebního období, proto je pro zdárný průběh nejdůležitější kontinuita v rozhodování, kvalitní projektová příprava a tým osobností, které svou odborností a autoritou, ruku v ruce s osvědčenou politickou podporou dokážou dotáhnout jednotlivé akce ke zdárnému konci.

Je pravdou, že na takové lidi mělo město Šternberk ve svém porevolučním vývoji štěstí, a že se podařilo dosáhnout viditelných výsledků v proměně a regeneraci svého území. Fotografie z počátku 90. let minulého století jsou toho dokladem.

Vzpomínky pamětníka:

Šternberk je městem na území bývalých Sudet s novými obyvateli, u nichž byla po dlouhá desetiletí pěstovaná nevědomost o architektonickém dědictví. K devastaci historické části města Šternberka přispělo i to, že hodnota architektury konce 18. a počátku 19. století odborníkům „nestála“ za ochranu. Zúčastnila jsem se procesu proměny městské památkové zóny Šternberka nejen jako aktivní projektant, ale i jako spoluautor prvních programů. Program jsem s kolegy uvítala. Byl pro nás příležitostí naučit se hodnotící kritéria a podle nich sledovat naši snahu o řízený proces regenerace MPZ. Odměny programu byly mnohdy obranou proti výhradám volených zástupců k preferenci investic do středu města a kulturních památek. Náš přístup byl kombinací „osvěty“ – šířením informací o hluboké historii domů, jejich proměnách a hodnotě. Pomocí dotací a prostředků budoucích nájemníků jsme postupnou rekonstrukcí vybraných objektů navraceli do středu města obyvatele. Nejúčinnějším nástrojem se vedle dobrého příkladu, který lze na malém městě zprostředkovat a pravidelně ukazovat, se následně osvědčila jako nejúčinnější finanční podpora. Ta probudila povědomí o kvalitě architektury domu, jeho detailu či nezbytných restaurátorských pracích téměř u všech vlastníků.

Jen fotografie dnes dokumentují proměnu zóny, včetně rekonstrukce náměstí a veřejných prostranství. Všichni si zvykli, většina zapomněla a udržet dlouhodobě minimálně současný stav nebude jednoduché. Tak jak vlastníci si mohli vybírat nájemce, obyvatel přibývalo, i dnes počet obyvatel přibývá, bydlení ve středu města je oblíbené a konkurence schopné – ale po 20 letech jsou součástí parteru ulic sice opravené, ale opět prázdné hodnotné nebytové prostory k nájmu, které nikdo nepotřebuje. Odhalili jsme jejich klenební nádheru jen na dvacet let?

Ing. arch. Blanka Zlamalová

8. Přílohy

8.1 Mapy

- M1 - Vlastnické vztahy
- M2 - Limity využití území
- M3 - Hodnoty území
- M4 - Návrhy na prohlášení a zapsání do ústředního seznamu kulturních památek
- M5 - Městské opevnění
- M6 - Plán regenerace veřejných prostranství, zeleně a technické infrastruktury
- M7 - Plán regenerace objektů

8.2 Karty kulturních památek

8.3 Přehled vynaložených prostředků na obnovu MPZ

8.4 Příklady dobré praxe